

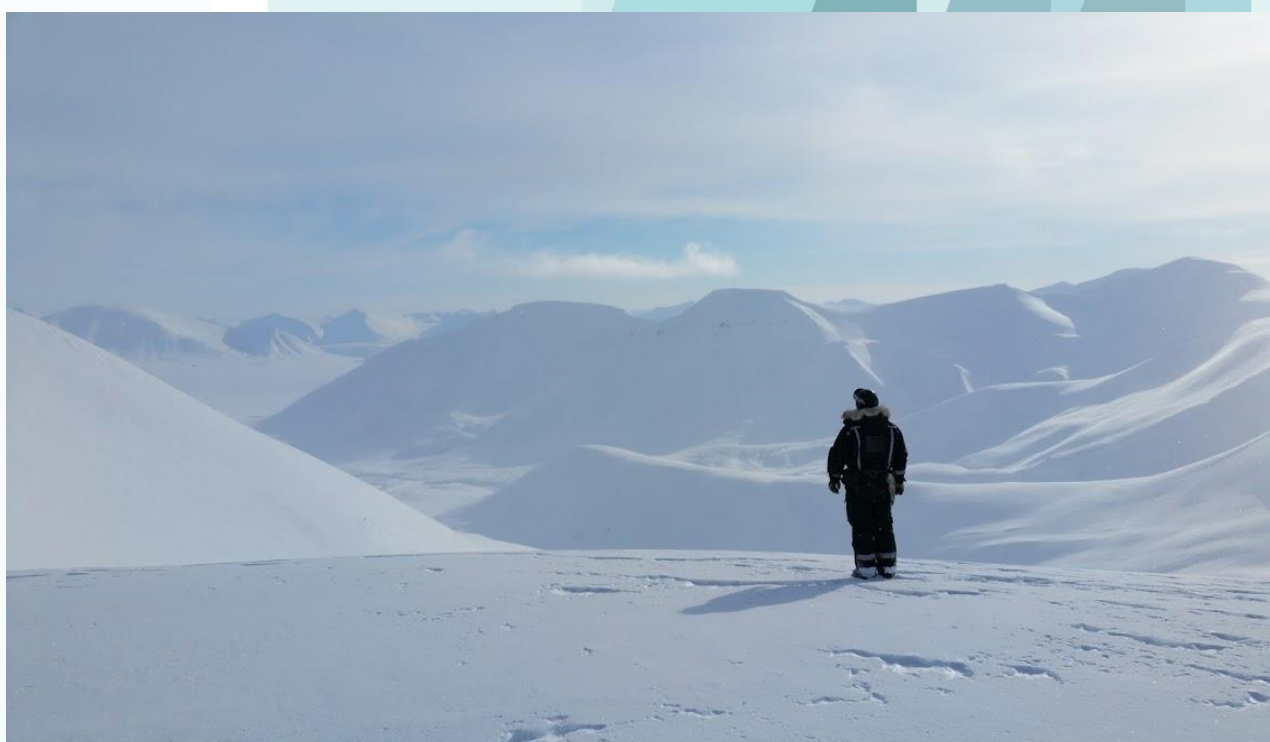
Naturguidens rolle i det bærekraftige reiselivet på Svalbard.

2019

Idrettshøgskolen

IDR-3901, VÅR 19

Sindre Sivertsen

Sammendrag.

Hovedformålet med denne studien var å forstå hvordan naturguidens rolle i et bærekraftig reiseliv ble opplevd og forstått av naturguider og guidemanagere på Svalbard. Det teoretiske rammeverket bestod av; bærekraftig utvikling og reiseliv, naturbasert turisme, naturguiden, friluftsliv og reiseliv og økofilosofi. Litteraturgjennomgangen viser at det eksisterer lite forskning på naturguidens rolle i naturbasert reiseliv, men noen betydelige forskningsbidrag til guiderollen i et naturbasert- bærekraftig reiseliv viser at naturguiden har et miljøforvaltningsansvar. Med en friluftslivstilnærming til naturbasert reiseliv og til naturguiderollen ble følgende spørsmål undersøkt og analysert:

1. Til hvilken grad opplever naturguider og guidemanagere reiselivet på Svalbard som bærekraftig?
2. Hvilken rolle opplever naturguider og guidemanagere at naturguiden kan spille i arbeidet for et bærekraftig reiseliv på Svalbard?

Datamaterialet i denne studien var basert på 5 kvalitative dybdeintervjuer med naturguider og guidemanagere på Svalbard. Analysen ble utført ved koding og kategorisering av datamaterialet og den avdekket at informantene ser på naturguiden som en instrumentell leder med fokus på sikkerhet, men også en representant for naturmiljøet ved destinasjonen hvor det å formidle og skape naturopplevelser basert på læring var et hovedmål. Informantene opplever at naturguidens rolle i et bærekraftig reiseliv handler om å inspirere til naturvennlige holdninger. Videre så viser funnene at turismen ble opplevd som mindre bærekraftig og at flere momenter ved turismen og i strukturering av turene var til hinder for å utøve naturguiderollen slik som beskrevet. De tydeligste utfordringene var dårlig tid, uerfarne turister og til tider høyt arbeidspress. Videre så viser analysen at en friluftslivstilnærming til reiselivet kan bidra til å løse noen av utfordringene og legge til rette for at naturguiden spiller en rolle i det bærekraftige reiselivet.

Forord.

Det lå vel aldri i kortene at jeg skulle skrive en masteroppgave. Noen av mine tidligere barne- og ungdomsskolelærere ville nok finne dette vanskelig å tro, men nå er det like før innlevering og den siste finpussen utføres fortløpende. Det var først gjennom møtet med friluftslivets akademiske fløy at jeg fattet interessen for studier og utdanning. Etter fem år med turer, opplevelser, eksamener, stress og rolige refleksjoner rundt bålet, må jeg rette en takk til de som har påvirket meg og inspirert meg til å være nysgjerrig nok til å skrive en masteroppgave.

Takk til universitetslektor Sigmund Andersen for enda en runde med god veiledning, bacheloroppgaven gikk bra så vi krysser fingrene denne gange også. Takk til Elias, eneste medstudent med friluftslivsbakgrunn i klassen, for utallige Skype-møter med rådgivning og tipsing.

Og til slutt takk til min samboer Linn, som har vært en uvurderlig støtte. Du har holdt ut at jeg har vært låst inne på et kontor dag ut og dag inn, kun avbrutt av små kaffepauser med tilhørende irritabelt humør. Nå kan jeg bli med igjen, på tur, til byen eller på fjellet. Noe vi mest sannsynlig skal.

Trondheim, mai 2019

Sindre Rødsten Sivertsen

Innholdsfortegnelse

1	Innledning.....	1
1.1	Problemstilling.....	2
1.2	Tidligere forskning på naturguiding og bærekraft.....	3
1.3	Begrepsavklaring.....	5
2	Teoretisk perspektiv.....	5
2.1	Bærekraftig utvikling.....	6
2.1.1	FNs bærekrafts mål.....	8
2.1.2	Bærekraftig reiseliv.....	9
2.1.3	Bærekraftig reiseliv i Norge og på Svalbard.....	10
2.2	Naturbasert reiseliv.....	12
2.2.1	Turismen på Svalbard.....	15
2.2.2	Naturguiden.....	19
2.3	Friluftsliv.....	24
2.3.1	Friluftslivets røtter.....	24
2.3.2	Friluftslivets meningsinnhold.....	26
2.3.3	Friluftsliv og Slow Adventure.....	28
2.3.4	Økofilosofi.....	30
3	Metode.....	33
3.1	Vitenskapsteoretisk grunnlag.....	33
3.2	Det kvalitative forskningsintervju.....	34
3.3	Forskerens forforståelse.....	35
3.4	Utvalg.....	36
3.5	Intervjuene.....	38
3.6	Analyse.....	41

3.7	Etiske betraktninger.....	42
3.8	Pålitelighet og gyldighet.....	44
4	Materiale – empiri.....	45
4.1	Informantene.....	45
4.2	Kategorioversikt.....	46
4.3	Kategori 1: Informantenes forhold til Svalbard.....	47
4.3.1	Muligheten for friluftsliv.....	48
4.3.2	Godt sosialt miljø.....	49
4.3.3	Oppsummering kategori 1.....	51
4.4	Kategori 2: Den bærekraftige turismen på Svalbard.....	51
4.4.1	Turismen vokser og belaster naturen.....	51
4.4.2	Flere uerfarne turister.....	55
4.4.3	Ikke helt bærekraftig enda.....	58
4.4.4	Positive til Sysselmannen og lokale turoperatører.....	62
4.4.5	Oppsummering kategori 2.....	64
4.5	Kategori 3: Naturguidens utfordringer.....	66
4.5.1	Høyt arbeidspress.....	66
4.5.2	Dårlig tid og utfordrende turister.....	69
4.5.3	Bærekraft må være lønnsomt.....	71
4.5.4	Oppsummering kategori 3.....	73
4.6	Kategori 4: Naturguidens rolle.....	74
4.6.1	Representerer Svalbardnaturen.....	74
4.6.2	Kompetansekrav og sikkerhet.....	79
4.6.3	Kompetansekrav og naturvern.....	82
4.6.4	Oppsummering kategori 4.....	86
5	Diskusjon.....	87

5.1	Turismen på Svalbard.....	88
5.2	Utfordringer.....	92
5.3	Naturguidens rolle.....	94
6	Konklusjon.....	97
	Referanseliste.....	101
	Vedlegg 1.....	108
	Vedlegg 2.....	111
	Vedlegg 3.....	113

Tabelliste

Tabell 1: Mehmet Mehmetoglus tabell 4: Prinsippene for bærekraftig turismeutvikling sammenliknet med ikke-bærekraftig utvikling (Mehmetoglu, 2007, s. 30).....	10
Tabell 2: Antall gjestedøgn i Longyearbyen 1995-2014 (Syssemmannen, 2014, s. 5).....	17

Figurliste

Figur 1: Definisjon av bærekraftig reiseliv (Ibenholt m.fl., 2016, s. 14).	12
Figur 2: (Cohen, 1985, s. 17)	21
Figur 3. Fritt etter Aksel Tjoras figur 5.1: Dybdeintervjuets struktur (Tjora, 2017, s. 147)....	39

1 Innledning.

Hva er en naturguide? Dette spørsmålet har mange ganger vært senter i mine refleksjoner, både med meg selv og med mine med-guider omkring meningsinnholdet i dette yrket. Med bakgrunn som naturguide har jeg, etter et par vintersesonger på Svalbard, erfart og observert et potensial i naturguiderollen som jeg mener ikke er utnyttet skikkelig i det bærekraftige reiselivet. Det er mange naturguider som leder grupper med turister rundt i Svalbards arktiske villmark som har et mangfold av ferdigheter og kunnskap. Noen har erfaring fra et liv under åpen himmel, mens andre har både kurs og utdanninger som styrker deres evne til å lede og ferdes i naturen. Kan noen av disse ferdighetene brukes til styrke det bærekraftige reiselivet på Svalbard?

Svalbard er en øygruppe som ligger mellom 74 og 81 grader nord og mottar varme luft og vannstrømmer fra sør-vest og kalde polare luft og vannstrømmer fra nord-øst (Ingstad, 2001). Dette fører til at naturen på Svalbard blir svært unik med tanke på fauna og flora (SSB, 2016), men også geologien er av en svært mangfoldig art (Elvevold, Dallmann, & Blomeier, 2007). Denne unike naturen er av høy prioritet for Norske myndigheter, dette ble tydelig da det i 2001 ble opprettet en egen lov hvor hovedformålet er å bevare et nærmest urørt og beskyttet naturmiljø på Svalbard (Svalbardmiljøloven, 2002). Denne loven styrer mye av aktiviteten på Svalbard, også turismen som begynner å bli et viktig satsningsområde i Norsk Svalbardpolitikk (Justis- og Beredskapsdepartementet, 2016).

Da den Norske kulldriften på Svalbard ble lagt i driftshvile i Oktober 2016 (NRK, 2016), ble reiseliv, forskning og utdanning stående igjen som noen av hovednæringene på øygruppen (Justis- og Beredskapsdepartementet, 2016). Reiselivsnæringen øker i takt med et stadig økende antall turister (Syssemmannen, 2014) og opplever stadig vekst (Syssemmannen, 2018). Når flere og flere søker til den sårbare arktiske villmarken er det grunn til å forvente en viss belastning på naturen. Et naturområde som har som mål for å være et av verdens best forvaltede villmarksområder (Justis- og Beredskapsdepartementet, 2016), må nå tilrettelegge for at turistene ikke belaster naturen samtidig som de beundrer den. Reiselivet på Svalbard har da satt seg som mål å arbeide for et bærekraftig reiseliv (Visit-Svalbard, 2016).

Arbeidet for et bærekraftig reiseliv er tuftet på FNs bærekrafts mål som stammer fra Brundtland-rapportens begrep bærekraftig utvikling (UN, 2019). Fra et økologisk perspektiv

handler bærekraftig utvikling om å bevare livsgrunnlaget på jorden i all overskuelig fremtid (Langhelle & Lafferty, 1995). Menneskets forhold til naturen må bedres, dette kan blant annet bedres gjennom opplysning og ytterligere fredning av naturområder (Brundtland, 1987). Naturområder som den naturbaserte bærekraftige turismen har potensiale til å styrke og verne gjennom forvaltning og formidling (Valentine, 1992). Men en utvikling kan tyde på at mennesker mister mer og mer kontakt med urørt natur grunnet urbanisering og det økende tempoet i menneskekulturen (Gelter, 2010; Varley & Semple, 2015) og trenger da noen til å formidle opplevelsen.

Formidling av og læring i natur står sterkt i friluftslivets vegledertradisjon (Nils Faarlund, 1974). En tradisjon som er tuftet på økofilosofiske holdninger til et skånsomt liv i og med natur (Nils Faarlund, 1974; Næss, 1976). En friluftslivstilnærming til naturguidens kompetanse med mål om å skape læring og naturvennlige holdninger kan da være relevant å argumentere for (S. Andersen & Rolland, 2016). Og det er her mine refleksjoner rundt temaet inspirerte meg til å undersøke dypere hva naturguiden kan bidra med. Så med en friluftslivsfaglig tilnærming til naturguiderollen ble det da et ønske å finne ut hvilken rolle naturguiden kunne spille i det bærekraftige reiselivet på Svalbard.

1.1 Problemstilling.

På bakgrunn av de overnevnte refleksjoner så ble det skapt en interesse for å undersøke temaet nærmere, med håp om å bidra til ny kunnskap om naturguidens rolle og bidrag innen et bærekraftig reiseliv. Målet ble da å undersøke hvordan naturguider og guidemanagere oppfattet naturguiderollen og hvordan denne kan bidra til et bærekraftig reiseliv. Et viktig element i å forstå deres opplevelse av naturguiderollen var og forstå deres opplevelse av reiselivet, som er konteksten til naturguiden. Dette ga følgende problemstilling:

1. Til hvilken grad opplever naturguider og guidemanagere reiselivet på Svalbard som bærekraftig?
2. Hvilken rolle opplever naturguider og guidemanagere at naturguiden kan spille i arbeidet for et bærekraftig reiseliv på Svalbard?

For å erverve kunnskap basert på forskningsspørsmålet ble det vurdert som hensiktsmessig med en kvalitativ undersøkelse basert på 5 dybdeintervjuer med naturguider og

guidemanagere fra reiselivet på Svalbard. Hensikten med å innlemme guidemanagere i informantutvalget var å også få et leder-perspektiv på naturguiderollen i forbindelse med et bærekraftig reiseliv, slik at muligheten for et mer økonomisk perspektiv ikke ble utelatt. For å besvare oppgavens problemstilling så vil prosessen deles opp i fem hoveddeler. Først vil et teoretisk rammeverk bestående av litteratur knyttet til fagfeltet presenteres, deretter vil metoden for datainnsamling beskrives og forklares. Så vil funn analyseres og fremstilles, før de diskuteres i diskusjonskapitlet. Og til slutt komme med en oppsummerende konklusjon på oppgaven.

1.2 Tidligere forskning på naturguiding og bærekraft.

Naturbasert turisme og bærekraftig turisme har vært et etablert forskningsfelt siden 1980 tallet (Aall, 2014), og utfordringene turismen fører med seg har utviklet seg til et av de viktigste temaer innen forskningsfeltet (Aall, 2014; Høyer, 2000; Huybers & Bennett, 2003; Mehmetoglu, 2007; Valentine, 1992). Det finnes derimot relativt få studier som ser på naturguiden og dens rolle innen naturbasert bærekraftig reiseliv (Pereira & Mykletun, 2012). Her kommer en redegjørelse for noe av forskning som er gjort på naturguider innen bærekraftig reiseliv.

Betty Weiler og Derrin Davis undersøkte i studien *An exploratory investigation into the roles of the nature-based tour leader* (1993), hvilken rolle naturguiden (tour guide) kan spille til at naturbasert turisme blir en mer miljøvennlig og ansvarlig turisme. Studien baserte seg på guiderollene utviklet av Erik Cohen (1985), men undersøkte en mulig utvidelse av denne for å tydeliggjøre naturguidens ansvar for naturmiljøet turismen benytter (Weiler & Davis, 1993). Studien utviklet et tredje fokusområde tilpasset guiding innen naturbasert turisme som var miljøforvaltning. Dette resulterte i seks roller relevante for naturguiden hvor de siste to handlet om forvaltning av naturmiljøet på destinasjonen: 1. Organizer, 2. Entertainer, 3 Group Leader, 4. Teacher, 5. Motivator og 6. Environmental Interpreter (Weiler & Davis, 1993). Studien viser at naturguiden må beherske mange roller for å bidra til gode opplevelser, bevare naturens kvalitet og inspirere til naturvennlige holdninger, men at behovet for formell kursing og utdanning er vesentlig for å oppnå dette (Weiler & Davis, 1993).

Carleigh Randall og Rick B. Rollins undersøkte i artikkelen *Visitor perceptions of the role of tour guides in natural areas* (2009) hvordan naturguider (tour-guide) kan bidra til forvaltning

og beskyttelse av vernede naturområder gjennom interpretasjon og å inspirere turistene til miljøvennlig adferd. Undersøkelsen søkte å finne ut hvordan turister oppfattet naturguiden og hvilke av de ulike dimensjonene ved naturguiding de oppfattet som viktige. Guiderollene i denne studien var basert på Erik Cohens modell (1985), som ble videreutviklet av Betty Weiler og Derrin Davis (1993) Datainnsamlingen var basert på spørreskjema og deltagende observasjon og viste at turister rangerer roller knyttet til formidling av naturmiljøet og opptreden i og med naturmiljøet som svært viktige egenskaper hos naturguiden (Randall & Rollins, 2009). Studien påpeker viktigheten av sertifisering og formell kursing i forbindelse med arbeidet med å bevare vernede naturområder.

Ester M. Pereira og Reidar J. Mykletun undersøker i artikkelen *Guides as Contributors to Sustainable Tourism? A Case Study from the Amazon* (Pereira & Mykletun, 2012) om naturguider (guides) kan bidra til å forsterke bærekrafts-arbeidet til et naturområdet gjennom bruk av ulike sfærer i guiderollen. Guiderollene i denne artikkelen var bygget på Erik Cohens modell (1985), som ble utvidet av Weiler og Davis (1993), og videre utviklet av forfatterne selv (Pereira & Mykletun, 2012). Forfatterne skriver at guidene kan bidra gjennom å tolke omgivelsene og gjøre naturen kjent for turistene, men også gjennom egne handlinger og ord inspirere til naturvennlige holdninger (Pereira & Mykletun, 2012). Artikkelen undersøkte naturguider i Manaus, Amazonas og konkluderte med at deres bidra til et bærekraftig reiseliv var lav. Dette skyldes dårlig organisering, lite tilrettelegging fra myndighetenes side og manglende utdanning (Pereira & Mykletun, 2012). Lite kunnskap om natur og økosystemer og evnene til å sette dette i sammenheng for turister var også avgjørende faktorer for at få sfærer av guiderollen ble benyttet.

Sigmund Andersen og Carsten Gade Rolland definerte i artikkelen *Naturguiding – profesjonalisering eller kommersialisering av friluftslivskompetanse?* (2016) hvilken kompetanse som er viktig for naturguiden i sitt virke innen naturbasert reiseliv. Forfatterne argumenterer for at kompetanse knyttet til å skape læring gjennom naturopplevelser er viktig i naturguidens virke og at friluftslivsfagets tilnærming til denne kompetansen er godt egnet for å skape naturvennlige holdninger (S. Andersen & Rolland, 2016). Artikkelen forklarer at dette kan bidra til innfri formål med både økoturisme og økologisk bærekraft, men at den kommersielle konteksten til reiselivet kan være en utfordring til å prioritere dette (S. Andersen & Rolland, 2016).

1.3 Begrepsavklaring.

I denne oppgaven vil det benyttes noe språk som er særegent for feltet som det forskes på. Det være seg sjargong og terminologi fra reiselivet på Svalbard. I dette segmentet vil de mest relevante redegjøres og forklares.

Naturguide: I denne oppgaven vil begrepet naturguide bli brukt om guider som leder betalende turister i natur i en kommersiell turismesammenheng. Naturguideyrket består av mange ulike aktiviteter, men fellesnevneren er at de har natur som plattform for utøvelse. Naturguide blir da en relevant samlebetegnelse (Vold, 2015). Senere i oppgaven vil begrepets innhold og kompetansekrav argumenteres for.

Turoperatør: På Svalbard er det vanlig å betegne selskaper som tilbyr guidede turer i naturen for turoperatør. Dette for å skille fra andre selskaper i reiselivsnæringen som for eksempel hoteller, restauranter og lignende. Denne betegnelsen benyttes også av myndighetene (Justis- og Beredskapsdepartementet, 2016, s. 29; Sysselmannen, 2018).

Guidemanager: Blant ansatte i reiselivet på Svalbard er det utbredt å bruke begrepet guidemanager om de som administrerer turnusen og fungerer som nærmeste leder for de andre naturguidene. Ofte er disse tidligere naturguider, eller at de jobber både i administrasjonene og ute i felt som naturguide. Thomas Volds betegnet guidemanagere som «guideansvarlig» (Vold, 2015).

2 Teoretisk perspektiv.

Denne oppgaven har som mål å se på hvordan naturguider på Svalbard opplever Svalbard-turismens bærekraft, og hvilken rolle de oppfatter at naturguiden har og kan ha i arbeidet for et bærekraftig naturbasert reiseliv på Svalbard. I denne delen konstrueres oppgavens kunnskapsgrunnlag, altså konteksten som denne oppgaven forstås ut i fra. Gjennom redegjørelser for hva litteraturen sier om de ulike temaer som berører oppgavens forskningsfelt en plattform konstrueres hvorfra naturguiden og dens rolle i et bærekraftig reiseliv blir forstått fra. Først blir begrepet bærekraftig utvikling og dets betydning for det globale reiselivet gjennomgått. Deretter vil naturbasert reiseliv og dens definisjoner redegjøres for å forstå turismen på Svalbard som naturguidens kontekst. Deretter vil

naturguiden gjennomgås både historisk, men også definisjoner av begrepet og dets kompetanse innhold. Før friluftslivet og dets meningsinnhold som relevant for både naturguiden og det naturbaserte reiselivet blir gjort rede for.

2.1 Bærekraftig utvikling.

Begrepet bærekraftig utvikling er et viktig begrep og blir stadig viktigere i en verden hvor miljøkrise, forurensing og global oppvarming til daglig er i nyhetsbildet. Hva er bærekraft og hva er bærekraftig utvikling? For å forstå innholdet i begrepet bærekraftig utvikling, så må vi se på forhistorien til populariseringen av begrepet og hvilke ringvirkninger dette fikk for verdenssamfunnet, og etter hvert på turismen.

Begrepet bærekraftig utvikling ble først populært etter utgivelsen av Brundtland-kommisjonens rapport «Vår Felles Framtid» i 1987 (Langhelle & Lafferty, 1995). Brundtland-kommisjonens rapport tok i all hovedsak for seg hvordan menneskeheten skal kunne fortsette å dekke sine grunnbehov uten at man ødelegger fremtidige generasjoners rett og mulighet til å dekke sine grunnbehov i all overskuelig framtid (WCED, 1987). Det vektlegges at grunnbehovene til verdens fattige er en prioritet, da fattigdom og overbefolkning fører til hurtig tømming av naturressursene i kampen for å overleve. For at arbeidet mot en bærekraftig utvikling skal kunne realiseres, må det være likhet i den globale levestandarden (WCED, 1987).

Sosial utvikling, økonomi og miljø er alle påvirket av hverandre hevder rapporten (WCED, 1987). Den legger videre vekt på at godene må fordeles slik at de fattige landene har bedre kontroll over sin økonomi og sin bruk av naturressurser. Rapporten er også positiv til at ny kunnskap og teknologi bør være strategi for en bærekraftig utvikling, og ikke nødvendigvis begrensninger av menneskelig forbruk (WCED, 1987). Rapporten har høstet en del kritikk for å ikke gi en tydelig definisjon av begrepet bærekraftig utvikling, men heller for mange definisjoner. Det dreier seg i hovedsak om at begrepet ligner et rettferdighetsbegrep som er vanskelig å operasjonalisere (Langhelle & Lafferty, 1995).

Rapporten kritiseres også for å ha en for bred begrepsbetydning hvor det ikke spisses nok hva som er utfordringene (Langhelle & Lafferty, 1995). Grunnleggende menneskerettigheter er av svært stor betydning, men kommer i andre rekke hvis selve

grunnlaget for liv er truet hevder noen av kritikerne (Langhelle & Lafferty, 1995). Rapporten setter som minstekrav at natursystemene som holder liv i oss alle, ikke trues av ødeleggelse, men samtidig sier den at det å dekke de fattiges behov er første prioritet (WCED, 1987). Dette kan forårsake en verdirangerings konflikt ifølge rapportens kritikere (Langhelle & Lafferty, 1995). Begrepet bærekraftig utvikling er to-delt og rapporten presenterer to former for bærekraft (Lafferty, Aall, & Seippel, 1998):

- Økologisk bærekraft: Opprettholdelse av alle essensielle økosystemer.
- Sosial bærekraft: En rettferdig fordeling av gode og byrder i tid og rom.

Dette ble kalt for en to-dimensjonal (2-SD) forståelse av begrepet (Aall, 2014). Det er tydelig da at verdirangeringskonflikten kompliserer begrepsdefinisjonen ettersom at rapporten vektlegger at mennesket står i sentrum og at menneskets behov, spesielt de fattiges, er første prioritet (WCED, 1987). Samtidig så sier rapporten at systemene som opprettholder livet ikke må ødelegges (Lafferty m.fl., 1998).

Forståelsen av konseptet bærekraftig utvikling ble på starten av 1990-tallet en to-delt affære. Dette skyldtes et begrep kalt «Triple Bottom Line» som kom fra finansmiljøet og ble popularisert av boken *“Cannibals with Forks - The Triple Bottom Line of 21st Century Business”* av John Elkington (Aall, 2014). I forretningslivet så hadde man lenge operert med to bunnlinjer, en økonomisk og en sosial, men etter populariseringen av begrepet bærekraftig utvikling ble det innført en tredje bunnlinje, den økologiske bunnlinje (Aall, 2014). Dette ble så overført tilbake til diskursen rundt begrepet bærekraftig utvikling og man gikk fra en to-dimensjonal (2-SD) forståelse til en tre-dimensjonal (3-SD) forståelse av begrepet. Carlo All (2014), skriver at de to ulike forståelsene ikke er kompatible, der en 3-SD forståelse søker å skape balanse mellom tre separate dimensjoner, mens en 2-SD forståelse søker primært økologisk bærekraft på lang sikt slik at primærbehov for alle kan dekkes for alltid.

Begrepet bærekraftig utvikling i denne oppgaven handler primært om det internasjonale samfunnets oppvåkning og engasjement når det gjelder konsekvenser av overforbruk og forurensing, men også de verdikonflikter som oppstår mellom en 2-SD og en 3-SD forståelse av konseptet. Det kan da i denne oppgave enkelt kokes ned til å handle om menneskets forhold til naturen (WCED, 1987). Dette vil, som vi skal se senere, også berøre den globale turismen. Som nevnt så hadde Brundtland rapporten problemer med å definere

begrepet bærekraftig utvikling, men den kan sies å ha inspirert til at menneskets forhold til naturen nå for alvor stod på den globale politiske dagsorden (Patterson, 2015). Så i ti-årene etter Brundtland-rapporten ble det holdt jevnlig konferanser hvorpå det settes målsettinger for bærekraftig utvikling.

2.1.1 FNs bærekrafts mål.

Etter opprettelsen av United Nations Commission On Environment and Development (UNCED) i 1983 og utgivelsen av Brundtland-rapporten i 1987, holdt UNCED sin første konferanse i Rio De Janeiro i 1992, den såkalte Rio-konferansen eller Earth Summit. På denne konferansen utviklet man en handlingsplan som ble signert av mer enn 178 land (UN, 2018a). Denne handlingsplanen er kjent under navnet Agenda 21 og er en frivillig handlingsplan for bærekraftig utvikling (Langhelle & Lafferty, 1995). I år 2000 videreutviklet FN arbeidet fra Agenda 21 og lanserte «millennium development goals» som var 8 målsettinger for bærekraftig utvikling som skulle nås innen 2015 (Patterson, 2015).

I 2015 utviklet FN “The 2030 agenda for Sustainable Development” som er en videreutvikling av «millennium development goals» og fungerer som en handlingsplan for bærekraftig utvikling de neste 15 årene. Kjernen av denne handlingsplanen er 17 målsettinger (UN, 2019). Slik formulerer FN hovedmålet på sine hjemmesider:

«On September 25th 2015, 193 world leaders will commit to 17 goals to achieve 3 extraordinary things in the next 15 years. End extreme poverty. Fight inequality & injustice. Fix climate change. The Global Goals for sustainable development could get these things done. In all countries. For all people» (UN, 2018b)

I all hovedsak handler disse målene om å sikre menneskets økonomiske og sosiale utvikling, uten at det går utover miljøet og naturens bæreevne (Akinsemolu, 2018). Dette er de nyeste målene verdenssamfunnet har blitt enige om, og det kan argumenteres for at det er målene vi alle jobber for å nå. Målene har, som vi har sett, sitt opphav i Brundtland-rapporten, men den globale turismen var ikke umiddelbart en del av bærekrafts-prosjektet den gangen.

2.1.2 Bærekraftig reiseliv.

Den internasjonale turismens påvirkning på miljøet ble utelatt fra Brundtland-rapporten da den kom ut i 1987 (Aall, 2014). Og selv om turismen så vidt ble implementert i Agenda 21 i 1992, var turismen den første sektoren som utviklet en egen sektor-spesifikk plan for bærekraftig utvikling (Aall, 2014). Det er tilsynelatende like utfordrende å finne en definisjon på begrepet bærekraftig reiseliv som det er å finne en definisjon på bærekraftig utvikling. Mehmet Mehmetoglu skriver i boken sin *Naturbasert Turisme* (2007), at det har blitt gjort flere forsøk på å definere bærekraftig turisme. En av definisjonene lyder som følger:

«en form for turisme som møter behovene til turistene, turismeindustrien og vertssamfunnet i dag uten å ødelegge mulighetene for fremtidige generasjoner til å kunne oppfylle egne behov» (Mehmetoglu, 2007, s. 31)

Denne definisjonen er meget bred og blir samtidig argumentert imot av flere definisjoner (Mehmetoglu, 2007). En tilsvarende definisjon ble konstruert noe tidligere da UNEP og WTO publiserte en rapport som het *Making Tourism Sustainable – A Guide for Policy Makers* (2005), hvorpå følgende definisjon på bærekraftig turisme blir gitt:

«Tourism that takes full account of its current and future economic, social and environmental impacts, addressing the needs of visitors, the industry, the environment and host communities» (UNEP & WTO, 2005, s. 12)

Det er fortsatt en noe bred definisjon, og de to overnevnte definisjoner virker å enes over bredden i definisjonen. Det vektlegges i rapporten at denne definisjonen skal gjelde for alle segmenter av turisme, også masseturismen (UNEP & WTO, 2005). Kritikken rettet mot hva bærekraftig turisme egentlig skal være dreier seg mot spørsmålet om hvem, eller hva den skal være bærekraftig for. Man kan definere bærekraftig turisme i en sektorspesifikk kontekst hvor turismen opprettholder sin egen økonomiske bærekraft, eller at den er et verktøy i arbeidet om å nå målet for en bærekraftig utvikling (Butler, 1999). Det virker å være det samme problemet med begrepet bærekraftig turisme som med begrepet bærekraftig utvikling, Richard W. Butler (1999), skriver at problemene turismen møter og lager vil forbli uløste så lenge det ikke finnes spesifikke krav til hva som er bærekraftig turisme.

Denne oppgaven vil ikke forsøke å gi en definisjon av bærekraftig turisme, men vil i større grad støtte seg til Mehmet Mehmetoglus oversikt over hovedprinsippene (fig 1) i bærekraftig turisme.

Bærekraftig	Ikke-bærekraftig
Sakte utvikling	Rask utvikling
Kontrollert utvikling	Fri utvikling
Liten eller tilpasset skala	Stor skala
Langsiktig	Kortsiktig
Kvalitativ	Kvantitativ
Lokalt kontrollert	Eksternt kontrollert
Planlegging og utvikling	Utvikling uten planlegging
Lokal sysselsetting	Importert arbeidskraft
Lokale entreprenører	Esterne utviklere
Bærekapasiteten opprettholdes	Ønsker å øke kapasiteten
Gjenbesøkende turister	Engangsbesøkende turister
Kunnskapsrike turister	Mindre kunnskapsrike turister
Mer stillferdige turister	Bråkende turister
Hensynsfulle turister	Mindre hensynsfulle turister

Tabell 1: Mehmet Mehmetoglus tabell 4: Prinsippene for bærekraftig turismeutvikling sammenliknet med ikke-bærekraftig utvikling (Mehmetoglu, 2007, s. 30)

Denne tabellen er som nevnt kun en oversikt over prinsippene for et bærekraftig reiseliv og vil i denne oppgaven brukes til å sette informantenes opplevelser av reiselivet i en kontekst. Tabellen er, som Mehmet Mehmetoglu skriver, basert på arbeidet til John Swarbrookes bok *Sustainable Tourism Management* (Mehmetoglu, 2007).

2.1.3 Bærekraftig reiseliv i Norge og på Svalbard.

I Norge er fokuset på bærekraft innen reiselivet å anse som et relativt nytt fenomen. Det var først i 2007 at bærekraftig reiseliv ble et mål i turismeutviklingen til nærings- og handelsdepartementets rapport: *Verdifulle Opplevelser* (Næringdepartementet, 2007). Denne strategien skulle gjøre det norske reiselivet mer bærekraftig, og den største delen av arbeidet ble utført av det statlige særlovsselskapet Innovasjon Norge (Aall, 2014). Innovasjon Norge etablerte i 2013 merkeordningen *Bærekraftig Reisemål*, som skulle vise at destinasjonen

oppfyller gitte krav til bærekraft. Kravet til bærekraft defineres på følgende måte av Innovasjon Norge:

«Bærekraft i reiselivet handler om et perspektiv på reiselivsutviklingen: Man kan ta vare på behovene til mennesker som lever i dag uten å ødelegge fremtidige generasjoners muligheter for å dekke sine behov. Temaer som natur, miljø- og klimapåvirkning, samspill mellom reiseliv og lokalsamfunn – og næringens lokale, økonomiske verdiskaping er sentralt i forståelsen av et bærekraftig reiseliv.» (Innovasjon-Norge, 2018a)

Bærekraftig reiseliv er også av Innovasjon Norge definert noe bredt, men kan ses og stå innenfor med 3-SD definisjonen av bærekraftig utvikling hvor det er samspillet mellom den økonomiske, den sosiale og den økologiske dimensjonen som er i fokus, da det ikke tydeliggjøres hva som er prioritet (Aall, 2014). Innovasjon Norge har som et av få land i verden fått godkjent merkeordningen av Global Sustainable Tourism Council (GSTC, 2018).

Merkeordningen *Bærekraftig reisemål* har vokst betraktelig siden 2013, og i 2016 ble Svalbard tildelt merket Bærekraftig reisemål (Visit-Svalbard, 2016). Dette betyr ikke at destinasjonen er bærekraftig, men at den har forpliktet seg til å jobbe målrettet mot å drive etter bærekraftige prinsipper (Innovasjon-Norge, 2018a). Disse prinsippene er definert av Innovasjon Norge og presentert på følgende måte (fig 2) i Vista Analyses rapport Evaluering av Bærekraftig Reisemål (Ibenholt, Toftedahl, Bruvoll, Grodrud, & Haavardsholm, 2016):

Bevaring av natur, kultur og miljø	
1	<i>Kulturell rikdom</i> : respektere, videreutvikle og fremheve lokalsamfunnets historiske kulturarv, autentiske kultur, tradisjoner og særpreg.
2	<i>Landskapets fysiske og visuelle integritet</i> : bevare og videreutvikle landskaps-kvalitet, både for by og bygd, slik at landskapets fysiske og visuelle integritet ikke degraderes
3	<i>Biologisk mangfold</i> : støtte bevaringen av naturområder, dyreliv og habitater, og minimere ødeleggelser av disse.
4	<i>Rent miljø og ressurseffektivitet</i> : minimere reiselivsbedrifters og turistenes forurensning av luft, vann og land (inkludert støy), samt å minimere genereringen av deres avfall og forbruk av knappe og ikke-fornybare ressurser
Styrking av sosiale verdier	
5	<i>Lokal livskvalitet og sosiale verdier</i> : bevare og styrke livskvaliteten i lokalsamfunnet, inkl. sosiale strukturer, tilgang til ressurser, fasiliteter og fellesgoder for alle, samt unngå sosial degradering og utnytting.
6	<i>Lokal kontroll og engasjement</i> : engasjere og gi kraft til lokalsamfunnet og lokale interessenter mht planlegging, beslutningstaking og utvikling av lokalt reiseliv
7	<i>Jobbkvalitet for reiselivsansatte</i> : styrke kvaliteten på reiselivsjobber inkl lønnsnivå og arbeidsforhold uten diskriminering ut fra kjønn, rase, funksjonshemninger eller andre faktorer.
8	<i>Gjestetilfredshet og trygghet; opplevelseskvalitet</i> : sørge for trygge, tilfredsstillende og berikende opplevelser for alle turister uavhengig av kjønn, rase, funksjonshemninger eller andre faktorer
Økonomisk levedyktighet	
9	<i>Økonomisk levedyktige og konkurransedyktige reiselivsdestinasjoner</i> : sikre leve- og konkurransedyktigheten til reiselivsdestinasjoner i et langsiktig perspektiv, gjennom å maksimere reiselivets verdiskapning i lokalsamfunnet, inkl hva turistene legger igjen av verdier lokalt
10	<i>Økonomisk levedyktige og konkurransedyktige reiselivsbedrifter</i> : sikre leve og konkurransedyktigheten til reiselivsbedrifter i et langsiktig perspektiv.

Figur 1: Definisjon av bærekraftig reiseliv (Ibenholt m.fl., 2016, s. 14).

Disse 10 prinsippene er basert på den tidligere nevnte definisjonen av bærekraftig reiseliv fra UNEP og WTO (2005) og tilpasset kriteriene til Global Sustainable Tourism Council (Ibenholt m.fl., 2016). Dette skaper et bilde av at bærekrafts-arbeidet på Svalbard og hvilke målsettinger destinasjonen har. Den viser også at målsettingene, som stammer fra Brundtland-rapporten og FNs bærekraft-mål, er en del av det globale arbeidet med å bedre menneskers forhold til naturen og miljøet, og plasserer da Svalbards reiseliv, som er naturguidens kontekst i denne oppgaven inn i det globale arbeidet for en bærekraftig utvikling.

2.2 Naturbasert reiseliv.

I en historisk kontekst så har turisme og naturbasert reiseliv vært forbeholdt den europeiske overklassen og lukkede akademiske miljøer (Cohen, 1985; Mehmetoglu, 2007). Dette fenomenet er kjent som «the grand tour» og var en dannelsesreise for unge velstående menn som skulle ut i verden å skaffe innsikt og forståelse for andre kulturer (Cohen, 1985). Denne dannelsesreisen ble senere anført av romantikken som etter hvert førte de reisende ut på bygda og inn i fjellene i søken etter urørt og vill natur (Nils Faarlund, 2009). Dette fikk også

betydning for den norske friluftslivs-tradisjonen, men det kommer jeg tilbake til senere i oppgaven. Utover 1800 tallet bidro utvikling og teknologi til at det ble lettere å reise og turismenæringen kunne nå tilby reiser til andre sosiale lag i samfunnet, og ikke bare overklassen. På den måten ble turismen demokratisert og åpnet for masseturismen (Mehmetoglu, 2007).

Mehmet Mehmetoglu (2007), skriver at det er mulig tre overordnede årsaker til den økende interessen for naturbasert turisme, 1. Miljøbevegelsen, 2. Post-materialistiske verdier og 3. Modernitet.

1. Miljøbevegelsen vokste frem i vesten på midten av 1900-tallet og forandret hvordan man så på naturen, den gikk fra å kun være verdifull som en ressurs for mennesket, til å være verdifull i seg selv (Mehmetoglu, 2007). Dette beskrives som et skifte fra et antroposentrisk natursyn til et biosentrisk natursyn som førte til at man oppsøkte natur for naturens skyld.
2. Post-materialistiske verdier beskrives som en verdiendring som følger av at vestlig utvikling og velferdsøkning etter andre verdenskrig førte til at det materialistiske behovet var dekket for store deler av befolkningen (Mehmetoglu, 2007). Viktigheten av ikke-materielle verdier som miljøvern og sosial rettferdighet ble viktigere, som økte etterspørselen etter naturbasert turisme.
3. Modernitet er hvordan den moderne livsstilens tempo og bekvemmeligheter skaper behovet for å komme seg bort og oppsøke noe som står i sterk kontrast til hverdagen, slik som villmark og urørt natur (Mehmetoglu, 2007). Behovet for å koble av og lade batteriene blir tilfredsstilt i naturen.

Naturbasert reiseliv er den gren av turismen som har opplevd størst vekst de siste 20 årene (Mehmetoglu, 2007; Tangeland & Aas, 2011). Dette kan til stor grad være en virkning av miljøbevegelsen som fikk fotfeste i den vestlige verden på midten av 1900 tallet, konsekvensene av menneskelig aktivitet i naturen begynte å gjøre seg gjeldende og flere begynte å se naturens egenverdi (Mehmetoglu, 2007). Etter andre verdenskrig økte levestandarden i vesten og fritid fikk større betydning, noe som førte til at masseturismen for alvor tok til. Utover 1980 årene ble man stadig mer oppmerksom på de negative virkningene

masseturismen hadde på vertslandene og behovet for en alternativ turisme trådte frem (Mehmetoglu, 2007).

Naturbasert reiseliv blir i boken *Naturbasert turisme* av Mehmet Mehmetoglu beskrevet som «*opplevelser/aktiviteter som er direkte avhengige av naturen.*» (Mehmetoglu, 2007, s. 26). Denne definisjonen beskrives av forfatteren selv som noe bred, men andre forfattere har gjort bidrag til å forstå definisjonen på en konkret måte. En av grunnene til at naturbasert reiseliv er utfordrende å definere er ifølge Peter Fredman og Liisa Tyrväinen i artikkelen *Frontiers in Nature-Based Tourism* (2010), at det er vanskelig å dra en linje mellom det spesifikke natur-orienterte produktet, og alle de service-elementene forbundet med produktet, slik som hoteller, restauranter med mer. Det er likevel i de nordiske landene at denne turisme-formen vokser mest, og der er det naturen som er hoved-attraksjonen (Fredman & Tyrväinen, 2010).

Peter S. Valentine beskriver en inndeling hvor naturens rolle i opplevelser/aktiviteter er delt i tre: 1. Avhengig av naturen, 2. Forsterket av naturen, og 3. Naturen er tilfeldig delaktig (Valentine, 1992). Denne inndelingen har tilsynelatende bred konsensus (Mehmetoglu, 2007; Peter Fredman, Sandra Wall-Reinius, & Grundén, 2012), og satt i en Svalbard kontekst kan den illustreres slik. 1. Isrotte-tur – Direkte avhengig av selve grotten for å være det produktet som selges. 2. Snøscooter-tur – Forsterket av naturen, da man kan kjøre snøscooter på en bane, men opplevelsen forsterkes av å kjøre blant fjell og isbreer. 3. Gruvebesøk – Naturen som tilfeldig delaktig da det ikke er fjellet graven ligger på eller landskapet som taubanen går gjennom som er fokus. Med den forståelsen trenger ikke destinasjonen å være direkte avhengig av naturen for å være en naturbasert turisme.

Naturbasert reiseliv betegnes som en alternativ turisme av Mehmet Mehmetoglu (2007), og beskriver dem som et undersegment av turismen, men man kan argumentere for at nesten alle former for turisme er naturbasert turisme grunnet de varierende rollene naturen har i turismen (Valentine, 1992). En forenkling kan da være slik Valentine definerer naturbasert turisme:

«Nature-based tourism is primarily concerned with the direct enjoyment of some relatively undisturbed phenomenon of nature» (Valentine, 1992, s. 108)

I følge litteraturen er miljøbevissthet ofte et element i de ulike definisjonene på naturbasert turisme (Fredman & Tyrväinen, 2010; Peter Fredman m.fl., 2012; Valentine, 1992). Selv om det historisk har foreligget en forståelse av naturbasert turisme som naturvennlig, så er det store miljømessige utfordringer knyttet til turisme i vill natur (Valentine, 1992). Naturen har potensielt høy økonomisk verdi for turismen, men den må administreres møysommelig slik at verdien ikke degraderes (Valentine, 1992).

Peter S. Valentine beskriver noen utfordringer omkring det å bevare naturens verdi for turistene, men også for naturen selv. Der blir turismens størrelse berørt og han nevner to kapasitets-faktorer (Valentine, 1992, s. 111):

1. Social Carrying Capacity: Hvor mange andre turister er turistene villig til å akseptere før opplevelsen av natur og villmark mister verdi?
2. Environmental Carrying Capacity: Hvor mange turister tåler naturen før den påvirkes negativt?

Utfordringene knyttet til turisme i natur, og gjerne natur-reservat og andre beskyttede områder er knyttet til antall og administrering av antallet, men turisme knyttet til disse områdene kan også ha betydning for videre beskyttelse av de (Randall & Rollins, 2009; Valentine, 1992). Dette skal senere i oppgaven diskuteres i lys av de funn som er gjort i oppgaven som relaterer det til Svalbard og dens turisme. Svalbard er en reiselivsdestinasjon som har fokus på miljøvern og markedsfører naturen som urørt og vill (Visit-Svalbard, 2019a). Det kan argumenteres for at turismen på Svalbard er en form for økoturisme, men det skal nevnes at økoturisme og naturbasert turisme ofte brukes om hverandre (Mehmetoglu, 2007; Valentine, 1992). Videre skal vi se på turismen på Svalbard og de elementer som gjør den til naturbasert turisme.

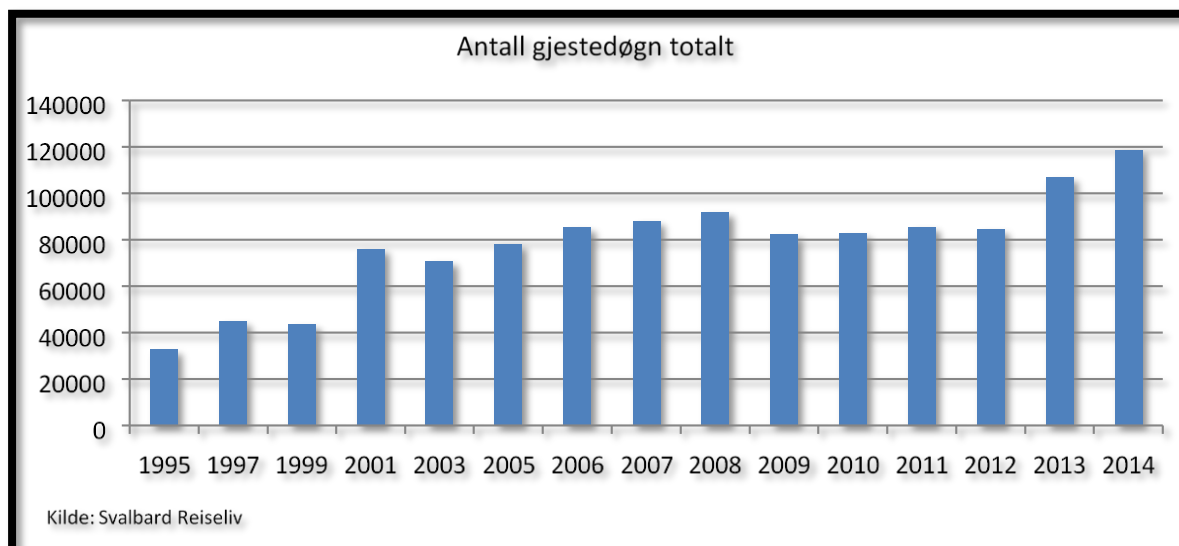
2.2.1 Turismen på Svalbard.

Turismen på Svalbard har sin begynnelse slik turismen hadde ellers i vesten. Det var rike, og ofte britiske, adelsmenn som hadde nok overskudd av tid og penger til å foreta lange reiser i rekreasjonens fortegn. I boken *Svalbards Historie* av Thor B Arlov, skriver forfatteren at mens det Europeiske kontinentet ble gjort mer og mer tilgjengelig ved hjelp av jernbaner, dampskip og hoteller, så var Svalbard fortsatt utenfor masseturismens rekkevidde og krevde

atskillig med penger og tid for å nås (Arlov, 2003). Dette kan tolkes som at Svalbard blir et turisme-mål når demokratiseringen av turismen på kontinentet fjerner det eksklusive ved de vanlige destinasjonene (Mehmetoglu, 2007). Et av de tidligste eksempler på turister på Svalbard er fra 1856, hvor Lord Dufferin, en Engelsk markgreve, seiler rundt på øygruppen med sport og rekreasjon som hovedformål (Arlov, 2003).

Utover andre halvdel av 1800 tallet øker omfanget av Norske fangstekspedisjoner til øygruppen. For mange av turistene som ikke hadde eget skip til rådighet, var det å kjøpe seg en plass om bord et av fangstskipene en ypperlig mulighet for å komme seg til Svalbard (Arlov, 2003). Så ved inngangen til 1890 årene setter cruise-turismen for alvor inn og Svalbard får sin første opplevelse av masseturismen. Det norske selskapet Vesteraalens Dampskibsselskab tilbyr «pakketurer» hvor turistene får kost og losji, samt mulighet til å overnatte på selskapets hotell på Hotellneset i Adventfjorden på Svalbard, men det var de utenlandske dampskipsselskapene, gjerne fra England, som dominerte markedet (Arlov, 2003).

Selv om turismen kom tidlig til Svalbard så har den ingen stor påvirkning på øygruppen gjennom store deler av 1900 tallet, og det er kulldriften som dominerer den menneskelige aktiviteten og skaper infrastruktur og byer (Arlov, 2003). I 1990 blir det gjort klart i en stortingsmelding at reiseliv skal være en av tre satsningsområder for næringsutvikling på øygruppen (Næringsdepartementet, 1990). Utover 1990-tallet og 2000-tallet vokser turismen på Svalbard betraktelig (fig 3).

Tabell 2: Antall gjestedøgn i Longyearbyen 1995-2014 (Sysselmannen, 2014, s. 5)

Et av de siste tallene viser at antall gjestedøgn på Svalbard for 2017 var på 147 613, altså en betydelig økning fra 2014 (Sysselmannen, 2018). Tall fra cruiseturismen viser 42 800 registrerte cruisepassasjerer i 2017 (Sysselmannen, 2018). Innovasjon Norge skriver i sin rapport *Nøkkeltall for norsk turisme 2017*, basert på tall fra World Tourism Organization (UNWTO), at det var hele 1,32 milliarder internasjonale turistankomster i verden i 2017 (Innovasjon-Norge, 2018b). Rapporten sier også at Europa opplevde størst vekst i 2017 og at i Norge var det hele 6,6 millioner utenlandske gjestedøgn på norske hoteller i 2017. Dette viser at Norge, men også Svalbard blir mer og mer ettertraktet som turistdestinasjon.

Turistene som kommer til Norge og Svalbard motiveres i stor grad av naturen og naturopplevelser. I en gjesteundersøkelse utført av Visit-Svalbard ble naturfenomener og dyrelivet oppgitt som de største grunnene til at turistene besøker Svalbard (Enger, 2018). Det er tydelig at denne motivasjonen for å besøke Svalbard blir tatt på alvor av reiselivet på Svalbard, da det er nettopp dyrelivet og naturfenomenene som løftes frem som hovedattraksjonene på øygruppen (Visit-Svalbard, 2019a). Naturen på Svalbard har en helt spesiell egenart, hvor 60% av øygruppen er dekket av isbreer (Elvevold m.fl., 2007) og man har momenter som havis, polart klima og isbjørn for å nevne noen. Det er en utfordrende natur, men også en sårbar natur som krever at de som ferdes der har riktig kompetanse.

Norske myndigheter har tydeliggjort viktigheten av å beskytte Svalbards natur gjennom å innføre en egen Svalbardmiljølov som har som hensikt å beskytte og ivareta et

nærmest urørt miljø på Svalbard (Svalbardmiljøloven, 2002). Sysselmannen og reiselivsnæringen opprettet et sett med regler for ferdsel på Svalbard myntet på besøkende, disse er kalt Svalbardvettreglene og er basert på Svalbardmiljøloven (Sysselmannen, 2016a). De har som hensikt å verne om naturen ved å oppfordre til sporløs ferdsel-prinsippet, men anbefaler å benytte en turoperatør for å oppleve Svalbards natur. Som vi ser så øker turisttrykket på naturen på Svalbard (Sysselmannen, 2014), flere og flere vil inn i en natur som defineres som sårbar, men samtidig farlig (Sysselmannen, 2016a). Dette legger press på at yrkesgruppen, som i denne oppgaven omtales som naturguider, har kunnskap, kompetanse og erfaring med Svalbard og det å ferdes i natur generelt.

Det finnes en forskrift som regulerer turismen på Svalbard og denne stiller krav til kunnskap og kompetanse. Det nevnes i forskriften om turismen på Svalbard at det stilles krav til turoperatører som lyder at; «*Turoperatører og forsknings- og utdanningsinstitusjoner som har med deltakere ut i felt, skal ha tilstrekkelig og relevant kunnskap, kompetanse og erfaring tilpasset det enkelte felt- eller turopplegg*» (Forskrift om turisme på Svalbard, 1991). Den forklarer videre at sikkerhet, isbjørn, isbreer, kulturminner og naturmiljø er noen av momentene turoperatøren skal ha kompetanse og kunnskap om, men ikke hva som er tilstrekkelig og relevant kompetanse. Det er da turoperatørens eget ansvar å imøtekomme disse kravene i henhold til gitte lover og regler (Sysselmannen, 2016b).

Det er gjort to betydelige tiltak for å tilrettelegge for en standardisering av naturguide-kompetansen på Svalbard. Den ene er årsstudiet *Arctic Nature Guide* (ANG), og den andre er *Svalbard Guide Opplæringen* (SGO).

- ANG ble startet opp i 2009 og var da det første naturguidestudiet i Norge (NNGF, 2019b). Årsstudiet tilbys gjennom Universitetet i Tromsø og gir 60 studiepoeng (UiT, 2019), og har som målsetting å utdanne guider som har bred kompetanse om blant annet sikker ferdsel i arktiske strøk, formidling av natur og kultur og skånsom ferdsel og bevaring av sårbar natur.
- SGO eies av Svalbard Reiselivsråd og drives av Visit Svalbard, og er et kurs som utdanner Svalbardguider som skal imøtekomme kravene til sikker, kunnskapsbasert og miljøbevisst guiding på Svalbard (Visit-Svalbard, 2019b).

Med Svalbard som en naturbasert reiselivsdestinasjon med klare bærekraftige verdiforankringer og målsettinger er det nærliggende å omtale guidene i dette feltet som naturguider. Hva som ilegges dette begrepet og hvilke elementer den er bygget opp av skal redegjøres i neste segment.

2.2.2 Naturguiden.

Begrepet naturguide er av nyere dato innen det norske naturbaserte reiselivet, men det brukes sjeldent til å beskrive yrkesgruppen som jobber med å lede og guide turister i natur (S. Andersen & Rolland, 2016). Et forsøk på å finne en definisjon kan fort vise seg å være utfordrende, men søk på internett har i det siste resultert i noen definisjoner. I Sigmund Andersen og Carsten Gade Rollands artikkel om *Naturguiding – profesjonalisering eller kommersialisering av friluftslivskompetanse?* gis følgende definisjon:

«Naturguiden har sitt virke som profesjonell leder og vert for kommersielle turistgrupper i naturen. Naturguiden skal legge til rette for trygge, lærerike og naturvennlige opplevelser. Et av hovedformålene er å inspirere turistene til reflekterte holdninger til og bruk av naturen» (S. Andersen & Rolland, 2016, s. 175).

Et google-søk vil lede inn til Norsk Naturguideforbund sine hjemmesider hvorpå de støtter seg på samme definisjon (NNGF, 2019a). I Cecilie Harr Moens masteroppgave *«Jess, jeg skal på tur – en inderlig glede i mitt liv» Kvinnelige naturguiders yrkeserfaringer fra Svalbard (Moen, 2010)*, gis følgende definisjon på en naturguide:

«En person som er ansvarlig for en gruppe mennesker på tur i naturen, der opplevelser, erfaring og læring går hånd i hånd» (Moen, 2010, s. 14).

Oppgaven vil senere vise at flere deler dette synet på innholdet i naturguidebegrepet. Thomas Vold skriver i sin doktorgradsavhandling *Venner På Tur* (2015), at begrepet «naturguide» er mer en samlebetegnelse, og at guider på Svalbard til vanlig bare titulerer seg som «guide».

For å redegjøre hva denne oppgaven legger i definisjonen av begrepet naturguide så må blikket rettes tilbake til guiderollens opphav. Den det ofte refereres til når et teoretisk rammeverk rundt guiderollen skal konstrueres, er Erik Cohen. I sin artikkel *The Tourist*

Guide: The Origins, Structure and Dynamics of a Role (1985) skriver Cohen at guiderollen stammer fra to opprinnelige rolleopphav, «stifinneren» og «mentoren». Selv om man finner eksempler på stifinnere og mentorer langt tilbake i menneskets historie, så stammer den moderne turistguiden, slik som turismen selv, fra dannelsesreisefenomenet kjent som «the grand tour» (Cohen, 1985).

Før masseturismen og før demokratiseringen av reiselivet, så var det ofte vanskelig å reise rundt i områder man ikke hadde språk eller kunnskap om. Disse unge eventyrlystne hyrte da lokale mennesker som hadde kunnskap om terrenget og kulturen, og som kunne snakke med de lokale, da mangel på kart, skilt og andre tilrettelegginger gjorde ferden vanskelig og kanskje farlig (Cohen, 1985). Dette er stifinner-opphavet til den moderne turistguiden, og den mest fremtredende formen for stifinning ble, og blir fortsatt utført innen alpinismen. Der hvor det før var unge lokale menn som vokste opp i fjellene som viste vei, er det i dag profesjonelle fjellguider (Cohen, 1985).

Mentorrollen beskriver Cohen (1985), som en mer spirituell eller verdi- og kunnskapsbasert rolle. Dette er en mer kompleks del av opphavet til den moderne turistguiden, da mentorrollen er uensartet og mangfoldig, fra prest til læremester og guru (Cohen, 1985). Den moderne turistguiden har utviklet seg fra disse to opprinnelige rollene, men har ikke nødvendigvis forpliktet seg til begge, men deler fra begge rollene er vesentlig for den moderne guiden, nemlig lederskap og formidling (Cohen, 1985). Det finnes mange ulike former for guider, alt fra fjellguide, bussguide, scooterguide, by-guide, museumsguide for å nevne noen, og Cohen sier at de ulike guiderollene rangerer viktigheten av lederskap og formidling ulikt (Cohen, 1985). Det er ifølge Cohen fire kjerneelementer av guiderollen, og alle varianter av guider som finnes er hybrider mellom disse (fig 4):

Figure 2
The Dynamics of the Tourist Guide's Role

	Outer-Directed	Inner-Directed
(A) Leadership Sphere	(1) Original Guide (instrumental primacy)	(2) Animator (social primacy)
(B) Mediatory Sphere	(3) Tour-leader (interactionary primacy)	(4) Professional Guide (communicative primacy)

Figur 2: (Cohen, 1985, s. 17)

Den «originale turguiden», som Cohen skriver (Cohen, 1985), stammer fra «stifinnerrollen» og var ofte lokalt bundet til stedet man guidet. Gjestene, eller turistene man guidet, var gjerne utforsker-typer og eventyrere som ikke hadde samme behov for tilrettelegging og informasjon om stedet som de institusjonaliserte turistene. De trengte primært en instrumentell guide som viste den sikreste vei gjennom lite tilrettelagte områder som alpine fjell, jungler og ørkener (Cohen, 1985). Den «profesjonelle turguide» stammer fra «mentorrollen» og er ofte avhengig av et mer systemisert reiseliv hvor turistene har større behov for tilrettelegging, informasjon og komfort (Cohen, 1985). Overgangen fra den «originale turguiden» til den «profesjonelle turguiden» beskrives som en overgang fra fokus på lederskap til fokus på formidling.

Denne forståelsen har senere blitt kritisert da det er større overlapp mellom rollene til den «originale turguide» og den «profesjonelle turguide» (Vold, 2015). Det samme kan sies om naturguiden. Naturguiden beskrives som en som jobber med å legge til rette for gode og trygge opplevelser i natur for kommersielle turistgrupper med fokus på læring og kunnskap om natur (S. Andersen & Rolland, 2016). Naturguiderollen består av mange aspekter, alt ettersom hvilken form ferden inn i naturen tar, men rollen har fellestrekk uansett aktivitetsform. I sin forskningsartikkel om guiders verdiskapning innen «adventure tourism» skriver Røkenes, Schumann og Rose (2015), at guider jobber innen fem dimensjoner i sin interaksjon med gjestene. Disse fem dimensjonene er 1. Instrumental dimension, 2. Educational dimension, 3. Relational dimension, 4. Chorographical dimension, og 5. Environmental dimension.

I artikkelen *An exploratory investigation into the roles of the nature-based tour leader* (1993), videreutviklet Betty Weiler og Derrin Davis Erik Cohens modell (Cohen, 1985), som ikke hadde tatt høyde for naturelementet i naturbasert turisme og tilførte en tredje sfære som var «resource management». Dette tilførte også to nye roller til Cohens fire roller (Weiler & Davis, 1993). Det har i ettertid blitt anerkjent at naturguiderollene også inneholder et miljøaspekt hvor det ofte beskrives et forvaltningsansvar (S. Andersen & Rolland, 2016; Pereira & Mykletun, 2012; Rokenes m.fl., 2015; Weiler & Davis, 1993). Evnen til å formidle naturfenomener og sette disse i relasjon til turistene beskrives som viktig (Pereira & Mykletun, 2012).

Dette viser at naturguiden må beherske mange roller og aspekter for å sikre gode og trygge opplevelser for gjestene, mye grunnet elementet som arbeidet foregår i, nemlig naturen (Rokenes m.fl., 2015). Begrepet naturguide blir av Andersen og Rolland beskrevet som tuftet på ulike roller, men hvor de mest sentrale er naturveilederen, friluftslivsveilederen og guiden (S. Andersen & Rolland, 2016).

1. Naturveilederen er i Norge en statlig rolle hvor målet er å formidle kunnskap om natur og naturbruk, samt opplevelser og aktiviteter med det formål å skape omsorg og respekt for omgivelsene (S. Andersen & Rolland, 2016). Det er Statens Naturoppsyn, underlagt Miljødirektoratet, som har ansvar for denne formen for naturveiledning i Norge (Miljødirektoratet, 2019).
2. Friluftslivsveilederen er en rolle med opphav i 1960-tallets pedagogisering av friluftslivet og har som rolle å legge til rette for læring og økt kunnskap om naturen slik at det stimulerer til en naturnær og naturvennlig livsstil (S. Andersen & Rolland, 2016).
3. Guide er en rolle som har sitt opphav i den kommersielle turismen og består av, slik tidligere nevnt, å forsterke opplevelsen av et kommersielt turprodukt gjennom tilrettelegging og kunnskap (Cohen, 1985).

Det er flere momenter i innholdet til disse ulike rollene blant annet hvilket formål de har, hvilke målgrupper de har og hvilken kompetanse som kreves, men felles for de tre rollene er opplevelser og aktiviteter i naturen, og naturguiden kan anses som en hybrid av disse tre rollene (S. Andersen & Rolland, 2016).

Et viktig moment i naturguidens virke er sikkerhet og sikker ledelse av turistgrupper i natur (S. Andersen & Rolland, 2016). Turister har nødvendigvis ikke den kompetanse og erfaring som kreves for å klare seg i Svalbards ville natur med sine spesielle fare-momenter. De har da behov for en guide som har den rette kompetanse og det nødvendige utstyr, men det er ikke eneste grunn til at turister trenger en guide (Rokenes m.fl., 2015). Den moderne turist vil gjerne ha et mer helhetlig produkt med tilrettelegging og informasjon, som tydeliggjør at det er en større overlapp mellom den «originale» og den «profesjonelle» turguiderolle enn det Cohen hevdet (1985; Vold, 2015).

Andersen og Rolland (2016), skriver at naturguidens rolle som leder og sikkerhetsansvarlig for grupper i natur er sammenlignbart med friluftslivsveilederens ansvar for sikker ferdsel i natur. Sikkerhetsaspektet er vesentlig for at gjestene skal føle seg trygge nok til å fokusere på opplevelsen og dens læringsutbytte (S. Andersen & Rolland, 2016), men også et viktig moment i gjesters opplevelse av turproduktets verdi (Rokenes m.fl., 2015). En naturguide må ha tilstrekkelig med erfaring fra ferdsel og aktivitet i naturen slik at man har overskudd til å fokusere på gjestene slik at de er trygge og komfortable. Dette skriver Andersen og Rolland er i takt med friluftslivsfagets mantra, «ferd etter evne» (S. Andersen & Rolland, 2016; Nils Faarlund, 1974). Sikkerhet og komfort er da etter mitt skjønn en av naturguidens hovedansvar.

Et annet viktig moment i naturguidens virke er gode opplevelser (S. Andersen & Rolland, 2016). I friluftslivsfaget står opplevelse sterkt i forhold til læring og verdidannelse, naturopplevelser engasjerer til et helhetlig samspill mellom intellekt, kropp og følelser (Nils Faarlund, 1974). Men det er ingen selvfølge at opplevelsen i seg selv stimulerer til læring, så naturguiden har da evne og mulighet til å legge til rette for refleksjoner i etterkant av opplevelsen slik at gjestene får et læringsutbytte. Opplevelser i reiselivet er gjerne selve produktet som selges, så riktig tilrettelegging av opplevelse er vesentlig for turens kvalitet (Rokenes m.fl., 2015). Det er likheter mellom friluftslivsfagets og reiselivets tilnærming til opplevelser (S. Andersen & Rolland, 2016). Det er dog ikke automatisk et læringsformål i reiselivets opplevelsproduksjon, så naturguiden kan med sin kompetanse stimulere til læring og legge til rette for opplevelser som ikke kommer av seg selv i produktet (S. Andersen & Rolland, 2016; Vold, 2015). Opplevelser kan betegnes som turens målbare verdi (Rokenes m.fl., 2015), og dette er etter mitt skjønn naturguidens andre hovedansvar.

Et tredje viktig moment ved naturguidens virke er naturskånsom guiding og formidling av natur (S. Andersen & Rolland, 2016). Naturguidens arbeidsfelt er naturen, det er da nærliggende å tro at beskyttelse av denne er av høy prioritet. En måte å skape engasjement for naturen er å gjøre den kjent for gjestene gjennom å avdekke sammenhenger basert på fakta (Tilden & Craig, 2007). Freeman Tilden skrev i 1957 boken *Interpreting Our Heritage* at gjennom interpretation (tolkning) så skal gjestene bli kjent med sider av naturen som ikke forklarer seg selv, og ved å bli bedre kjent med naturen så øker ønsket om å beskytte den (Tilden & Craig, 2007). Naturguiden trenger kunnskap om naturen som er basert på vitenskap, men også erfaring som strekker seg utenfor vitenskapelig kunnskap, da konteksten er av en underholdningsbasert art så kan ikke formidlingen av natur foregå som en forelesning (S. Andersen & Rolland, 2016; Randall & Rollins, 2009). Kunnskap om sårbar natur kreves også når man skal ta med uerfarne gjester inn i den, Svalbardnaturen er på noen områder spesielt sårbar (S. Andersen & Rolland, 2016). Det er da etter mitt skjønn naturguidens tredje hovedansvar.

2.3 Friluftsliv.

Naturguiden har som vi har sett, sterke elementer fra friluftslivsfagets veiledertradisjon. Friluftsliv spiller en stor rolle i de nordiske landenes forhold til natur, og en som har skrevet om hvordan dette forholdet skal og må bli mer naturvennlig er Nils Faarlunds (1974). En moderne utvikling viser også at friluftsliv og naturbasert turisme nå må dele stier mer enn før grunnet behov for tilrettelegging og tidsbruk (Margaryan & Fredman, 2017). For å forstå friluftslivet og dets betydning for naturbasert reiseliv skal det i dette kapitlet redegjøres for friluftslivets bakgrunn og meningsinnhold, og hvordan det kan overføres og fungere som metode i det naturbaserte reiselivet for å bidra til å skape naturvennlige holdninger som på sikt bidrar til å nå målene om en bærekraftig utvikling.

2.3.1 Friluftslivets røtter.

Norsk friluftsliv har sine røtter i romantikken, hvor kunstnere, diktere og filosofer dannet en mot-bevegelse til det samfunn som tok til etter den industrielle revolusjon og dets mekanistiske natursyn. Under slagordet «tilbake til naturen» blir vill og fri natur, og de lokale som levde av den, stående som en beundringsverdig og romantisk kontrast til det stressende og urbaniserte livet i byene (N. Faarlund, Dahle, & Jensen, 2007). Muligheten til å reise i

rekreasjonens fortegn blir også lettere utover 1800-tallet (Mehmetoglu, 2007), så med inspirasjon fra kunstneres dikt og malerier drar også den norske middelklassen på vandring i fjellheimen (Tordsson, 2007). Så i 1868 blir Den Norske Turistforening stiftet etter en mal fra de europeiske alpeforeninger (DNT, 2018), så natur-turisten og friluftslivs-mennesket har i en historisk kontekst samme utgangspunkt som gir friluftsliv og naturbasert turisme samme opphav.

En annen kulturell påvirkning er den norske nasjonsbyggingen som pågår gjennom 1800-tallet og utover 1900-tallet. Nasjonsbyggingen finner noen av stiene den skal følge i romantikkens verdier, at fri natur har egenverdi, og mennesket hører hjemme i natur (N. Faarlund m.fl., 2007). Store innflytelsesrike personligheter setter tonen for hva som skal være norsk, og en av disse er Fridtjof Nansen (1861-1930). Nansen oppfordrer i sin tale til ungdommen i år 1921 at man bør søke sitt sanne jeg i den store stillhet, og bygge karakter i møte med vill og krevende natur (Nansen, 1922). Friluftsliv skal være dannende sier Nansen, man skal lære seg selv å mestre med enkle midler og utøve en naturvennlig livstil.

Gunnar Breivik skriver at friluftslivet i Norge har to kulturelle røtter, og den ene strekker seg enda lengre tilbake i tid en romantikken, men at man da må skille mellom det han kaller for byens friluftsliv og bygdas friluftsliv (Breivik, 1978). I bygdas friluftsliv så beskriver Breivik et friluftsliv med en viss nytteverdi, hvor sanking, jakt og fiske står i sentrum. Det gjøres et interessant poeng ut av hvordan bygdas friluftsliv møter byens friluftsliv gjennom at når folk fra byene, anført av engelske lordar og norske kunstnere, oppdaget fjellene og friluftslivet på midten av 1800-tallet, så hadde den norske fjellbonden allerede vandret i de samme fjellene i lang tid for å jakte rein eller rype (Breivik, 1978). Det var gjerne den norske fjellbonden som ble hyret som fører, eller guide, for folk som bedrev denne moderne formen for friluftsliv (Breivik, 1978).

Den norske fjellbonden var, i startfasen av det moderne friluftslivet, det Cohen beskriver som den «originale guiden» (Cohen, 1985), og denne formen for friluftsliv ble i hovedsak utført av et borgerskap som anså seg selv som «tourist» (N. Faarlund m.fl., 2007). Moderne friluftsliv kan sies å komme fra England, med sitt begrep «outdoor life» (Breivik, 1978), som var en fritidsyssel som ble utført av en britisk overklasse. Vi ser da, som tidligere nevnt, at det er samme opphav på moderne friluftsliv som den naturbaserte turismen (Cohen, 1985; Mehmetoglu, 2007). Det er det ideologiske perspektivet som spiller inn og skiller

friluftsliv fra natur-turisme, hvor i turismen er det et rent estetisk fokus på naturen, mens i friluftslivet skal man være i den og med den (Tordsson, 2007).

2.3.2 Friluftslivets meningsinnhold.

Friluftslivets meningsinnhold kan på ingen enkel måte ramses opp i sin helhet, men det er gjort betydelig arbeid opp gjennom årene som handler om hva friluftsliv er og bør være. En som har jobbet med friluftslivets meningsinnhold er Bjørn Tordsson. I boken *Friluftsliv, Kultur og Samfunn* skriver Tordsson blant annet at mennesket hører hjemme i naturen og at det er i møte med naturen at man får utløp for sine naturlige nedarvede impulser (Tordsson, 2010). Friluftslivets ideologier og meningsinnhold har forandret seg etter hvert som de ulike periodene i samfunnet har forandret seg, skriver Tordsson om det han kaller de store samfunnsprosjektene i Norge (Tordsson, 2010). Det første samfunnsprosjektet var det nasjonale prosjektet som handlet om nasjonsbyggingen. Hvordan skulle Norge se ut og hvem var det norske mennesket? Det skulle være ville fosser, snøkledd fjell og sunne, dannede mennesker på tur i fri natur, men deler av kulturen ble, som Tordsson (Tordsson, 2010), skriver valgt bort. Det var kultureliten fra byene som brukte bygdekulturen som et «kulturelt råstoff» til å foredle den norske identiteten (Tordsson, 2010, s. 162).

Friluftslivet i det nasjonale prosjektet skulle være en dannelsesvei slik at man skulle lære seg selv å mestre, man skulle finne en sunnere, kvikkere utgave av seg selv i møte med vill natur (Nansen, 1922; Tordsson, 2010). I det andre samfunnsprosjektet, mellomkrigstidens sosiale prosjekt, ble individualismen fra det nasjonale prosjektet erstattet med fellesskap. Arbeideren som ikke hadde like mye makt over egen skjebne og kunne ikke dyrke det individuelle, måtte støtte seg til fellesskapet (Tordsson, 2010). Gjennom friluftslivet kunne arbeiderbevegelsen sikre arbeiderne et sunt og friskt liv, naturen var motpolen til byen som ble ansett som selve symbolet på industrialiseringen og friluftslivet var motpolen til arbeidslivet, det sosiale prosjektet brakte friluftslivet ut av borgerskapets grep og inn i arbeidernes (Tordsson, 2010).

I det tredje samfunnsprosjektet som Tordsson kaller etterkrigstidens moderniseringsprosjekt var sosiale spenninger vasket bort, landet skulle bygges og den norske naturen inneholdt mange u-utnyttede resurser (Tordsson, 2010). Friluftsliv for alle var et mantra fra det forrige prosjektet, men ble ikke umiddelbart fulgt opp i etterkrigstiden. Det var

ikke før 1957 at Norge fikk en egen friluftslivs-lov som skulle sikre alles rett til naturen, men den manglet formålsparagrafer (Tordsson, 2010). Isteden skulle det satses på idrett, befolkningens sunnhet og helse skulle sikre økt produktivitet og idrettens fokus på regler og system var utmerket for tidens prestasjonsiver (Tordsson, 2010, s. 172). Friluftslivet passet ikke inn i den industrioptimistiske perioden, men utover 1970-årene ble friluftslivet en del av prosjektet som et helsebringende verktøy (Tordsson, 2010).

Det fjerde samfunnsprosjektet, det økologiske prosjektet, var en motreaksjon på etterkrigstidens moderniseringsprosjekt (Tordsson, 2010). Det begynte å dukke opp konsekvenser av det økende forbruket, naturen sa ifra og det påvirket dannelsen av en ny retning innen vitenskapen kalt økologien (Tordsson, 2010). Menneskets levesett og konsum begynte å vise seg som skadelig for naturen og dens bæreevne, så tiltak måtte iverksettes (WCED, 1987). Innen friluftslivsbevegelsen var det noen som stod i bresjen for at nettopp friluftslivet skulle bidra til en radikal samfunnsendring som bedret menneskets forhold til naturen, disse var Nils Faarlund, Arne Næss (1912-2009) og Sigmund Kvaløy Setreng (1934-2014) (Tordsson, 2010). Friluftslivet skulle være reflektert, bevisst, og ekte, en motsats til rekreasjonsfriluftslivet med sitt fokus på effektivisering og turismen som gjorde naturen til en vare (Tordsson, 2010).

Nils Faarlund skrev i sitt kompendium *Friluftsliv. Hva – Hvorfor – Hvordan* i 1973 at friluftsliv skal være både målet og metoden (Nils Faarlund, 1974). Friluftsliv skulle ikke utøves som en form for flukt og rekreasjon fra det moderne samfunnets stressende og materialistiske form, men at hele livsstilen måtte bli mer friluftsliv (Nils Faarlund, 1974). Det er å se friluftslivets helhetsperspektiv hvor mennesket må leve i samvær i og i samvær med naturen (Nils Faarlund, 1974). Faarlund mente at en radikal-samfunnsendring må skje for å redde jorden fra over-forbruk og konsum, og friluftsliv skulle stimulere til denne samfunnsendringen (Nils Faarlund, 1974).

Det legges til grunn at det er selve kulturen vi lever i som er problemet. Teknokulturen vi lever i har et natursyn som setter mennesker utenfor natur, og vi forholder oss bare til naturen når vi skal beskue noe estetisk vakkert, lade batteriene eller utnytte (Nils Faarlund, 1974). Dette vil kun behandle symptomene og friluftsliv vil, og blir misbrukt i teknokulturens tjeneste (Nils Faarlund, 1974). Mennesket må se seg selv som en del av hele økosystemet og med det følger et medansvar. Dette ansvaret tar man når man lever i et to-veis forhold med alt

liv, uansett hvilken nytte det måtte ha for mennesket (Nils Faarlund, 1974). Nils Faarlund definerer friluftsliv som overskuddsliv i naturen (1974, s. 32). Denne forståelsen av friluftsliv er tuftet på blant annet økologi og økofilosofi (Nils Faarlund, 1974).

Der Faarlund tilsynelatende legger ansvaret for løsningen til miljøkrisen på skuldrene til friluftsliv (Nils Faarlund, 1974, s. 41), er Tordsson redd for at dette alvorsbetonte ansvaret vil få naturen til å bli forbundet med noe bekymringsfullt og stimulere til en distansert passivitet (Tordsson, 2010, s. 179). Faarlund skisserer tydelige rammer for hva friluftsliv bør inneholde (Nils Faarlund, 1974, s. 36), men Tordsson skriver at friluftslivets innhold er opp til hver enkelt (Tordsson, 2010, s. 309). Tordsson og Faarlund har også flere likehetstrekk når det kommer til å definere friluftslivets meningsinnhold. De er blant annet samstemte når det kommer til motstand mot tilrettelegging og idiotsikring av naturen, og at mennesket må bære sitt eget ansvar gjennom normen ferd etter evne (Nils Faarlund, 1974; Tordsson, 2010). Friluftsliv skal også være et liv med enkle midler som skal utøves i samvær med natur, hvor kjennskap og kunnskap til seg selv, mennesket og naturen er av betydning (Nils Faarlund, 1974; Tordsson, 2010).

Friluftslivet har utviklet seg mye, fra en ideologisk fritidssyssele til et fagfelt med akademiske og politiske dimensjoner. Det har utviklet seg med tidene og har stått som en kritikk eller en speilvendning på det samfunnet som var gjeldende for tiden (Tordsson, 2010). Friluftsliv er i forandring og menneskets forhold til naturen står i fare for å bli en lekeplass for rekreasjon og selvrealisering (Gelter, 2007). Linjene mellom friluftslivet Nansen talte for (Nansen, 1922), som kontrast til den overfladiske naturkontakten står i fare for å viskes bort ved utviklingen til et mer overfladisk friluftsliv (Gelter, 2007). Dagens friluftsliv blir av Gelter delt i to, «post-moderne friluftsliv» og «genuint friluftsliv» (Gelter, 2007). Det «post-moderne friluftslivet» er et utstyrs og aktivitets orientert friluftsliv hvor naturen nærmest blir en kulisse for rekreasjon (Gelter, 2010). Det «genuine friluftslivet» er et følelses og ideologi-basert friluftsliv som fokuserer på tilstedeværelse, nærhet til natur og beskyttelse av natur (Gelter, 2007).

2.3.3 Friluftsliv og Slow Adventure.

Det naturbaserte reiselivet og det «post-moderne friluftslivet» har flere likhetstrekk med sitt fokus på aktiviteten, det estetiske og det teknologiske ved opplevelsen (Gelter, 2010). Hans

Gelter skriver i artikkelen *Friluftsliv as Slow and Peak Experiences in the Transmodern Society* (2010), at samfunnets utvikling fra et moderne til et post-moderne har økt farten på det tempoet vi lever livene våre etter. Informasjonsflyten er konstant og hele kulturen er orientert rundt at hurtighet er viktig, alt skal gå fort eller fortere, og man skal fylle livet med så mange erfaringer og opplevelser som mulig (Gelter, 2010). Gelter foreslår at friluftsliv, som har elementer fra «slow», «flow» og «experience» dimensjonene, kan fungere som en motvekt til den overfladiske naturkontakten dagens mennesker opplever som følger av hurtighets-kulturen og overgangen til et trans-moderne samfunn (Gelter, 2010).

«Slow Movement» bevegelsen oppstod som en motreaksjon til hurtighets-kulturen stadig økende tempo og stress, den startet i matbransjen og utviklet seg etter hvert til flere «slow» konsepter (Gelter, 2010; Varley & Semple, 2015). Bevegelsen legger trykk på at tempoet i dagens samfunn må nedjusteres for å bevare kvalitet og mening i det vi bedriver og konsumerer (Varley & Semple, 2015). I artikkelen *Nordic Slow Adventure: Explorations in Time and Nature* kommer Peter Varley og Tristan Semple opp med et begrep de kaller «Slow Adventure» som beskrives som en kontrast til «fast adventure», men i større grad en fordypning i følelser, kvalitet og tilstedeværelse (Varley & Semple, 2015). Sentralt i «Slow Adventure» er tid, tid til å være i nuet og tid til å nyte å være underveis, ikke bare forholde seg til ferden som et gjøremål for å nå destinasjonen (Varley & Semple, 2015).

Hans Gelter skriver at også ved kort, men dyp nærhet til natur kan man forandre folks mentale rytme og oppfattelsen av tid (2007). Gelter baserer den forståelsen av tid på konseptene kronos og kairos som var de gamle grekernes ord for linjær, kronologisk tid (kronos) og vertikal, øyeblikks tid (kairos), hvor en opplevelse av kairos skaper en følelse av å være i nuet som han kaller «Slow Experience» (Gelter, 2007). Både Varley & Semple og Gelter argumenterer for at tilnærmingen til friluftsliv, slik det er forstått av Fridtjof Nansen og Arne Næss, kan overføres til den naturbaserte turismen og bidra til å skape opplevelser av tilstedeværelse og harmoni gjennom «Slow Adventure» og «Slow Experience» slik at man etablerer en dypere kontakt med naturen (Gelter, 2010; Varley & Semple, 2015).

Avstanden mellom friluftsliv og naturbasert reiseliv blir ifølge Lusine Margaryan og Peter Fredman kortere etter hvert som utviklingen urbaniserer befolkningen og hastigheten på livene til befolkningen gir de dårligere tid (Margaryan & Fredman, 2017). I artikkelen *Bridging outdoor recreation and nature-based tourism in a commercial context: Insights from*

the Swedish service providers så skriver de at en stadig økende aksept for å betale for opplevelser man tidligere fikk gjennom det de kaller *Outdoor recreation* som i Norden forstås som friluftsliv (Margaryan & Fredman, 2017). Dette beskrives å skyldes et økende behov for tilrettelegging og komfort, men også mangel på tid og krav til høykvalitets naturopplevelser når man først har ferie (Margaryan & Fredman, 2017).

En stadig kommersialisering av friluftslivet pågår i de nordiske landene (Margaryan & Fredman, 2017), og med et økende fokus på bærekraft innen reiselivet er en friluftslivs-tilnærming til naturbasert reiseliv relevant å snakke om. Mye av friluftslivets verdiorientering omkring menneske og natur kommer fra økofilosofien. Men den inneholder også relevante perspektiver omkring bærekraft og menneskekulturens forhold til natur.

2.3.4 Økofilosofi.

Mye av friluftslivets verdiforankringer og ideologiske dimensjon knyttet til menneskets forhold til naturen, stammer fra den norske øko-filosofiske fløyen (Nils Faarlund, 1974; Gelter, 2010; Tordsson, 2010). De to tydeligste skikkelsene i den norske øko-filosofien er Arne Næss (1912-2009) og Sigmund Kvaløy Setreng (1934-2014), begge var som tidligere nevnt store inspirasjonskilder og pådrivere til den øko-filosofiske dimensjonen av friluftsliv. Økofilosofien handler om naturen og dens komplekse økosystemer og hvordan mennesket er avhengig av, men også påvirker naturen som helhet (Setreng, 1976). Setreng anser miljøkrisen som den viktigste oppgaven mennesket står ovenfor (Setreng, 1976), da mennesket har utviklet seg ut av naturen og inn i en tekno-kultur som i stor fart konsumerer jordens ressurser utover dens bæreevne (Næss, 1976; Setreng, 1976). Forbruk, levestandard og materialisme er deler av menneskekulturen som bidrar sterkest til ødeleggelse av naturen, et feilaktig fokus på høy levestandard framfor livskvalitet på lang sikt er verdiorienteringer som menneskekulturen må jobbe for å forandre (Næss, 1976).

Økofilosofien understreker at mennesker er en del av naturen og har en plass i biomangfoldet og at vi tilhører de samme naturlige rytmene som annet liv på jorden. Disse rytmene har mennesket mistet kontakt med gjennom en økende teknologi og materiell-avhengighet (Setreng, 1976). Alt liv har egenverdi og har den samme rett på naturlig utfoldelse (Næss, 1976). Når avstanden til naturen øker gjennom en forståelse av at kulturen er en «buffer» mellom mennesket og natur, da forsvinner samhandlingen med annet liv og

identifisering med disse forsvinner (Næss, 1976). En konsekvens av manglende identifisering er likegyldighet skriver Arne Næss (1976), og legger til grunn at vi viser større omhu for det vi anser som en del av vårt samliv.

Arne Næss og Sigmund Kvaløy Setreng brukte begge begrepet økofilosofi, som var en forkortelse av ordene økologi og filosofi (Næss, 1976). Næss argumenterer for at siden økofilosofien også finnes som universitetsfag, blir det utfordrende at innholdet kommer med føringer for verdier og normer (Næss, 1976, s. 22). Næss bygger videre på økofilosofien og innfører begrepet «økосоfi» som har som mål å gi føringer for normer fremfor å bare beskrive og forklare (Næss, 1976). Næss sier videre at der Sigmund Kvaløy Setreng bruker begrepet økofilosofi, bruker han selv begrepet økосоfi og at de to har store overensstemmelser (Næss, 1976). Næss beskriver økосоfi som en samlebetegnelse og antar det finnes ulike løsningsforsøk på det biosfæriske livsforhold, hans eget løsningsforsøk kaller han for «økосоfi T» (Næss, 1976, s. 23).

Økосоfien til Arne Næss var tuftet på et ikke-voldelig likeverdsprinsipp hvor alt levende hadde lik rett til utfoldelse (Næss, 1976). Dette er sammenlignbart med flere forfattere innen økofilosofi og Arne Næss laget 8 punkter som skulle uttrykke fellestrekk i den dypøkologiske bevegelse, selv om det var stor variasjon på de grunnleggende premisser (Næss, 1991). Disse 8 punkter formulerer Næss på følgende måte (Næss, 1991, s. 23-24):

1. Alle levende vesener har egenverdi. Det gir mening å gjøre noe for deres egen skyld.
2. Rikdommen og variasjonsbredden i livsformer (biodiversiteten) har egenverdi. Dette gjelder også kulturelle forskjeller.
3. Menneskene har ikke rett til å minske livets mangfold (rikdom og variasjonsbredde) uten for å tilfredsstille vitale behov.
4. Menneskenes samlede inngrep i naturen og økosystemene er i dag uforenelig med punktene 1, 2 og 3 og må reduseres.
5. For å nå menneskenes anerkjente dypeste og høyeste målsettinger er det bedre at det er færre mennesker enn vi er i dag. For annet liv på jorden er det meget bedre.
6. De foregående punkter vil innebære, hvis de aksepteres, at sosiale, politiske, teknologiske, økonomiske og ideologiske endringer må skje i menneskesamfunnene. Kort sagt: allsidig endring.

7. De ideologiske endringer vil i vesentlig grad ligge i overgangen fra levestandard som høy målsetting til livskvalitet.
8. De som aksepterer de foregående punkter må søke å bidra til de nødvendige endringer.

Det er ikke hensiktsmessig med en endelig definisjon da dette forringer ulike kulturers oppfattelse av den dyp-økologiske bevegelse, men at de 8 punktene representerer et felles mål (Næss, 1991). Det finnes da mange ulike helhetssyn innen økofilosofien, som nevnt så kalte Arne Næss sitt helhetssyn for «økosofi T» og han betegnet Sigmund Kvaløy Setrengs syn for «økosofi K» (Næss, 1991).

Arne Næss så på begrepet bærekraftig utvikling fra et økosofisk ståsted og fra det ståstedet så ble begrepet kritisert for å være for vagt. Enhver gruppe kan tolke begrepets innhold slik at det passer til gruppens formål, men samtidig så var det vagt nok til at de fleste politiske overbevisninger kunne enes om det og underskrive rapporten (Næss, 1991). Brundtland-rapporten skal likevel ha skryt for å løfte den problemstillingen opp til et høyere politisk nivå (Næss, 1991). Arne Næss tolker begrepet bærekraftig utvikling og legger til grunn at en utvikling ikke kan være bærekraftig med mindre den er økologisk bærekraftig, og at en utvikling ikke er bærekraftig med mindre den innebærer økonomisk fremgang for fattige land (1991, s. 37). Næss bruker ordet fremgang bevisst da økonomisk vekst måles etter BNP, som han skriver så er vekst proporsjonalt med forurensing (Næss, 1991).

Bærekraftig utvikling kan etter Næss kun skje med økologisk bærekraft som forutsetning. Økologisk bærekraft taper terreng i den industrialiserte delen av verden, slik at økonomisk fremgang og utvikling ikke kan måles etter industrilandenenes mønster lengre (Næss, 1991). Næss skriver videre at tolkningen av bærekraftig utvikling som en utvikling som sikrer dagens og kommende generasjoners mulighet til å dekke sine behov er uakseptabelt fra et økosofisk ståsted (Næss, 1991). Dette skyldes at dagens levesett og behov er sterkt preget av konsum og materialistisk forbruk slik at behov i begrepets tolkning bør være vitale behov (Næss, 1991).

3 Metode.

Dette kapitlet er en redegjørelse for de metodiske valg som ble tatt for å på best mulig måte svare på det oppgavens forskningsspørsmål spør etter. Oppgavens perspektivmessige utgangspunkt blir avgjort ut ifra hvilken kunnskap forskningsspørsmålet søker og da det er individers subjektive oppfattelser av en opplevd virkelighet den søker, så faller valget av metode på den kvalitative metoden med et fenomenologisk perspektiv (Dalland, 2007; Postholm, 2010; Tjora, 2017). Målet med oppgaven er å forstå hvordan guider og guidemanagere i reiselivet på Svalbard opplever rollen naturguiden kan spille i arbeidet for et bærekraftig reiseliv på Svalbard.

3.1 Vitenskapsteoretisk grunnlag.

Innen samfunnsvitenskapen er det vanlig å skille mellom to hoved-paradigmer, den kvantitative og den kvalitative forskningsmetoden (Tjora, 2017). Det teoretiske rammeverket for oppgaven tar form når forskningsspørsmålet tydeliggjør hvilken type kunnskap den søker. Denne oppgaven søker innsikt og forståelse i motsetning til oversikt og forklaring, og gir da oppgaven et kvalitativt rammeverk (Tjora, 2017). Innen kvalitativ forskning er det en mengde perspektiver og teorier, og det rammeverk oppgaven får vil bestemme oppgavens ontologi og epistemologi. Ontologi er læren om det som er, det man kan vite noe om, mens epistemologi er læren om kunnskapsproduksjon, altså hvilken kunnskap som kan trekkes ut av den virkeligheten (Postholm, 2010; Tjora, 2017). Det er perspektiver og refleksjoner tilhørende en yrkesgruppe som det skal forskes på, og med det må jeg som forsker innta en fortolkende rolle som er typisk for kvalitative studier (Postholm, 2010).

I denne oppgaven er det som nevnt en yrkesgruppe som skal studeres, men det er ikke selve praksisen det skal forskes på. Det er fenomenet omkring hva det innebærer å være naturguide og hvordan dette oppleves som skal undersøkes. Dette gir denne oppgaven et fenomenologisk perspektiv, da det er individers opplevelse av et antatt fenomen som undersøkes (Tjora, 2017). Fenomenologi er læren om det som viser seg, læren om det som kommer til synet (Postholm, 2010). Målet er å studere virkeligheten slik den fortøner seg for enkelt-individet i naturguide-yrket og hvordan de oppfatter den virkeligheten. Innen fenomenologiske studier så kan man foreta en grovinndeling mellom et sosiologisk eller et psykologisk perspektiv (Postholm, 2010). Denne oppgaven søker individets oppfatning av en

opplevd virkelighet, sett sammen med flere enkeltindividers oppfattelser, det plasserer denne studien nærmere et psykologisk perspektiv.

Fenomenologien stammer fra den tyske filosofen Edmund Husserl (1859-1938) som la vekt på at vår livsverden og bevissthet er en forutsetning for all empirisk vitenskap (Postholm, 2010). Den objektive virkeligheten kan kun oppfattes subjektivt og det er opplevelsen av fenomenet som viser seg for subjektet (Postholm, 2010). I arbeidet med å finne og tolke den mening informantene tilegner naturguide-rollen, krever en metodisk tilnærming til fortolkning. Mennesker tillegger meninger i det man gjør og hva man er, dette er ifølge Gilje og Grimen et særtrekk ved mennesket (2013). Informantenes mening om fenomenet er en fortolkning av virkeligheten, og den skal nå fortolkes på nytt i oppgaven. Den metodiske tilnærmingen vil da være en hermeneutisk tilnærming (Gilje & Grimen, 2013).

Hermeneutikk er læren om fortolkning (Dalen, 2004; Gilje & Grimen, 2013). Forskeren skal gjennom Hermeneutikken forsøke å finne et dypere meningsinnhold ved å studere informantens språk, tale eller tekst (Postholm, 2010). Fenomenet vil i denne oppgaven skildres muntlig av informantene, denne skildringen gjør forskeren om til tekst gjennom transskribering. Meningsinnholdet forstås i lys av helheten, helheten forstås gjennom tolkning av delene, og delene forstås igjen gjennom tolkning av helheten (Dalen, 2004). Meningsinnholdet vil da bli til gjennom det kontinuerlige samspillet mellom helhet og del, som gjør at man kommer dypere ned i forståelsen av meningsinnholdet. Dette kalles for den hermeneutiske sirkel eller spiral (Postholm, 2010).

3.2 Det kvalitative forskningsintervju.

Denne oppgaven søker kunnskap om hva naturguide-rollen er for personer som jobber innen det naturbaserte reiselivet på Svalbard. Nærmere bestemt, hvilken mening de ilegger naturguide-rollen og hvilken rolle de opplever at naturguiden kan eller bør ha ovenfor naturen, miljøet og klima dimensjonen i det globale arbeidet for et bærekraftig reiseliv. For å hente ut denne kunnskapen, vurderes det kvalitative forskningsintervjuet som mest hensiktsmessig (Dalen, 2004). Innen kvalitativ forskning finnes det flere intervjuformer som benyttes til å samle inn data. Intervjuformen som benyttes i denne oppgaven er dybdeintervjuet, også kalt det semistrukturerte intervju (Dalen, 2004; Tjora, 2017).

Det semistrukturerte forskningsintervju brukes der man søker refleksjoner, meninger og innsikt i informantens livsverden (Tjora, 2017). Samtalen er konstruert som «åpen» og følger ofte en tematisk struktur, i motsetning til spørreundersøkelser hvor spørsmål er lukkede. Dette kan få frem refleksjoner som berører perspektiver eller temaer som ikke var forutsett, men som likevel er viktige for oppgaven (Tjora, 2017). I det kvalitative forskningsintervju er det informantene som er kilden til datamaterialet. Oppgaven er i en så måte prisgitt deres villighet til å snakke, så det er viktig at intervjusituasjonen er godt planlagt, tilrettelagt og at den føles avslappende for informantene (Dalen, 2004). Utarbeiding av en intervjuguide er viktig for at samtalen holder seg til oppgavens overordnede tema og problemstilling (Dalen, 2004). For å sikre samtalsinnholdet i sin helhet, er det fordelaktig å benytte en lydopptaker.

Når alle intervjuer er gjennomført vil deres innhold transkriberes, for å så analyseres og tolkes ved hermeneutikkens prinsipper og den hermeneutiske sirkel (Tjora, 2017). Dette gjøres som nevnt ved at delene tolkes i lys av helheten og helheten tolkes igjen i lys av delene. Gjennomgang av hele intervju-prosessen gjøres i intervju-kapittelet. Jeg har tidligere brukt intervju som forskningsmetode i min bacheloroppgave. Målet nå blir å lære av de feil, men også triumfer som jeg opplevde ved bruk av denne metoden. Det er viktig at jeg etterstreber å få en dypere innsikt i bruken av metoden, slik at det ikke blir et hvileskjær å velge en kjent metode, men heller en mulighet til å mestre handverket enda dypere. Refleksjon over egen nærhet til temaet er svært viktig i prosessen med å bruke intervju som forskningsmetode (Dalen, 2004). En utfordring er å konstruere spørsmål som ikke leder informantene inn til å svare «foretrukne svar», også er det viktig at jeg er bevisst på egen adferd i intervjusituasjonen, slik at datakonstrueringen blir så pålitelig som mulig (Dalen, 2004).

3.3 Forskerens forforståelse.

Som menneske er det en umulighet å være helt objektiv, gjennom en viss tid på jorden har man dannet seg en erfaring og et bilde av hvordan tingene henger sammen (Postholm, 2010). En forforståelse av et fenomen kan være et nødvendig vilkår da det vil gi forskningen en kompasskurs å navigere etter. Slike predeterminerte retninger er viktige for fortolkningen av materialet, da man må vite hva man ser etter (Gilje & Grimen, 2013, s. 148). På en annen side må jeg som forsker være bevisst på at min forforståelse vil «fargelegge» hvordan jeg

observerer og tolker fenomenet. Dette kommer frem i intervjusituasjonen hvor jeg som forsker må innta en rolle som bevisst naiv (Dalland, 2007), slik at mine antagelser om hvordan fenomenet oppfattes ikke kommer i veien for informantenes oppfatninger av fenomenet.

Jeg som forsker har nærhet til feltet som studeres i denne oppgaven, gjennom å ha gjennomført årsstudiet Arctic Natureguide Study på Svalbard, og jobbet som naturguide på Svalbard i to vintersesonger, har jeg erfaringer som kan sammenlignes med deres. Dette gir meg egne oppfattelser av hvilken mening og rolle naturguiden bør ha i et bærekraftig reiseliv, men også at jeg er innforstått med sjargongen og kulturen blant guidene på Svalbard. Dette kan øke tillitten informantene har til meg som forsker (Tjora, 2017). En annen viktig faktor å gjøre rede for er at jeg har studert til bachelorgrad i arktisk friluftsliv ved UiT campus Alta. Dette kan ha betydning for hvilket syn jeg som forsker kan ha på kommersialiseringen av friluftslivet og kommodifiseringen av naturen. Dette er på ingen måte en påstand om at universitetet formaner holdninger, men i friluftslivets faglige og akademiske fløy så finnes det kritiske røster mot nettopp denne utviklingen (Nils Faarlund, 1974; Tordsson, 2010; Zapffe, 1969), som kan ha påvirket meg.

3.4 Utvalg.

Å velge informanter kan være en utfordrende prosess som vil få konsekvenser for hvilke data man ender opp med. Det er viktig da at man reflekterer over hvilke svar det er man søker og om informantene er i stand til å svare på de spørsmål man har konstruert. Dette krevde at jeg foretok et strategisk, eller teoretisk utvalg (Dalland, 2007; Tjora, 2017). Fremgangsmåten var å reise til Svalbard i høysesong vinter, for å så benytte meg av min kjennskap til feltet til å skaffe nøkkelinformanter, som igjen kunne føre til rekruttering av flere informanter. Denne snøball-effekten anså jeg som aktuell for å arbeide i et felt jeg hadde kjennskap til (Tjora, 2017). Det ble sett på som verdifullt å ha venner og bekjente i feltet, men det å benytte disse som informanter ble ansett som lite valid. Men ved å bruke deres bekjenskaper til å komme i kontakt med informanter jeg ikke kjente, kunne jeg få personer som ikke kjente mine holdninger, verdier osv. I prosessen med å velge de informantene jeg anså som best egnet så konstruerte jeg et sett med kriterier de måtte innfri. Kriteriene ble som følger:

1. Alle informanter måtte aktivt jobbe for et reiselivsselskap på Svalbard som tilbyr naturbaserte, guidede reiselivsprodukter.

Det var også viktig at selskapet var lokalisert på Svalbard med kontor i Longyearbyen, slik at den lokale tilknyttingen var til stedet. Oppgaven ser på naturguide rollen og opplevelsen av denne, så det var viktig at alle informanter hadde erfaring med guiding. Dette kriteriet utelukket deler av turistnæringen på Svalbard jeg anså som ikke relevante, da de ikke er knyttet til selve guidingen, det være seg hotellnæringen, restaurantnæringen osv.

Det andre kriteriet gjaldt også alle informanter, men var uttrykt på to forskjellige måter. Dette var kun for å skille mellom de av informantene som var guidemanagere og de som var naturguider. Så det andre kriteriet var:

2. Må ha minst ett års arbeidserfaring som naturguide / må ha minst ett års arbeidserfaring som leder.

Det var ikke opprinnelig et kriterium at guidemanagere skulle ha arbeidserfaring som naturguider, da dette var noe jeg tok for gitt. Det hadde nok vært styrkende for oppgaven, og det å svare på problemstillingen, at også guidemanagere hadde arbeidserfaring som naturguider. Dette reflekterte jeg over som en mulig svakhet i utvalget, men begge guidemanagerne som stilte opp som informanter hadde guideerfaring, men dette var riktig nok flaks. Når det gjaldt hvor lenge de hadde jobbet så varierte det veldig blant informantene. Jo lengre man jobber, jo større innsikt har man i den naturbaserte turismen og hvordan den fungerer, også hva som skjer bak kulissene. Arbeidserfaringen varierte fra 1 til 14 år.

Det tredje kriteriet var konstruert med tanke på transkriberings-arbeidet og analysen, og som jeg kjapt erfarte ved ankomst på Svalbard, så ble dette vanskelig å etterkomme. Kriteriet var som følger:

3. Alle informanter må være norsktalende.

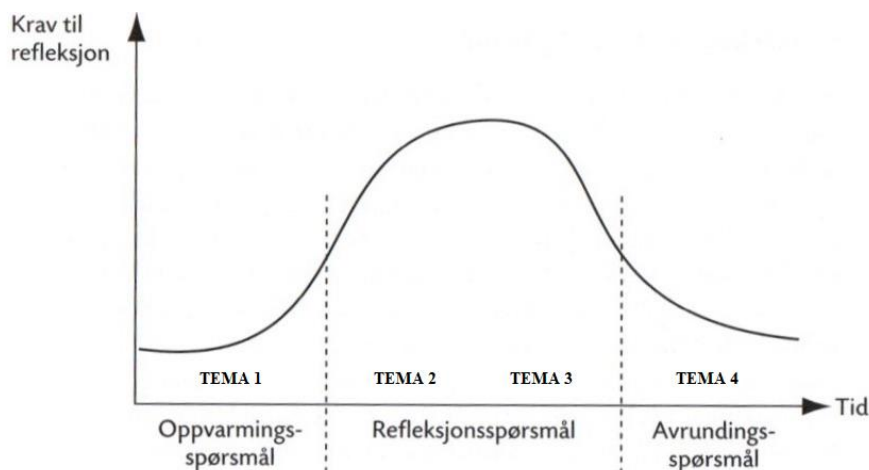
Det å finne informanter er en krevende prosess, og man skal som forsker være fleksibel og ha evnen til å benytte både en plan B og en plan C (Tjora, 2017). Guidemiljøet, men også det generelle miljøet på Svalbard, er multinasjonalt. Det ble kjapt klart under prosessen med å

rekruttere informanter, at det tredje kriteriet var et hinder. Etter noe refleksjon ble det også klart at informasjon om feltet kunne bli utilgjengeliggjort av et slikt kriterium (Tjora, 2017). Store deler av guidemiljøet er som nevnt multinasjonalt, så utelukkning av disse ville gi et snevert bilde av hvordan fenomenet oppleves. Det ville også stå i fare for å bli for Norsk friluftslivs-orientert hvis kun Norske natur-interesserte mennesker ble intervjuet. Så det tredje kriteriet ble forkastet underveis i rekrutteringsprosessen.

Alle informantene ble tilnærmet på en uformell og så avslappet måte som mulig, hvorpå jeg kom med en muntlig forespørsel om deltagelse. Deretter, hvis de var interesserte, spurte jeg om e-post adressen slik at jeg kunne sende samtykkeskjema (vedlegg 1), eller gi det til dem i papirformat. Samtykkeskjemaet har et noe formelt og kanskje alvorlig preg over seg, så det var viktig for meg at dette kom frem etter hvert i rekrutteringsprosessen slik at det ikke skremte bort informanter. Det kan virke skremmende å lese i formelt formulerte setninger hvordan deres private opplysninger skal brukes og behandles, så målet var å forklare på en folkelig og muntlig måte hensikten med prosjektet. På en annen side var det viktig å reflektere over at jeg ikke undersøgte faktumet at dere personopplysninger skulle behandles av undertegnede, som for dem var en ukjent person. I alt var fem informanter villige til å stille opp til intervju.

3.5 Intervjuene.

Før intervjuene kunne ta til ble arbeidet med å konstruere en intervjuguide iverksatt (vedlegg 2). Intervjuguiden ble, som tidligere nevnt, konstruert etter en tematisk struktur og delt inn i faser. Intervjuguiden ble delt opp i 3 faser og 4 temaer. De tre fasene var 1. Oppvarmingsdel 2. Refleksjonsdel og 3. Avrundingsdel. Her brukte jeg Aksel Tjoras modell på dybdeintervjuets struktur (Tjora, 2017, s. 147). De fire temaene var: Tema 1 Introduksjon. Tema 2 Turismen på Svalbard. Tema 3 Naturguiden og Tema 4 Avrunding. Alle fire temaene hadde forhåndskonstruerte spørsmål som skulle dra i gang samtalen, men ikke alle spørsmål ble benyttet da de var kun ment som veiledende, og at samtalens flyt ofte svarte indirekte på de spørsmålene. Det totale bildet på intervjuets struktur med faser og temaer, er illustrert på følgende måte (figur 1).

Figur 3. Fritt etter Aksel Tjoras figur 5.1: Dybdeintervjuets struktur (Tjora, 2017, s. 147)

Fase 1 var oppvarmingsdelen hvor tema 1 ble diskutert. Tema 1 omhandlet informantens forhold til Svalbard og var ment som en «bli-kjent del» hvor vi snakket om hverdagslige forhold (Tjora, 2017). Denne delen hadde som hensikt å skape tillit slik at det skulle bli lettere for informanten å ytre dypere refleksjoner senere i intervjuet. Fase 2 var ansett som hoveddelen eller refleksjonsdelen. Her ble tema 2 Turismen på Svalbard, og tema 3 Naturguiden diskutert. Dette var delen hvor jeg hadde flest forhåndskonstruerte spørsmål, men også den delen hvor jeg forventet at samtalen i større grad var drevet av informantene. Fase 3 bestod av tema 4 Avrundingsdelen, hvor målet var å normalisere samtalen. Erfaringsmessig så vil ofte samtaler omkring arktisk natur, klimautfordringer og turisme kunne resultere i dystre refleksjoner omkring fremtidsutsiktene til natur og dyreliv, så det var viktig å ikke forlate informantene med for store tanker (Tjora, 2017).

En annen viktig del av forberedelsene til intervjusituasjonen, var det at jeg som intervjuer var trygg i den rollen, men også trygg med både intervjuguide og lydopptaker (Dalen, 2004). For å kvalitetssikre disse elementene holdt jeg to prøveintervjuer. Prøveintervjuet viste seg meget lærerikt hvor jeg ble kjent med meg selv som intervjuer, men ikke minst at jeg lærte meg de praktiske aspektene ved lydopptakeren. Det er vesentlig for informantens trygghet at intervjuet fremstår som profesjonelt ved at man kan å bruke utstyret, har kontroll på tiden og ikke minst har nok strøm på båndopptakeren (Dalen, 2004; Postholm, 2010; Tjora, 2017). Det var viktig å lytte til seg selv i ettertid for å få et bilde av hvordan man

fremstår som intervjuer. Målet med fenomenologisk forskning er å hente frem informantens perspektiv, dette betydde at jeg måtte legge til side min forforståelse slik jeg ikke puttet egne perspektiver i informantens munn (Postholm, 2010).

Alle intervjuene ble holdt på ulike lokasjoner i Longyearbyen. Begge intervjuene med de to informantene som jobbet som guidemanager, ble holdt på deres respektive kontorer da de kun hadde mulighet i arbeidstiden. Intervjuene med de resterende informanter ble holdt henholdsvis på et bibliotek og en kafé, hjemme hos en informant, og til slutt i en leilighet jeg disponerte under oppholdet på Svalbard. Målet er å skape en så avslappet stemning som mulig rundt intervjusituasjonen, så det å la informantene selv velge sted kan være vesentlig (Tjora, 2017). Jeg reflekterte over det å la guidemanagerne bestemme kontoret på arbeidsplassen som lokasjon, da dette kunne føre til at svarene og refleksjonene de ga var mer i tråd med firmaets profil enn deres subjektive oppfattelse av fenomenet. Men i begge tilfellene fikk jeg inntrykk av at de ga både ærlige og genuine svar.

Alle intervjuer ble innledet med små-prating før lydopptakeren ble slått på, slik kunne jeg opparbeidet tillit og sikre den trygge rammen jeg ville ha før intervjuet tok til. Jeg benyttet også denne tiden til å informere om tidsrammen for intervjuet, hvor anslaget ble satt til minimum 30 minutter og maksimum 60 minutter. Alle intervju hadde en planlagt pause etter 15-20 minutter. Det lengste intervjuet varte i 55 minutter og det korteste varte i 34 minutter. Underveis i intervjusituasjonen var det viktig å være bevisst på at selv om det skulle forløpe seg som en uformell samtale, så måtte jeg styre rammene slik at vi var innom de temaer jeg ønsket. Dette følte som en litt utfordrende balansegang da noen temaskifter til tider følte tvungen, men etter noen intervjuer så kunne jeg intervjuguiden utenat og flyten ble bedre (Tjora, 2017).

Det er anbefalt med fullstendig transkribering av intervjuene ved bruk av dybdeintervju som datainnsamlings metode (Dalen, 2004; Tjora, 2017). Transkriberingen, i mitt tilfelle, tok først til etter at alle intervju var utført. Dette skyldtes et kort og intensivt opphold på Svalbard, hvor intervjuene fant sted. En fordel med å transkribere alle intervju samlet var at dette ga meg et holistisk bilde av alt datamaterialet og bidro til analyseprosessen som pågår fra intervjuene starter til analysen er ferdig (Postholm, 2010; Tjora, 2017). Det var viktig at det ikke gikk lang tid fra alle intervju var utført til transkriberingen tok til, på den måten hadde jeg fortsatt de visuelle ledetrådene ferskt i minne (Tjora, 2017, s. 175). Etter

utført transkribering så ble lydopptakene lyttet til samtidig som at jeg leste gjennom transkripsjonene, på den måten kunne jeg sikre at ikke for mye av råmaterialet forsvant i transkripsjonsprosessen (Dalen, 2004).

Av de fem informantene så var det fire Skandinaver og en britisk informant. De fire intervjuene som ble holdt på norsk ble transkribert til bokmål selv om det var forskjellige dialekter og Skandinaviske språk. Dette er å anse som et ledd i anonymiseringen (Tjora, 2017). Det siste intervjuet ble holdt på engelsk og det ble vurdert dithen at for mye av innholdet kom til å forsvinne i en eventuell oversettingsprosess, så det engelske tekstspråket ble bevart, men analysen av det ble gjort på norsk.

3.6 Analyse.

Analysen i kvalitativ forskning er en dynamisk prosess som finner sted gjennom hele prosjektets varighet og har som mål å finne en mening i datamaterialet som kan svare på forskningsspørsmålet (Postholm, 2010). Som tidligere nevnt så har jeg som forsker med meg et sett med verdier og et syn på det fenomenet som det forskes på. Det er viktig for analysens kvalitet at dette reflekteres over kontinuerlig da det kan føre til at konklusjoner dras prematurt (Tjora, 2017), men også slik at analysen er rettet mot det oppgaven faktisk forsker på (Postholm, 2010). Datagenerering i form av intervju, og databehandling i form av transkribering ble utført, og det neste stadiet var da å gå dypere inn i empirien. Datamaterialet bestod av fem transkripsjoner med til sammen over 25 000 ord. For å strukturere dette, men også for å finne essensen, så var første steg å utføre en prosess som kalles koding og kategorisering av materialet (Dalen, 2004; Postholm, 2010; Tjora, 2017).

Alle transkripsjonene ble printet ut og lest igjennom samtidig som jeg lyttet til lydopptaket. Jeg markerte de sitater jeg fant interessante og skrev forslag til koding i margin med penn. Dette kan beskrives som en form for rå-koding (Postholm, 2010). Etter at rå-kodingen av alle fem transkripsjonene var utført, ble kodene ført inn i en liste og gjennomgått for å finne fellestrekk blant kodene (Tjora, 2017). Basert på de fellestrekk, utviklet jeg nye koder som ble samlet under nye tilpassede kategorier. Dette var basert på en prosess som kalles *åpen koding* (Postholm, 2010). Et analysedokument ble konstruert for hver enkelt informant og printet ut for en bedre oversikt i det videre analysearbeidet. Dette kan betraktes en form for destillering av materialet hvor de originale transkripsjonene, som bestod av over

25 000 ord, nå var konsentrert ned til fem analysedokumenter på tilsammen 9 400 ord (Postholm, 2010).

Det var viktig at under prosessen med å kode materialet og utvikle kategorier at jeg ikke ble styrt av predeterminerte oppfattelser basert på egen erfaring, ei heller å forhånds konstruere kategorier for å så forsøke å presse datamaterialet inn i disse (Tjora, 2017). Målet var å utføre en så empiri-nær koding som mulig slik at empirien talte for seg selv. Analysen av datamaterialet førte til at det ble registrert gjentakende temaer som ble til analysens hovedkategorier. For å komme i dybden av disse kategoriene og for å forstå sammenhengene bedre ble en prosess kalt aksial kodingsprosess benyttet (Postholm, 2010). I den aksiale kodingsprosessen er målet å identifisere hva som skaper hovedkategoriene og sammenhengen mellom disse, det blir da i den analyseprosessen oppdaget nye kategorier kalt subkategorier eller underkategorier (Postholm, 2010, s. 89).

Med kodingen og kategoriseringen på plass var det nå tilrettelagt for å analysere materialet på en mer strukturert måte, selv om analysen starter i det man trer inn i forskningsfeltet (Postholm, 2010). Denne delen av analysen blir blant annet kalt *selektiv koding*, hvor man forsøker å finne kjernekategori som representerer forskningsproblemet (Postholm, 2010). Koblingen mellom kjernekategori og de andre kategoriene bidro ytterligere til hvordan helheten kunne forstås. Og videre analyseres i deler slik at det ga en dypere forståelse av helheten, som igjen påvirket forståelsen av delene og igjen helheten. På denne måten fikk jeg dypere innsikt i fenomenet i tråd med prinsippene i den hermeneutiske spiral (Dalen, 2004; Postholm, 2010).

3.7 Etiske betraktninger.

I samfunnsvitenskapen er det mennesker og menneskelige prosesser som undersøkes, det er da spesielt viktig å reflektere over informantenes menneskelighet gjennom hele forskningsprosessen. Selv om det ikke utføres eksperimenter som fysisk skader forskningsdeltagerne, så skal man med varsomhet behandle de utsagn og refleksjoner informantene frivillig gir fra seg (Tjora, 2017). En viktig etisk betraktning er at deltagerne er godt nok informert om hva det er de deltar på. Det innebærer å gjøre rede for rammene for intervjuet og informere om bruk av lydopptaker og hva som skjer med lydopptakene

(Postholm, 2010). Denne informasjonen ble gitt til informantene i form av et samtykkeskjema (vedlegg 1), dette kalles for informert samtykke (Postholm, 2010).

Informert samtykke gis til meg som forsker og kan betraktes som et tegn på tillit. Det er da min etiske plikt å håndtere denne tilliten gjennom å følge de retningslinjer som er satt for forskning av denne typen. Det være seg å behandle data konfidensielt, eller å ta hensyn til anonymisering av informantene i selve oppgave teksten. Selv om det kan argumenteres for at denne oppgaven ikke behandler sensitiv informasjon, så er det refleksjoner og betraktninger om et arbeidsfelt som informantene kanskje ikke ønsker at skal kunne knyttes til dem, eller at deres arbeidsgiver skal lese.

For å etterstrebe en tilstrekkelig anonymisering ble all personidentifiserende informasjon utelatt fra selve intervjusituasjonen. Informantenes navn, arbeidssted og andre formaliteter ble foretatt muntlig før intervjuet tok til slik at ingen personopplysninger ble behandlet av forskeren. Informantene ble også informert om målet om anonymisering, slik at det var en felles forståelse under intervjusituasjonen. Prosjektet var på forhånd meldt inn og godkjent av NSD (vedlegg 3), dokumentet med NSD sin vurdering ble fremvist til informantere slik at de var underrettet om prosjektets lovlighet, men også deres personvern. Det ble fra forskerens side lagt trykk på at de kunne når som helst trekke seg fra prosjektet, få innsyn i materialet eller trekke uttalelser uten å oppgi noen grunn.

Alle informanter ble gitt pseudonymer og som tidligere nevnt, ble alle dialekter utelatt fra transkripsjonene. De sitater som ble valgt til å være i selve oppgaveteksten gjennomgikk en ytterligere anonymisering som innebar å fjerne noe av muntligheten i formuleringen. Det var viktig at datamaterialets essens ble ivaretatt, så en total omskriving av sitatet var å vurdere som skadende for analysen (Tjora, 2017). Elementer i transkripsjonen som ble vurdert sin private eller identifiserende ble også fjernet før det eventuelt havnet i oppgaveteksten (Postholm, 2010). Datamaterialet har i sin helhet kun vært tilgjengelig for forskeren, og dette har blitt oppbevart på en passord-beskyttet pc. Kun små utdrag av materialet har blitt delt med veileder. Som retningslinjene til NSD krever, så vil alle lydopptak og transkripsjoner bli slettet ved prosjektets avslutning. Informantenes anonymitet og prosjektets konfidensialitet er etter min vurdering godt nok ivaretatt i denne oppgaven.

3.8 Pålitelighet og gyldighet.

Kvaliteten på forskningsprosjektet avhenger av hvorvidt det er pålitelig og gyldig. Innen forskning er det vanlig å bruke begrepene reliabilitet og validitet (Postholm, 2010; Tjora, 2017). Et krav til reliabilitet er at det skal være mulig å gjenta og reproducere de resultatene oppgaven endte opp med. May Britt Postholm problematiserer dette kravet innen kvalitativ intervjuing, og sier at innen fenomenologien undersøkes gjerne unike, stedbundet fenomener (Postholm, 2010, s. 169). Innen kvalitativ forskning beskrives begrepet pålitelighet som bedre egnet (Postholm, 2010; Tjora, 2017). I denne oppgaven vil begrepene pålitelighet og gyldighet benyttes i samsvar med Akse Tjoras kvalitetskriterier inne kvalitativ forskning (Tjora, 2017, s. 231).

Påliteligheten i prosjektet handler om utførelsen av datagenereringen og om prosessen fremstilles på riktig måte, slik at det er transparens rundt hva som faktisk har blitt gjort (Tjora, 2017). Et annet viktig element i oppgavens pålitelighet er forskerens forforståelse og at denne er gjort rede for slik at det er tydelig hvilke faktorer som påvirker alle valg, fra valg av teori, datagenerering og analyse. Innen den fortolkende tradisjonen er forskeren å regne som et viktig verktøy, men det er viktig at ingen skjulte politiske eller emosjonelle agendaer påvirker forskningen (Tjora, 2017). Påliteligheten i denne oppgaven hviler da på at alle valg og avgjørelser i forskning kommer godt nok frem for leseren, og at de påvirkningsfaktorer som finnes er gjort rede for og tatt med i fremstillingen av prosjektet.

Gyldighet handler om hvor godt oppgaven måler det den skal undersøkes, og om de svarene vi kommer frem til er svar på de spørsmål vi stiller (Postholm, 2010; Tjora, 2017). Refleksjoner rundt om valget av metode er adekvat for å nå oppgavens mål er av stor relevans. Er valget av metode tatt på bakgrunn av at det er den metoden som best svarer på forskningsspørsmålet eller er valget tatt på bakgrunn av at den er kjapp og grei? Dette antyder Aksel Tjora at er en tendens innen kvalitativ forskning (Tjora, 2017, s. 118). Det var også viktig for meg å stadig reflektere over om det var andre metoder som var bedre egnet. At forskeren i denne oppgaven er uerfaren og prosjektet er på mastergradsnivå spiller også inn på oppgavens gyldighet, men også dens pålitelighet. Valg av metode og forskerens forforståelse, samt hvordan datagenereringen er utført vurderes som godt nok framstilt i oppgavens metode del.

4 Materiale – empiri.

I dette kapitlet vil datamaterialet presenteres og de funn som er blitt gjort diskuteres.

Datamaterialet består av fem transkriberte intervjuer som etter kategoriseringsarbeidet består av fire hovedkategorier med respektive underkategorier. Under hver kategori og underkategori vil essensen i materialet presenteres gjennom en fremstilling av informantens utsagn i form av sitater, med videre analyse og drøfting av intervjuene i egne ord. I tråd med prinsippene i den hermeneutiske sirkel så vil hver kategori og underkategori gjennomgås og diskuteres del for del, før helheten diskuteres i diskusjonskapitlet. Først kommer en presentasjon av informantene, deretter vil kategoriene presenteres ved en oversikt og forklaring, før hver kategori med underkategorier presenteres, analyseres og oppsummeres.

4.1 Informantene.

Kilden til alt datamaterialet i denne oppgaven stammer fra de fem informantene som tok seg tid til å stille opp til intervju. Her følger en presentasjon av de fem, hvor de som tidligere nevnt har blitt tildelt pseudonymer og annen personidentifiserende informasjon har blitt fjernet av hensyn til anonymitet.

- **Informant #1 Willem.** Denne informanten er en Skandinavisk mann som har bodd på Svalbard i 4 år. I de siste 2,5 år så har Willem jobbet som naturguide for et selskap lokalisert i Longyearbyen. Willem har vokst opp med uteliv og tur som en naturlig del av oppveksten.
- **Informant #2 John.** Denne informanten er en Skandinavisk mann som har bodd på Svalbard i snart 2 år. John har studert ANG og har nå 1 års arbeidserfaring som naturguide for et selskap lokalisert i Longyearbyen. John har villmarksliv som en viktig del av fritiden sin.
- **Informant #3 Elling.** Denne informanten er en Skandinavisk mann som har bodd på Svalbard i 7 år og har 7 års erfaring som naturguide på Svalbard. I de siste 4 år har han jobbet for det selskapet han nå er guidemanager for. Selskapet er lokalisert i

Longyearbyen. Elling har vokst opp med fjell og friluftsliv som en naturlig del av oppveksten.

- **Informant #4 Hanna.** Denne informanten er en Britisk kvinne som har bodd på Svalbard i 3 år. Hanna har studert ANG og har til sammen 9 års erfaring som guide rundt omkring i verden. Har i det siste året jobbet som naturguide for et selskap lokalisert i Longyearbyen. Har uteliv og utforskning av natur som en viktig del av fritiden sin.
- **Informant #5 Helge.** Denne informanten er en Skandinavisk mann som har bodd på Svalbard i 1 år. Helge har studert friluftsliv og har 14 års arbeidserfaring som guide. Jobber som guidemanager for et selskap lokalisert i Longyearbyen. Helge har hatt et langt yrkesliv utendørs og beskriver nærhet til natur som svært viktig.

Alle fem informantene har et bredt spekter av erfaring med ulike aktiviteter som naturguide. Arbeidserfaringen blant informantene strekker seg fra 1 til 14 års arbeidserfaring og er å betrakte som et bredt spekter. Forholdet til Svalbard er varierende, men alle fem er fastboende, hvor den lengste varigheten på fastboerstatusen er 7 år og den korteste er under 1 år. Aldersspennet på informantene strekker seg fra starten av 20 årene til slutten av 40 årene. Det var som nevnt en kvinne og fire menn. Etter mitt skjønn er det god spredning på alder, nasjonalitet, arbeidserfaring og skoloring blant informantene, kvinneandelen er noe svakere representert, men det fremstår likevel å være en tilstrekkelig representasjon på naturguidene på Svalbard.

4.2 Kategorioversikt.

Følgende er en oversikt over kategorier og underkategorier som ble utviklet under analysearbeidet. Hovedkategoriene 1-4 beskriver momenter ved turismen, dens bærekraft og naturguidens rolle som informantene opplever fra sitt ståsted. En oppsummering blir gitt på slutten av hver kategori. Kategori 4 er å betrakte som kjernekategori. Underkategoriene beskriver hva som påvirker de opplevelser og oppfattelser, og hvordan de påvirker hverandre.

Kategori 1: Informantenes forhold til Svalbard.

- Muligheten for Friluftsliv.
- Godt sosialt miljø.
- Oppsummering.

Kategori 2: Informantenes opplevelse av turismen på Svalbard og dens bærekraft.

- Turismen vokser og belaster miljøet.
- Flere uerfarne turister.
- Ikke helt bærekraftig enda.
- Positive til Sysselmannen og lokale tur-operatører.
- Oppsummering.

Kategori 3: Naturguidens utfordringer

- Høyt arbeidspress.
- Dårlig tid og utfordrende turister.
- Bærekraft må være lønnsomt.
- Oppsummering.

Kategori 4: Naturguidens rolle.

- Representerer Svalbardnaturen.
- Kompetansekrav og sikkerhet.
- Kompetansekrav og naturvern.
- Oppsummering.

4.3 Kategori 1: Informantenes forhold til Svalbard.

Den første hovedkategorien bestod av den første delen av intervjuet, dette var oppvarmingsdelen og hensikten her var å etablere tillit og bli litt kjent med informantene. Den skulle også danne et bilde av hvilket forhold informantene har til Svalbard, og hvilke momenter ved å bo og jobbe på Svalbard de anså som viktige for seg selv. Alle fem informanter virker å beskrive Svalbard med en viss beundring og at nærhet til vill natur er unikt, men også det sosiale miljøet i Longyearbyen er unikt. Kombinasjonene mellom tilgang til villmark og et sosialt liv blir trukket frem som viktig.

4.3.1 Muligheten for friluftsliv

Dette funnet viser at samtlige informanter trekker frem tilgangen til natur og muligheten for friluftsliv som vesentlig for å flytte til og fortsette å bo på Svalbard. Alle informantene har friluftsliv og aktiviteter i natur som fritidssyssele og virker å være motivert av dette. Flere av informantene legger vekt på at Svalbard er unikt og at det er noe helt spesielt med naturen. Willem synes det er noe eksotisk ved Svalbard som fikk han til å bli nysgjerrig på stedet:

«Det er noe annerledes enn noen annen plass jeg har vært før, naturen her skiller seg ut i både geologi og dyreliv» (Willem).

Naturen dukker kjapt opp som en av de kvalitetene ved å bo på Svalbard som informantene setter mest pris på. Det å ha vill natur nært og tilgjengelig virker å fremstå som svært viktig for informantene. Helge beskriver Svalbard som et sted han sporadisk har besøkt oppgjennom årene enten gjennom jobb eller på besøk hos venner:

«Jeg har ikke hatt noe sånn spesielt forhold til Svalbard fra før, men har blitt kjent med Svalbard via de vennene jeg har som på en måte har flyttet opp hit, og vært på besøk hos. Og har egentlig sett gjennom tid da hvor flott det er her og hvor enkelt friluftslivet på Svalbard er, og hvor på en måte nært det er. For meg så fremstår Svalbard som, egentlig en sånn stor lekeplass hvor man har uante muligheter på å gjøre mye moro. Uten å måtte sitte 4 timer i bil eller ta buss og sånne ting. Veldig nært friluftsliv» (Helge).

Tilgangen til natur er som regel ikke et problem på fastlandet, men at naturen på Svalbard er kanskje mer spennende og mer tilgjengelig enn naturen i hjemtraktene. Dette virker å lokke noen av informantene, og Willem beskriver et behov for et mer spennende friluftsliv:

«Før Svalbard så har jeg jo hatt den vanlige oppveksten med friluftsliv, fisketurer og sånt. Og så har nærmiljøet der jeg kommer fra blitt mer og mer kjedelig for min del, så da har jeg ønsket å dra ut for å oppleve noe nytt» (Willem).

Alle informantene fremstår som svært naturglade mennesker og at behovet for å være ute fremstår som vesentlig for å trives. Det trekkes frem at muligheten til å jobbe ute i naturen har

høy verdi og er nok å anse som hovedgrunnen til at de flyttet til Svalbard. Elling ønsket en forandring hvor han kunne jobbe med tur og friluftsliv:

«Det var derfor jeg kom hit, for naturens skyld, for å få oppleve dette fantastiske stedet hver dag. Ja det er paradiset. Jeg vokste opp i fjellet og friluftsliv har alltid vært en, ikke en interesse, men mitt liv. Var ikke helt fornøyd med jobben jeg hadde før, så når jeg kom til Svalbard så fant jeg faktisk et yrke hvor jeg kunne kombinere min hobby med, ja et liv da» (Elling).

Det å flytte helt til Svalbard kan fremstå som en drastisk beslutning, men at muligheten til å jobbe som naturguide gjør valget enklere. Det med å jobbe med å være ute i natur går igjen blant informantene som svært viktig:

«Det er jo muligheten til å være ute hver dag og kjenne en mestringsfølelse på det man driver med» (John).

Selv om informantene er mye utendørs i arbeidstiden virker de tilbringe mye tid ute på fritiden også. Det å være mye ute som privatperson blir av informantene trukket frem som positivt også for guidingen. Det å ha lokal kjennskap, men også glede over en plass man identifiserer seg med ganger gjestene:

«So, there is so much to do and there is still so much to explore on a personal level. It is really great when you can show guests a little intro in to your world and this beautiful place where we are allowed to stay, but on a personal note there is so much you would like to see yourselves, so. Yeah, we like to get out» (Hanna).

Alle informantene trekker frem friluftsliv og tilgang til natur som viktige momenter i livene deres. Tilgangen og muligheten til aktiviteter i vill og spennende natur virker å være en vesentlig motivasjonsfaktor.

4.3.2 Godt sosialt miljø.

Informantene trekker frem en annen vesentlig faktor for at de trives på Svalbard, og det er lokalmiljøet. Det blir lagt vekt på at Svalbard er en plass man kommer til og enten så passer det ikke, og du drar like fort som du kom, eller så blir man litt lengre enn planlagt. Miljøet

blant guider og i reiselivet generelt blir fremstilt som et godt miljø, hvor man treffer andre likesinnede. Helge oppfatter miljøet som perfekt for turglade mennesker:

«Og så er det i løpet av den korte tida jeg har vært her så har jeg også sett at det er et veldig sånn, veldig inkluderende og veldig sosialt miljø. Det er mange mennesker her på en måte har den samme trangen til å utforske og trangen til å på en måte være ute på tur. Så det er et veldig sånn, veldig flott miljø å være her oppe, hvis man på en måte er glad i å være på tur» (Helge).

Kombinasjonen med villmark og et godt sosialt liv virker å være det informantene synes er det viktigste med Svalbard. Willem uttrykker at det er hovedgrunnen til at han bor på Svalbard:

«Det er umiddelbar nærhet til mye urørt natur og et godt sosialt liv i Longyearbyen» (Willem).

John reflekterer over det samme og synes miljøet stimulerer til å være mye ute da det er mange som er friluftslivsinteresserte:

«Det er veldig hyggelig, jeg trives veldig godt i Longyearbyen, mange åpne fine folk. God stemning, spesielt innenfor reiselivet, og så er det muligheten til å være ute hver dag» (John).

Informantene beskriver det sosiale livet blant naturguidene og deres engasjement for naturen på Svalbard som en bidragsyter til at man er mer på tur, men det kan også være en inspirerende faktor for flere som ønsker å bli naturguider. Hanna beskriver nettopp dette som inspirasjon for å flytte til Svalbard:

«I came here 5 years ago as a tourist, on a ski trip in January and it sucked. It was wind, no visibility, but it was great. It was a lot of people like me and everybody working here that I met had a passion for the island and the nature. I think you felt that everyone was the same, trying to share those experiences with your guests, and if you can make it feel like it was wonderful and appreciate the nature even when it was minus 30 and dark all day, and white out, that is quite a special job. So, after that I applied for the ANG and moved up 1,5 years later» (Hanna).

4.3.3 Oppsummering kategori 1.

Det viktigste med denne delen av intervjuet var å danne et bilde av hvorfor informantene valgte å flytte til og bosette seg på Svalbard. Dette viser at alle informantene er naturglade mennesker som har friluftsliv og aktiviteter i natur som en viktig del av fritiden. Naturen på Svalbard blir trukket frem som noe spennende og annerledes med uante muligheter. Noen av informantene beskriver friluftsliv og natur som en avgjørende faktor for å flytte til Svalbard og at tilgjengeligheten til natur og friluftsliv er unik på øygruppen. Informantene beskriver nærhet til natur som et spesielt viktig moment ved å bo i Longyearbyen, og flere av informantene flyttet til Svalbard for å kunne ha naturen som arbeidsplass.

Informantene trekker også frem det sosiale livet i Longyearbyen som meget bra, og spesielt i reiselivet. Det å ha et miljø av likesinnede som har den samme interessen for friluftsliv og aktiviteter i natur setter informantene høyt. Alle informantene oppfattes som at de har tenkt å bli på Svalbard en stund, noen mer enn andre, men hovedinntrykket er at de føler seg hjemme på Svalbard og at de virker å ha en lidenskap for stedet.

4.4 Kategori 2: Den bærekraftige turismen på Svalbard.

Den andre hovedkategorien representerer første del av hoveddelen i intervjuet. Også beskrevet som refleksjonsdelen. Målet med denne delen var å danne et bilde av hvordan turismen på Svalbard ble erfart fra informantenes ståsted og hvordan de oppfattet destinasjonens bærekraft. Temaet omhandlet turismen på Svalbard som en bærekraftig turisme og om forholdet mellom turismen og naturen. Det ble i denne delen avdekket fire hovedfunn som alle blir fremstilt i egne underkategorier. Etter fremstillingen av de fire underkategoriene vil kategori 2 oppsummeres til slutt. For å starte samtalen i dette temaet fikk alle informanter samme åpningsspørsmål: Hvordan vil du beskrive turismen på Svalbard? Utover det forløp intervjuene seg ulikt og informantene snakket om ulike temaer på forskjellig tidspunkt i intervjusituasjonen.

4.4.1 Turismen vokser og belaster naturen.

Alle informantene virket å ha et noe ambivalent forhold til turismen. Her viser funnene at informantene opplever turismen som for stor og at sommerturismen, med trykk på cruiseturisme, påvirker naturen mest på en negativ måte. Beskrivelsene av turismen på

Svalbard hadde flere likhetstrekk hos alle informanter, noe av det som var tydeligst var deres opplevelse av turismens størrelse:

«Jeg opplever at turismen har blitt for stor på så alt for kort tid. At det helt klart går på bekostning av natur og miljø på Svalbard. Svalbard er stort, men turismen er allerede for stor spesielt på sommeren» (Willem).

Willem virker å oppfatte turismens størrelse som negativt og kan forstås som at for mange turister bidrar til et verditap av villmarksopplevelsen (Valentine, 1992). John forklarer at turismens vekst har forlenget sesongene:

«Jeg synes grensa er nådd allerede. Høysesongen har ikke begynt enda og det føles allerede som høysesong. Det er fulle fly hele mars og jeg føler kapasiteten er sprengt» (John).

Det virker å være en felles oppfatning av turismen som stor og hektisk. At det er høyt tempo på turistenes opphold og at det er estetiske gevinster som driver mange av turistene:

«Ja, den er stor da. Jeg får inntrykk av at den er veldig hektisk og at det er mange som kommer og skal prøve alt ilt i en uke. Så er det veldig mange som er motiverte av fotoapparater synes jeg» (John).

Johns virker å oppfatte turismen som rask og estetisk orientert, dette kan sammenlignes med det Hans Gelter beskriver som det post-moderne menneskets hurtige liv og dets reduserte opphold i natur fører til søken etter mange og spektakulære naturopplevelser på kortest mulig tid (Gelter, 2010). Det foreligger en viss bekymring over at turismen forandrer seg så raskt, en bekymring som alle informanter ytrer er at turismen vokser seg for stor:

«Ja turismen på Svalbard, den er helt annerledes nå enn for 6-7 år siden egentlig. Men det er mitt levebrød og jeg synes turismen skal bli på det nivået den er på nå, den kan ikke bli så mye større» (Elling).

Noe av den forandringen informantene virker å oppfatte som bekymringsfullt er at turismen på Svalbard utvikler seg til en masseturisme. Hvor for mye tilrettelegging fjerner en

opplevelse av villmark og eventyr. Hanna føler at turismen på Svalbard ikke er slik den vil fremstå:

«This is niche tourism bracket, arctic tourism is anyway. But its growing so much and even in the few years we have been here I think you see a change in the type what of tourist is visiting. It's so accessible via the boats and the airport. There are more flights. So, yeah, it's definitely growing. I've seen a lot of articles calling it ecotourism, but I'm not so convinced if I'm honest. It's definitely closer to mass-tourism now. We have everything now, we have the amenities we have the hotels we have shops, restaurants, its marketing itself as a frontier town, you know it's the edge of the world kind of thing» (Hanna).

Hanna oppfatter turismen på Svalbard som nærmere masseturisme, selv om det er vanskelig å finne en definisjon på masseturisme så er det en aksept for at masseturisme defineres som det motsatte av økoturisme (Mehmetoglu, 2007). Skillet mellom naturbasert turisme og masseturisme er noe mer diffust og både naturbasert turisme og masseturisme kan være bærekraftig ifølge Mehmet Mehmetoglu (2007). Turismen som en helhet er av alle informanter opplevd som for stor og stadig voksende. Noen av informantene var mer negativ til denne økningen enn andre, men alle informanter uttrykte en bekymring og så utfordringer ved denne økningen. Det som var fremtredende var alle informanters bekymring for den økende cruiseturismen:

«Den gjesten som er på cruise vet knapt nok hvor de er når man trækker i land og har to-tre timer i Longyearbyen. Dette er Europas siste villmark, som snart nå ikke er noen villmark lengre. Når det damper tre, fire cruiseskip i en svært avsidesliggende fjord, da er sommerturismen langt mindre bærekraftig enn vinterturismen» (Willem).

Willem virker å ha en oppfatning av cruiseturisten som en turist som oppfatter naturen som et tillegg til ferieopplevelsen og ikke selve målet med reisen (Mehmetoglu, 2007). John ser også på cruiseturisme som mer skadelig enn vinterturismen:

«Det er kanskje spesielt sommersesongen, den var helt annerledes i forhold til vinteren. Veldig mange cruisebåter og veldig mye trafikk nært på hvalross fks. Så er det litt andre firmaer som kommer opp, flere folk. Der fikk jeg inntrykk av at det burde reguleres bedre» (John).

Cruiseturismen oppfattes som belastende for naturen på Svalbard, men også på Longyearbyen. Det uttrykkes at en viss påvirkning må man regne med hvis det skal bo mennesker på Svalbard, men at cruiseturismen må reguleres bedre:

«Ja det gjør jeg nok, den blir jo påvirket av alle, også vi som bor her. Den blir påvirket i den form av gjester som kommer hit skal kjøre snøscooter, det forurenser mer. Gjester som kommer hit på sommeren som vi sier, de store cruisebåter, plutselig så flommes byen over av flere tusen passasjerer ikke sant. Og vi har på en måte ikke noe, vi har ikke nok veinett, vi har ikke nok gangsystem, vi har ikke nok søppelbøtter til å på en måte håndtere dette her da» (Helge).

Helge opplever da destinasjonen som uforberedt til å håndtere den cruiseturismen som kommer hvert år. Det oppleves da som utfordrende både på natur og bebyggelse at turismen som helhet er i stadig økning. Hanna opplever at det foreligger et naturlig kapasitetstak:

«I don't think so. I think it's already attracting more people and you can see that that then is putting pressure on the town and we are built in a valley, we can't build anywhere. There is already the back of town we have to many avalanches and mudslides. And in the front of town is a fjord. We can't really go anywhere, so the infrastructure can't develop to meet how many people that are wanting to come. I think there is a finite number that we can deal with, so I think we are already sort of at that point. Of how many tours that can go in one day, how many people can stay in town» (Hanna).

Her kan det diskuteres om det er et sosial kapasitets tak eller et miljømessig kapasitets tak Hanna mener. I følge Valentine så er det vanskelig å si når naturen er full, men det er lettere å oppleve et verditap av villmarksopplevelsen på grunn av for mange mennesker (Valentine, 1992). Selv om cruiseturismen er det segmentet som kritiseres mest av informantene virker det også å være en oppfattelse av at turismen generelt kan påvirke naturen:

«Vi håndterer det bra enda, og det er ikke så mye som skjer med dyrelivet enda, men vi ser jo fks at reinsdyr blir skremt opp av scootergrupper flere ganger ila en dag, det tar vi kanskje lett på fordi de er lette til fots. Men etter det jeg leste i går så er det nok til å ende et reinsdyrliv hvis det er et sårbart reinsdyr» (John).

Det som oppfattes som et element som bidrar til å skade naturen er den kommersielle virkeligheten. Informantene opplever at noen turer gjennomføres uansett føre:

«And similar with the snowmobiles, companies to make a profit are pushing further and further in to the season, and there is so much research done about the damage to the tundra, that if you are pushing it late in to the season and driving when they shouldn't, then we are irrevocably damaging the tundra» (Hanna).

Det ødeleggende potensialet i turismen som informantene opplever blir av noen oppfattet som uløselig og at Svalbard som helhet kanskje klarer seg bedre uten menneskelig tilstedeværelse:

«Men jeg har tenkt litt på det, at når turismen nå er til skade for naturen og miljøet, og siden det ikke er noen urbefolkning her, så kanskje det bare burde blitt fraflyttet. Kun forbeholdt forskning» (John).»

Turismen på Svalbard blir av informantene opplevd som stor nok og av noen allerede for stor. Det er cruiseturismen som blir oppfattet som mest negativ for både natur og bebyggelse, men at også vinterturismen, som er generelt oppfattet som bedre, kan skade naturen hvis den forvaltes dårlig av selskapene. Alle informantene virket å være svært klar over de negative sidene ved arbeidsfeltet sitt.

4.4.2 Flere uerfarne turister.

Et annet funn som dukket opp var informantenes oppfattelse av at det ankommer flere og flere turister som hverken er godt nok forberedt eller skikket til arktisk klima. Det var en unison konsensus blant informantene omkring dette og ble beskrevet som en utfordring. Elling som er guidemanager beskriver problemet på følgende måte:

«En sak som vi sliter med er at folk, mennesker som ikke er så vant med kulde og snø, ja scootere også, booker seg på turer når de kunne valgt noe lettere. Det sliter vi ganske mye med av og til» (Elling).

Dette blir av informantene sett i sammenheng med at turismen vokser og lokker til seg nye typer turister. Helge som også er guidemanager ser det samme problemet:

«Turismen på Svalbard er jo i voksende fart. Vi ser at vi får nye gjester som kanskje ikke har vært fremtredende i like stor grad tidligere. Altså nye kunder. Vi ser det er mange gjester som ikke har det forholdet til klima og naturen som kommer. Jeg vil jo påstå at, det fra tidligere så var jo Svalbard kanskje en destinasjon for nordmenn og for Skandinaver og kanskje også delvis Europeere. Men nå ser vi på en måte at Svalbard har gjort det veldig sterkt også for andre gjester som kanskje normalt ikke ville ha kommet hit» (Helge).

Denne utviklingen kan ses i sammenheng med utviklingen av det post-moderne samfunnet, hvor mindre og mindre naturkontakt og mer komfortable tilrettelagte liv fører til et tap av ferdigheter og kunnskap som naturen krever (Margaryan & Fredman, 2017), men kan også bety at markedsføringen når land med liten eller ingen vintersesong. Der hvor det tidligere stort sett bare kom mennesker med utendørs erfaring og vinter erfaring, kommer det nå mennesker som potensielt aldri har sett snø. Dette fører ifølge informantene til at naturguiden blir så opptatt med å kun sørge for sikkerheten til turistene, at andre elementer ved guidingen blir forsømt:

«So, you get more guests coming that are not prepared for actually arctic weather and are really disappointed when it is white out and 14m/s winds, it sucks. You are getting people that maybe shouldn't be here in a way. That is at thing that makes it very hard on a day to day role, then it just becomes about keeping guests safe, and not about being an ambassador for nature as well» (Hanna).

Den uerfarne turisten oppleves av informantene som en som ikke har noe forhold til kulde, og som ikke er klar over eller godt nok informert om hva det innebærer å dra på langtur på Svalbard vinterstid:

«Vi har hatt mange kaldværsperioder, som har, ja det er jo som det skal være nå med kulden, men det blir litt utfordringer med gjester som vi snakket om tidligere. Det er ganske lett å komme til Svalbard, så mange kommer i bomullsskjorter og jeans og skal ut i 20 minus. Det er en ekstra utfordring» (Elling).

Hanna ser også på trenden som utfordrende, men mener at det kan være selvforskyldt på grunn av måten Svalbard markedsfører seg selv på, og at det lokker turister som ikke er interessert i tur og eventyr, men som vil se store dyr:

«I think it is hard because we get, now it is so accessible, and we get people from all over, so the difference in tourists that we are seeing, they are not so prepared for this environment and the way that the things are advertised, if every poster are blue skies and fluffy polar bear cubs, then that is what Svalbard becomes» (Hanna).

Her er virker det å være enighet blant informantene om at markedsføringen av isbjørn er en stor pådriver til at turister velger de lange krevende turene. Og at det kanskje ikke informeres godt nok om hva de turene innebærer:

«Ja jeg tror denne bjørnen spøker mye, de får jo høre i resepsjonene og hotellene at det er ved kysten du ser bjørn. Spesielt østkysten og det er en av våre lengste turer. Den er 220km tur retur. Og de ser ikke at det er 220km i veldig røft terreng av og til, så det er en utfordring. Det skulle ha vært litt bedre informasjon til resepsjonistene på hotellene og de som selger turer hva det egentlig innebærer å dra på den turen. Når vi står her, så har de allerede betalt for turen sin, selv om vi merker at de heller passer på en tur som ikke er like lang. Så det er vanskelig å gjøre noe med det» (Elling).

Det at isbjørn brukes for å selge Svalbard er ikke alle informanter like komfortable med. Og det blir opplevd at isbjørnens tilstedeværelse overdrives for å selge turer:

«I think obviously the polar bear is a huge draw for a lot of people and that's, its charismatic megafauna it's the name given to the, the big feature animals so things like tigers, pandas, polar bears, the cute fluffy things and how they are advertised. You are using that personality of that animal to sell something. I think we do that quite successfully here on Svalbard. By exaggerating the number of polar bears that we say are on the island and we are marketing that they are everywhere, and they are cute and fluffy. And obviously this is a big draw. You are selling something that doesn't really exist quite like they say. I think it's quite misleading and we are using that to our advantaged to sell» (Hanna).

Muligheten for å oppleve dyreliv er svært viktig for turister som velger naturbaserte destinasjoner og markedsføringen av disse vil da være avgjørende for destinasjonen (Valentine, 1992). Hanna opplever det som negativt og uheldig at isbjørn markedsføres på denne måten, men det oppleves også som positivt at den generelle markedsføringen fungerer

og at det kommer flere og flere turister fra nye deler av verden selv om dette krever mer av selskapene. Helge som er guidemanager ser positivt på det:

«Det byr jo både på utfordringer og det byr på mye logistikk, i forhold til å få de til å få en opplevelse her på lik linje med alle andre. Men det er artig å se det renomméet som Svalbard har og har fått. Nå har man jo vært veldig flinke til å markedsføre oss også, som en turistdestinasjon. Det er interessant å se på en måte hva slags type gjester som kommer hit og hvorfor de kommer hit ikke minst» (Helge).

Informantene opplever en økning av det de betegner som uerfarne turister som ikke har et forhold til det å være ute med snø, is og lave temperaturer. Dette fører med seg utfordringer for selskapene og spesielt naturguidene selv, som har ansvaret for at alle får det produktet de har betalt for, men også at sikkerheten er ivaretatt. Det oppfattes at isbjørn er en tydelig faktor i at turister velger disse lange krevende turene, da det er kjent på Svalbard at sjansen for å se isbjørnen er størst på østkysten.

4.4.3 Ikke helt bærekraftig enda.

Dette funnet viser at informantene opplever at turismen på Svalbard er ikke bærekraftig og at endringer må til før den kan være bærekraftig. Den oppfatningen var sterkest knyttet til turismens vekst og at veksten burde stagneres og reguleres. En annen oppfatning var destinasjonens markedsføring og utvalg av turer. Begrepet bærekraft og bærekraftig turisme ble diskutert i intervjuet og alle informantene forstod bærekraftig turisme som noe som skal kunne opprettholdes uten å skade eller belaste omgivelsene. Informantene opplevde utfordringen med et bærekraftig reiseliv forskjellig, hvor temaet syntes å trekke frem dårlig samvittighet i noen av informantene:

«Det jeg forstår av bærekraftig er vel at det er noe som kan pågå uten at det gjør skade på noe annet, men for meg er det vanskelig å gi meg selv lov til å ha en mening om bærekraft, fordi jeg bor og lever på Svalbard, og jobber i ei næring som går på bekostning av naturen» (Willem).

Det kommer frem fra Willem at det foreligger en skyldfølelse for å være en del av en næring som ikke er bærekraftig etter hans skjønn. Det å utnytte og selge naturen samtidig som at det

går ut over naturen oppleves av flere som problematisk, men at det er en balanse gang og at det er elementer som får de til å fortsette med yrket:

«So, you are flying in, you are coming on a cruise ship, you are burning a lot of fossil fuels because all of this is being irrevocably damaged by climate change and that how the posters are selling it, skinny polar bears on small ice flows. We are selling something that's like last chance tourism. It's going to disappear so come fast, and in a way, I think the nature becomes a bit of a playground, you got the Disneyfication of place, and I think yes, we have attractions, whether it's the polar bear or the northern lights we are exposing certain elements of our special nature here to up sales. But it's... he-he, we are like, you know I'm still here, so we are all rather hypocritical. Yeah, I think it's a tricky one, a fine balance» (Hanna).

Temaet om bærekraft virker også å være preget av konflikt hos Hanna. Noen av informantene virker å oppleve at en bærekraftig turisme er svært vanskelig å etterstrebe da destinasjonen kun kan nås med fly og båt:

«Allerede før turistene, eller når turistene har landa på flyplassen så har de jo gjort et stort fotavtrykk med flyreise over hele kloden. Så jeg vil ikke si at Svalbard er en bærekraftig reisedestinasjon pga det avtrykket som settes med flyturisme og båtturisme» (John).

Dette kan ses i sammenheng med Karl G. Høyers forståelse av bærekraftig turisme som en uløselig utfordring så lenge reisemåten, som turismen er avhengig av, ikke er bærekraftig (Høyer, 2000). Forståelse av bærekraft virker for informantene å være forbundet med en viss nøkternhet. Det å ikke tilrettelegge for mye vil minske inngrepet i naturen men også sikre opplevelsen av villmark:

«Kanskje etterlate minst mulig trykk etter seg i naturen, samtidig prøve å ikke utnytte naturen og Longyearbyen for mye, gjøre den om til Disneyland. Så må man heller ikke tilrettelegge for mye for mennesker, det må beholde sin form av villmarkspreget» (Elling).

Turismen på Svalbard oppfattes som ikke bærekraftig og en av grunnene er turismens vekst og størrelse. Det virker som informantene mener at et viktig skritt mot en bærekraftig

destinasjon er å bremse veksten turismen opplever, men også å sette et kapasitets tak på hvor stor turismen kan bli:

«Hvis ikke vi regulerer og endrer turismen kraftig, så vil ikke, eller sannsynligvis, så vil det gå så langt at det ikke er noen arbeidsplass lengre. Fordi det fotavtrykket vi setter på Svalbard i dag, i de tider hvor klimaendringene er så store, så er det veldig synlig hva som må gjøres. Så for meg så betyr det fremtid som guiden» (John).

Endringene bør ifølge informantene være de litt større endringene, Willem uttrykker:

«Svalbard skal være et bærekraftig reiseliv, da kan vi ikke gå fra plastposer til økologiske bomulls-handlenett, men vi må sette et tak på den turismen vi har» (Willem).

Både John og Willem ønsker større tydeligere tiltak. Det å sette et tak på turismens størrelse ikke bare blir sett på som en metode for å minske belastningen på naturen, men også for å bevare en kvalitet og en eksklusivitet. Den kvaliteten blir uttrykt å ligge i opplevelsen av urørt og rå villmark:

«Longyearbyen og Svalbard har all potensial til å være et av de beste reisemålene i verden, så lenge man ikke tar inn for mye folk hele tiden. Det må være en viss eksklusivitet i det vi gjør» (Elling).

Dette synet deles av begge guidemanagerne. Helge forklarer:

«Jeg tror nok det må strammes inn etter hvert, etter hvert som flere og flere oppdager destinasjonen, man ønsker jo å beholde den rå naturen eller den naturen folk kommer for å besøke. Sånn at enn viss innstramming tror jeg det kommer til å bli hvert år faktisk» (Helge).

Flere av informantene forventer innstramminger, det varierer blant informantene om dette skyldes naturvern eller kapasiteten til infrastrukturen. Helge utdyper videre og trekker inn cruiseturismen som spesielt belastende:

«Jeg ser nok at det må komme en del begrensninger, jeg tror og vi ser jo det nå at for hvert eneste år så øker på måte turistrammen. Og vi ser det kanskje spesielt på sommeren med

store cruisebåter som kommer inn og det er begrenset med kapasitet på den lille øya her og det er begrenset med logistikk på Svalbard, så det er en kjempeutfordring på sommeren» (Helge).

Et annet skritt i retningen bærekraftig reiseliv er ifølge informantene å justere tur-tilbudet fra motoriserte turer til ikke-motoriserte turer. Det er en oppfatning at snøscooterturer er blitt standard-turene som alle selger og at de skal være lange:

«Jeg savner veldig dette med naturbasert, altså 100% naturbasert turisme på Svalbard og kanskje det bør vektlegges mer. Ski, gåturer, kajakk-padling og sånn. Og det føler jeg er lite vektlagt. Når det kommer til Svalbard så er det scooterturer her og scooterturer der. Det er på en måte de destinasjonene som er kule, og det er ikke så mye fokus på de nære opplevelsene, men det er vanskeligere å selge selvfølgelig. Hvis du først får gjester med på de turene så er det veldig fine turer det å. Og der føler jeg Visit Svalbard kan ta i et tak også da. Promotere de nære opplevelsene for egen maskin. Vi har jo vanvittig fine naturområder som er scooterfritt som man kan utnytte uten at det er for ekstremt. Ja det føler jeg må vektlegges i et bærekraftig reiseliv» (John).

Det John beskriver kan settes i sammenheng med «Slow Adventure» hvor ønsket er en motsetning til den teknologiske høyhastighets turismen som virker å dominere (Varley & Semple, 2015). Alle informantene virket å være opptatt av temaet bærekraftig turisme, da dette er deres arbeidssted og livsgrunnlag så blir bærekraft oppfattet som svært viktig for å opprettholde Svalbard slik det fremstår i dag for fremtidige generasjoner:

«Også kanskje spesielt på Svalbard, er det et viktig tema og et viktig begrep. Så det å balansere inntjening med det å ta vare på naturen og sørge for at det på en måte forholder seg sånn som det egentlig skal være, det er jo en jobb vi har vi som jobber med turister i den næringen. Ja jeg har et forhold til det og vi prøver på en måte å implementere det i vår daglige jobb, men det er en balansegang mellom hvor mye man skal legge press på naturen i forhold til gjester og i forhold til hvor mange som skal ut der kontra hva naturen selv tåler» (Helge).

Turismen på Svalbard blir av informantene oppfattet som ikke bærekraftig. Dette skyldes i hovedsak turismens størrelse og vekst, og at det bør komme på plass et kapasitets tak slik at

belastningen på naturen kan kontrolleres, men også for å bevare en kvalitet over reiselivsproduktene. Noen av informantene synes temaet er problematisk da de opplever at turismen på Svalbard skader naturen. Noe som også gikk igjen i denne kategorien var cruiseturismens belastning på naturen som stor årsak til at Svalbard oppfattes som ikke bærekraftig.

4.4.4 Positive til Sysselmannen og lokale turoperatører.

I samtalene rundt temaet bærekraftig turisme og naturen på Svalbard kom det frem et funn som viser at informantene er positive til den innsatsen Sysselmannen og de lokale selskapene i Longyearbyen gjør for å minske belastningen på Svalbardnaturen. Det som trekkes frem som svært positivt er dialogen mellom reiselivet og Sysselmannen i form av blant annet Sysselmannens time:

«Nå har jeg nettopp vært i møte med feltinspektørene hos sysselmannen. Og jeg synes de håndhever reglene på helt riktig måte. De prøver ikke å gjemme seg bak en isbaks for å ta folk som kjører for nært isbjørn. De tar heller og stopper gruppen og informerer om forhold og innhenter informasjon fra guiden og observerer oppførselen» (Willem).

Willem opplever at Sysselmannen prøver å spille naturguidene gode istedenfor å ta dem. Informantene viser stor tillit til Sysselmannen og legger vekt på at det er et samarbeid for å verne et felles gode, som er naturen. John synes forvaltningen av naturen er bra:

«Så synes jeg sysselmannen har gjort et bra arbeid her da, og turistnæringen er god til å tilpasse seg det» (John).

Dette samarbeidet blir ifølge informantene fruktbart da alle har en interesse av å verne om naturen. Selv om det foreligger lover som styrer ferdsel i naturen er det ingen garanti og da føles samarbeidet som betryggende for informantene da belastningen skal være minst mulig:

«Jeg føler vel at på Svalbard så er den ganske bra. Fordi her er det såpass, man kan kalle det strengt, men det er såpass regulert og det er et såpass lite miljø her oppe, og det er et såpass godt samarbeid mellom de forskjellige bedriftene og med Sysselmannen, at det er ganske klart på en måte hva man kan og ikke kan. Og det er jo en slags gjensidig konsensus at dersom

man skulle bryte noe av dette her, eller man ikke følger de lover og regler som på en måte er lagt til så, så er ikke det noe bra for på en måte hele samfunnet på Svalbard. Så man er nok ganske forsiktig med å ikke gå utenfor de reglene som er blitt satt da. Så er det et godt samarbeid også på tvers av forskjellige operatører og man er i en jevnlig dialog med Sysselmannen og sånne ting. Jeg tror, jeg føler på en måte at det som er tilrettelagt er bra og det er gjort med tanke på å ta vare på naturen og dyrelivet» (Helge).

Informantene er alle positive til ferdselsrestriksjoner når de innføres og de opplever at reiselivet på Svalbard også er positiv til dette:

«Og det føler jeg Visit Svalbard har et sunt forhold til, de presser ikke sysselmannen ytterligere for å åpne fjordene når det eventuelt stenges. De viser en generell forståelse for blant annet bjørnene» (John).

Det blir av informantene opplevd som en trygghet at alle verner om et felles gode, men også omdømmet til turismen på Svalbard. Det som trekkes frem som potensielt ødeleggende for det arbeidet lokale selskaper og Sysselmannen gjør, er de tilreisende selskapene som ikke har tilhørighet på Svalbard:

«Vi, vartfall de etablerte, jeg skal ikke si de større, men de virkelig etablerte firmaene her oppe driver jo en turisme som er veldig holdbar, med at vi har mye respekt for naturen og vi har en veldig god sikkerhetsopplæring. Vi følger de eksisterende regler. Problemet er de firmaene som kommer opp og bare er her kanskje, tre ganger pr sesong. Som ikke har guider som er utdannet for å egentlig være her. Og som mer eller mindre bryter loven mot sin vilje, ja det er en sak som skaper problemer her oppe» (Elling).

En av årsaken blir uttrykt å være manglende informasjon, som fks kjennskap til Svalbardmiljøloven som flere av informantene synes er svært viktig:

«Ja den regulere veldig bra, og sysselmannen gjør en veldig bra jobb med å opprettholde miljøet slik de vil den skal gjøre» (Elling).

Håndteringen av disse reglene mener Helge at på sikt gagnar reiselivet, men også lokalbefolkningen på Svalbard. Og det vil bidra til at turismen føles mer bærekraftig og at det er trygt for en turist å dra på tur med en tur-operatør på Svalbard:

«Det handler jo veldig mye om å at folk skal få en opplevelse, at folk skal få se og oppleve noe som man kanskje ikke gjør andre steder. Det handler om å på en måte å vise den rå naturen, det handler om å få oppleve dyreliv. Og det handler om å få komme til et delvis utilgjengelig sted. Det tror jeg folk kan få fortsette med så lenge det på en måte tilrettelegges på en ordentlig måte, og så lenge man er klar over de lover og regler som skal gjelde for en sånn destinasjon. Jeg tror absolutt at man skal fortsette med det fordi det bidrar også økonomisk til at folk kan fortsette å bo her og det skaper arbeidsplasser. Så det er jo både positivt og negativt, men jeg tror liksom det at for de fleste, i Longyearbyen vartfall, så tror jeg nok turisme i bunn og grunn vartfall er en positiv ting å ta med seg» (Helge).

Bedre tilrettelegging blir av informantene oppfattet som et ledd i å øke omdømmet til turismen, men også naturguiden, slik at alle er innforstått med et felles regelverk:

«Jeg føler de bidrar til statusheving og en bedre informasjonsstrøm til de som drar nytte av denne naturen slik at de kan forstå hvordan man ferdes» (Willem).

Informantene opplever at Sysselmannens og reiselivets samarbeid med å verne og forvalte Svalbardnaturen er svært positivt. Alle informantene var positive til ferdselsrestriksjoner og anser regelverket i form av Svalbardmiljøloven som viktig for et seriøst reiseliv. Det var av flere informanter uttrykt bekymring over tilreisende selskapers ferdsel i Svalbardnaturen, og deres kjennskap til nevnte lov. Informasjonsdelingen og arbeidet mot et felles mål vil ifølge informantene, bidra til en statusheving på reiselivet og naturguidene, men også bevare naturen som reiselivet også er avhengig av.

4.4.5 Oppsummering kategori 2.

Denne kategorien viser hvordan naturguider oppfatter turismen på Svalbard fra innsiden og hvilke meninger og refleksjoner de har rundt dens bærekraft. Informantene virker å oppleve turismens størrelse og vekst som noe utfordrende og negativt belastende for naturen. I intervju situasjonen kommer det frem at samtlige informanter opplever turismen på Svalbard

som for stor, og gjennom sitater kommer det til syne at flere av informantene synes veksten har gått for fort og at den bør stagnere på det nivået den er på nå. Om dette skyldes en følt kapasitets grense basert på tap av villmarks følelse eller naturens miljømessige kapasitetsgrense vil diskuteres ytterligere i diskusjons delen. Informantene virker å skille mellom vinterturisme og sommerturisme som to sesonger med ulik grad av belastning på natur. Cruiseturismen forekommer kun på sommeren og er da dominerende i informantenes forklaring på hvorfor sommerturismen er mer skadelig for natur.

Turistenes erfaring og egnethet er et moment som dukker opp hos flere av informantene. Der virker problemet å være at turistene er dårligere skikket enn før til å delta på de typiske turene, spesielt på vinterstid hvor det er lange scooterturer. Noe av forklaringen på problemet beskrives av informantene for å være utviklingen av Svalbard som destinasjon. Svalbard blir mer og mer etablert og tilrettelagt som destinasjon og lokker til seg turister som vanligvis ikke ville ha reist til Svalbard. Det blandet med markedsføringen av isbjørn som attraksjon, som ifølge informantene, oppfordrer turister til å delta på turer de ikke er godt nok forberedt eller skikket til. Informantene beskriver da en jobbsituasjon hvor naturguiden kun fokuserer på turistenes sikkerhet og annen formidling av natur og kultur blir forsømt.

Svalbardturismen blir av samtlige informanter beskrevet som ikke bærekraftig etter deres forståelse og opplevelse av bærekraft, men at noen endringer kan rette på den kursen. Hovedårsaken virker å være turismens størrelse og vekst, hvor en stadig større trafikk tett på dyreliv, men også på sårbar vegetasjon blir beskrevet som negativt belastende på natur. Noen av informantene synes turismen er såpass belastende for naturen at de opplever en skyldfølelse for å være en del av turismen. Et kapasitetstak blir av flere av informantene beskrevet som positivt i forbindelse med et bærekraftig reiseliv, men også for å ivareta en viss kvalitet på reiselivsproduktene.

Samarbeidet mellom Sysselmannen på Svalbard og de lokale tur-operatørene blir av informantene opplevd som positivt for bevaring av naturen på Svalbard. Informantene føler Sysselmannen søker å heve kunnskaps og kompetansenivået til naturguidene slik at ferdselen i Svalbards villmark blir så skånsom som mulig og at Svalbardmiljøloven blir fulgt. Det blir av noen av informantene også sett på som et bidrag til statusheving av naturguiden.

4.5 Kategori 3: Naturguidens utfordringer.

Den tredje kategorien representerer del to av hoveddelen og er å anse som andre del av refleksjonsdelen. Denne kategorien viser at informantene opplever at det er flere utfordringer knyttet til å utføre naturguiderollen etter bærekraftige prinsipper hvor naturen ivaretas og turistenes læring og opplevelse av natur blir prioritert. Funnene indikerer at det er momenter ved turismen som indirekte hindrer naturguidens potensiale til å bidra i bærekrafts-arbeidet. Det ble også i denne delen avdekket fire hovedfunn som alle blir fremstilt i egne underkategorier. Etter fremstillingen av de fire underkategoriene vil kategori 3 oppsummeres til slutt. Alle sitater dukket opp under forskjellige temaer i de ulike intervjuene og fremstilles etter relevans for underkategorien.

4.5.1 Høyt arbeidspress.

Dette funnet viser at informantene føler det er mye jobb og travle sesonger og dette går utover evnen til å formidle natur. Noen av informantene føler det er mye press for å gjennomføre turene. Noen av informantene beskriver en arbeidsmengde som tvinger de inn i en overlevelsmodus hvor man bare fokuserer på å gjennomføre turen. Willem forteller at det er utfordrende å formidle naturen slik han vil, målet med å tilby turistene den nærhet til naturen slik han ønsker det må nedprioriteres på grunn av at energien strekker ikke til:

«Det er vanskelig og det tar mye energi, fks i den forrige uka så rundet jeg 1000km før helga var over, så istedenfor å sette meg på seks lange scooterturer etter hverandre, så sett meg på en eller to, gi meg et opphold med annet arbeid slik at jeg får energi til neste tur. Men selvfølgelig dette er jo ikke naturfilosofi, det er business» (Willem).

Elling skildrer litt andre forhold i det firmaet han er guidemanager hos, men trekker frem at det har eksistert tendenser til overarbeid der også som har ført til høy gjennomtrekk av naturguider:

«Ja det er et av problemene vi sliter med, og det er fordi guideyrket har blitt ansett som litt lavtlønnede, som folk gjør mellom studier, under studiene og kanskje ikke ser en fremtid med det det jeg gjør her er å forsøke å legge til rette for guidene at man skal kunne ha et liv på siden. Jeg har lagt opp et system med fks 5-3. Du jobber 5 og har fri 3, istedenfor slik det var før hvor man jobbet 6-1 eller, så ha et øvre tak på timeantallet. Det er 190 timer i måneden,

det er maks man får jobbe. Men før så var det 240-250 timer i måneden og det er ikke spesielt bærekraftig for guiden eller selve destinasjonen egentlig» (Elling).

John skildrer en hektisk sesong hvor det allerede er fulle grupper hver dag. På spørsmål om han tror dette er noe han kommer til å bedrive lenge uttrykker han noe tvil om det:

«Nei det tror jeg ikke. Lønna er helt grei faktisk, men mengden jeg arbeider, nei jeg tror ikke det. Det går ikke i lengden. Ikke som naturguide alene, men jeg tror kanskje det hadde vært lettere på fastlandet hvor man har muligheten til et litt roligere friluftsliv» (John).

Den hektiske sesongen er det flere som kjenner på, og heller ikke Hanna tror det er mulig å jobbe slik det er i dag over lengre tid:

«You want to work here for 10 years but the industry as it is at the moment, is not able to.. You can't work 280 hours a month, every month for 10 years. And then you want a family and a life outside of that, or the ability to not just keep the guests safe but to spread an idea and an ethos. It needs to be different, and you need to have energy for that too» Hanna.

Hanna opplever at arbeidsmengden hindrer henne i å dele verdier og holdninger og sier at turismen på Svalbard er i en boble som opplever sterk vekst økonomisk, men at det sosiale aspektet henger igjen, og man blir til slutt utbrent:

«So, working law, and hours and pay and things, are not quite the way they should be. And so there are a lot of hours and a lot of ill-equipped guests, so it is hard. I think things are changing but it is a slow process, but until it is more regulated here on Svalbard then it is going to be hard for people to continue on a long term» (Hanna).

Noen av informantene føler at det også forekommer et press om å gjennomføre turer selv om det ikke hele tiden er like trygt. Willem forteller om situasjoner som kunne blitt fatale hvis ulykken inntraff, men at tidspresset gjør at man tar en sjanse og gjennomfører uansett:

«Det er det presset vi har fra alle kanter, fra arbeidsgiver, fra gjester, det forventes at vi innfrir fra mange hold. Det er vanskelig, så jeg tror de fleste naturguider har gjort overtramp, og jeg vet selv at jeg har kjørt gjennom skredfarlige områder fordi avgjørelsen

ikke blir tatt før tur, og det blir lagt opp til at avgjørelsen skal tas fortløpende. Og mange har nok presset gjennom fordi de blir bedt om å vurdere dette etter hvert, men har ikke tid til å løpe opp i siden for å utføre trykktest» (Willem).

Det blir opplevd at tiden ikke strekker til og at turenes sikkerhet lider som årsak av dette. Hanna føler at en voksende turisme som allerede har disse tendensene, aldri kan være bærekraftig:

«Well so, it's hard, I think it depends on the company's ethos and far they push it and the same with them. How close we are getting in to nature and your respect for the landscape. Obviously, there is a lot of avalanche prone terrain. So, its, the trips are pushing it in to places that aren't safe sometimes. Or wanting to go close to a polar bear when you shouldn't. And then being forced to scare it away or shoot the bear, so I think the need to deliver what's expected and advertised, sometimes pushes situations and pushes it further in to the season when maybe we should stop, so the damage isn't so high. Realistically none of this is sustainable» (Hanna).

Flere av informantene opplever at høysesongen er hektisk og man har lite fri og kan risikere å bli utslitt. Samtidig så observerer Helge at sesongene blir lengre og lengre:

«Nå ser vi at det blir helårsdrift. Sesongene strekker seg lengre og lengre utover og der hvor det før var helt stille, så ser vi nå at både sommer og høst sesongen varer lenger og vintersesongen også, litt avhengig av årstiden, strekker seg litt mer og mer utover mot sommeren» (Helge).

Hvis arbeidsmengde er slik informantene beskriver så kan lengre sesonger gjøre det vanskelig å være naturguide. Noe av konsekvensen av dette som kan få følger for kvaliteten på guidingen kan være at deres personlige natur og villmarks-følelsen forsvinner. Willem føler den har forandret seg:

«Ute med gjester så får jeg aldri den samme opplevelsen som når jeg er alene. Da leter jeg hele tiden systematisk etter selgende ting i naturen» (Willem).

Willem forklarer videre at den tilnærmingen til natur dominerer da han jobber mye og har lite fri. John beskriver villmarks-følelsen som viktig, men at den blir litt skadelidende av turismen:

«Ja, selv om jeg føler det er det, jeg mister litt følelsen av villmarkslivet her pga scooterferdsel og typen turister man har med seg og den motivasjonen de har med seg på tur da. Så akkurat det savner jeg mer enn jeg får da» (John).

Informantene beskriver et arbeidsfelt som består av store arbeidsmengder i det de beskriver som høysesong. Sesongene blir også lengre som kan få konsekvenser for naturguidens innsats. Det at noen av informantene i tillegg opplever noen litt mindre heldige arbeidsforhold, bidrar til at sikkerheten og naturformidlingen noen ganger blir skadelidende. Dette blir av informantene beskrevet som et hinder for et bærekraftig reiseliv.

4.5.2 Dårlig tid og utfordrende turister.

Dette funnet viser at informantene opplever at det er dårlig tid på flere av turproduktene. Mye av tiden går på transportetapper, hvor man bare rekker å administrer sikkerhet og komfort, dette går da ifølge informantene utover kontakten med gjestene og deres kontakt med natur. Flere av informantene etterlyser tid med gjestene sine hvor de kan dele sin forståelse av naturen med dem. Elling forteller at for mange av scooterturene er for lange og at det trengs litt tid for å nyte roen og stillheten:

«For mange av scooterturene vi har er aldeles for lange for de fleste mennesker. 200 km er mye på en dag, og du har ikke tid til å prate med mennesker på samme måte. Mine favoritt-turer er jo egentlig de det er litt mindre scooterkjøring, men med mer tid til å sette seg ned i 20 minutter og bare lytte til den arktiske stillheten. Kanskje se på nordlyset, å ikke bare kjøre scooter frem og tilbake hele tiden. De turene er vel mine favoritt-turer hvor jeg har litt mer tid til annet enn å bare kjøre» (Elling).

Elling foretrekker turer hvor tid til å være i nuet er mulig. Dette samsvarer med Hans Gelters opplevelse av «Kairos» gjennom «Slow Experience» (Gelter, 2010). Scooterturer blir oppfattet av informantene som melk og brød-turene for mange selskaper, disse turene er oftest

dagsturer og avstandene er lange. Hanna beskriver overnattingsturer som det ideelle for å skape naturkontakt og læring:

«I think it's much easier on the big trips, if you got guests on a ski trip for a week, obviously you get past the formalities and the teaching them how to camp and to be safe. Because the reality is that it might, you've got to keep people safe, I've got to get them home in the end and it's a harsh environment that people aren't used to. So, you got to teach them a lot of things to get them to that point where they are comfortable and starting to get independent. I think that's takes time, so it's hard here that the short trips, the products the most people here get on Svalbard. You are maybe on a more shallow level, the things that you are discussing. It's the stories, the trapper's life, you are trying to engage them in the history of Svalbard and its very skin-deep things. It's nice that people are interested, and people want to know about the northern lights or the history here, but I don't think you get beyond that on a 5 hour trip» (Hanna).

Willem er av den samme oppfatningen og synes de korte ikke-motoriserte turene er bedre egnet for den type guiding han ønsker:

«Litt annerledes når man jobber som scooterguide i forhold til det å dra ut på fottur. Der har man gjerne litt mer tid. Fotturer de er mye mer ideell fordi da har man jo en kveld sammen der man slipper å være i aktivitet eller gjøre noe spesielt. Der gjester får muligheten til bearbeiding av dagens minner sammen med meg og dermed da kanskje får en mer personlig turopplevelse da, som jeg kan ta del av» (Willem).

Også Elling oppfatter utvalget av turer som en faktor som er til hinder for den type guiding informantene gjerne vil utøve. Hvorfor naturen på østkysten og i Tempelfjorden er bedre enn nærmiljøet er noe Elling spør seg om ofte:

«Et ønske er vel at det hadde vært litt mer nære turer som man kan ta med hundespann eller gå turer. Fordi naturen er minst like vakker om man kommer opp over fjellet, som om man kjører 200km. Så det er, jeg tror det er bedre for miljøet å ha kortere turer som ikke det ikke går like mye brensel på. For de fleste mennesker er det en åpenbaring bare lande på flyplassen, man ser på fjellene når man kjører fra flyplassen og inn til byen, bare det er en wow opplevelse. Så jeg tror det er mer turistnæringen som har jaget opp dette å selge lengre

turer, lengre bort for å tjene penger, men man kan få samme opplevelse på nære hold» (Elling).

John erfarer det samme som Elling, at det ikke trenger å være til østkysten for å få en god opplevelse. John legger også trykk på det alle informanter har nevnt, som er flere uerfarne turister. Flere bynære, mindre krevende turer kan bidra til å sikre deres naturopplevelser:

«Jeg hadde noen Malaysiere opp til is-grotta her om dagen. Aldri vært på fjelltur før og vi endte opp med å gå to oppoverbakker og så måtte vi snu. For kaldt og for bratt og alt mulig, men den opplevelsen de hadde den var nok. De var kjempefornøyde, de syntes det var kjempespennende å kunne se i morenen og elva ved Larsbreen. Så det trenger ikke å være til østkysten for at det skal være en god naturopplevelse og for at det skal være en opplevelse av Svalbard» (John).

Elling trekker også inn sikkerheten til gjestene som motivasjon for å tilby kortere turer:

«Ja det er jo et ganske farlig yrke, man forsøker å minske skader og farlige situasjoner, men jeg tror at med kortere reisemål så minsker man ulykkes risikoen, og man har mer tid til å sette naturen i fokus» (Elling).

De fleste informantene virker å ha et ønske om turer som samsvarer med «Slow Adventure» og «Slow Experience» konseptene (Gelter, 2010; Varley & Semple, 2015). Hvor tid til refleksjon bidrar til å dra læring ut av opplevelsene (Nils Faarlund, 1974).

4.5.3 Bærekraft må være lønnsomt.

Dette funnet viser at alle informantene opplever at arbeidet for et bærekraftig reiseliv er avhengig av at selskapene finner det lønnsomt. Willem er ikke imponert over merket bærekraftig reisemål og uttaler at det ikke er mulig å kalle reiselivet på Svalbard bærekraftig:

«Selvfølgelig, jeg ser jo helt klart den kommersielle verdien av å ha et slikt merke, men da bare den kommersielle verdien» (Willem).

John er under den oppfatning at reiselivet på Svalbard prøver, men at det er store elementer av turismen som ikke er bærekraftig. Og at det, i likhet med Willems oppfatning, er det økonomiske aspektet som er prioritert:

«Man kjøper mer miljøvennlige scootere og tilbyr fotturer og kajakk-turer, men så føler jeg at det fortsatt er pengene som styrer. Så for meg så kan det gjøres veldig mye mer. Blant annet så har du de store cruisebåtene, de bruker såpass mye diesel at det tilsvarer shuttle-trafikk inn og ut av Oslo på en dag. Det må reguleres. Men reiselivet på Svalbard tjener såpass stort på det at det er vanskelig å si nei, og det skjønner jeg jo. Det er jo økonomien som styrer» (John).

Elling føler at reiselivet som helhet tar utfordringene med bærekraft med hensyn til natur på alvor. Men også han i likhet med de andre, føler at det er det økonomiske aspektet som er høyeste prioritert:

«Når det gjelder Visit Svalbard så tror jeg de har mye fokus på miljø og natur, og selskapene her oppe, det er klart det er jo en viss del av det, men så er det den saken med penger også. Det er vel derfor de fleste selskapene finnes, for penger. Vi bruker jo de mest miljøvennlige scooterne vi kan bruke. Vi tenker på det hele tiden. Kutte ut plastikk og, ja. Det finnes jo en tanke om det, men jeg tror det er like mye markedsføring som et miljømål» (Elling).

Helge opplever at reiselivet legger til rette for arbeid rettet mot bærekraft og at det er en samstemt fokusering på problemet, men at det er avhengig av hvilke selskaper som har råd til å prioritere det:

«Nei det blir tilrettelagt, vi har jo på en måte en organisasjon på Svalbard som har knyttet til seg alle turoperatørene, og som gjennom det apparatet legger til rette for en del, ja regler og følelinjer som alle operatørene må forholde seg til. Og Sysselmannen også ikke minst. Så det tror jeg nok alle som driver med turisme på Svalbard er ganske opptatt av å følge. Så jeg føler ikke at det er noen som på en måte gjør noe mer eller mindre selv om vi som selskap også fra ledelses siden er veldig opptatt av dette her. Så kommer nok også an på hvem som har ressurser nok til å gjøre noe med det» (Helge).

Hanna er, som Willem, mer kritisk til bærekrafts-merket og føler det festes på reiselivet for at det skal fremstå bedre:

«I think we miss-use the term, its sustainable ish. Like it can keep going for a while, but it cant keep going forever. The term is used a lot, and the issue is that we just slap it as a label on a lot of things to make it seem a little bit better. The reality is that it can't go on for the next 300 years, so it's not really sustainable» (Hanna).

Alle informantene virker her å være bevisste på at turismen er en næringsvirksomhet og at det må være lønnsomt, og at bærekraftig drift og utførelse av turismen er avhengig av den lønnsomheten. Noen av informantene var mer kritisk til bærekrafts-merket enn andre.

4.5.4 Oppsummering kategori 3.

Denne kategorien viser at naturguidene opplever stort arbeidspress i det de kaller høysesong. Dette innebærer lange dager og lange perioder uten fri som på sikt fører til en lavere kvalitet på natur og kulturformidlingen slik informantene beskriver det. Det trekkes frem av flere av informantene at det er noe dårlige arbeidsforhold når det kommer til kontrakter og avtalt arbeidstid, selv om ikke alle opplever det slik så er det en enighet om at det har forekommet og forekommer stadig i reiselivsnæringen på Svalbard. En annen faktor som spiller inn på følt arbeidspress er ifølge informantene et forventningspress til å gjennomføre turer selv om ikke alle risikovurderinger er tatt. Her blir det trukket frem av flere informanter at vurdering av snøskredfare er en risiko som ofte tilsidesettes av hensyn til tid under veis på turene.

Informantene opplever at strukturen på mange av turproduktene på Svalbard er dominert av enten for store avstander eller dårlig tid, eller begge deler. Sammen med en økning av det informantene beskriver som uerfarne turister så blir produktets kvalitet og gjestenes naturkontakt skadelidende. Turene blir da opplevd som rene transportetater hvor det eneste naturguiden rekker å prioritere er sikkerheten. Flere av informantene savner mer by-nære og ikke-motoriserte turer, som etter deres skjønn ganger gjestene og arbeidet mot et bærekraftig reiseliv. Det er markedsføringen av fjerntliggende natur som mer spektakulær antas å være problemet hevder ifølge informantene.

Bærekrafts arbeidet til destinasjonen er varierende, men kravet er det samme mener informantene. Det legges til rette fra reiselivets side at man skal jobbe mot et bærekraftig reiseliv, men informantene opplever at lønnsomhet går foran bærekraft slik at selskaper med mindre resurser underprioriterer slike tiltak. Det virker å foreligge en usikkerhet rundt destinasjonens bruk av merket bærekraftig reiseliv, men at det oppfattes også at arbeidet er positivt for naturen.

4.6 Kategori 4: Naturguidens rolle.

Den fjerde kategorien er kjernekategori og representerer del tre av hoveddelen. Målet med denne delen av intervjuet var å danne et bilde av hvordan informantene oppfatter naturguidens rolle i det bærekraftige reiselivet på Svalbard. Et annet mål var å få frem hva informantene mente en naturguide er, og eventuelt hva en naturguide kan eller bør være. Det ble også i denne delen avdekket fire hovedfunn som alle blir fremstilt i egne underkategorier. Etter fremstillingen av de fire underkategoriene vil kategori 4 oppsummeres til slutt. For å sette i gang denne delen av intervjuet fikk alle informantene det samme åpningsspørsmålet: Hva er en naturguide for deg? Utover det var det slik som i de foregående kategoriene, at samtalene forløp ulikt og informantene snakket om ulike temaer på forskjellig tidspunkt i intervjusituasjonen.

4.6.1 Representerer Svalbardnaturen.

I sin oppfattelse av hva en naturguide er for noe, så var alle informantene samstemte i at ansvaret for turistenes sikkerhet var første prioritering. Ansvar for at turistene får det de betaler for var også noe alle informantene oppfattet som en viktig del av naturguidens yrke, men de fleste informantene tilføyde også at en naturguide var noe mer:

«I suppose it is not just thinking of the trips as the transport. It's not just going from A to B with people, it's more of a journey and its, that's storytelling and sharing along the way, to make them feel connected with place. I Suppose that sense of perspective and how we fit in with all of this, it's not just about going somewhere to see something» (Hanna).

Hanna synes oppfatte at en tur skal ha en viss dybde som omhandler menneskets plass i det store økosystemet. Dette er forenelig med økofilosofiens mål med friluftsliv og kjennskap til

natur og menneskets samhold med natur (Næss, 1976). Kunnskap trekkes frem av samtlige informanter som svært viktig for naturguiden i å gi turister en god opplevelse av Svalbard:

«For meg er det en person som skal videreformidle en opplevelse til en gjest, det er noen som på en måte skal med sin entusiasme og sin erfaring og sin kunnskap gi noe til den gjesten som enten har betalt for å være med på dette eller som på en måte har en interesse av å lære mer. For meg er en naturguide noen som skal videreformidle sin kunnskap om naturen rett og slett» (Helge).

Læringsmålet Helge snakker om er sentral i naturguidens kompetanse skriver Sigmund Andersen og Carsten Gade Rolland (2016). Det å være naturguide på Svalbard blir av alle informantene sett på som noe som krever spesiell kompetanse, da naturen kan være krevende. Det kommer frem at det også ligger et ansvar for naturen i den kompetansen:

«Så jeg føler jo at som naturguide så har man jo kanskje et ekstra ansvar for å formidle og for å fortelle om det området eller den plassen som man er på, også kunne bidra til å bevare naturen» (Helge).

Helge, som er guidemanager, oppfatter at naturguiden har ansvar for naturen man ferdes i, men også til å bidra til videre bevaring. Dette blir av Andersen og Rolland også beskrevet som tydelig del av naturguidens kompetanse (S. Andersen & Rolland, 2016). Ester M. Pereira og Reidar J. Mykletun beskriver dette potensialet som viktig for utviklingen av bærekraftig reiseliv (Pereira & Mykletun, 2012). Det blir også av Elling fremhevet som den viktigste oppgaven etter sikkerhet:

«Ja å opplyse folk om naturen og hva vi bør beskytte gjennom å minske oljeutslipp og sånt. Det tror jeg er guidens viktigste oppgave, å vise folk hva som skal beskyttes for fremtiden, det tror jeg er viktig» (Elling).

Formidling av natur og naturopplevelser er en betydelig del av naturguiderollen ifølge informantene. Hvor økt kunnskap og perspektiver på naturen er noe av det en naturguide skal formidle:

«En naturguide for meg er vel først og fremst en som ivaretar sikkerheten på tur og gir gjestene produktet sitt, vartfall på Svalbard. Men for meg så er det å være naturguide det er å ta med folk ut i naturen og gi de et perspektiv på naturen som jeg synes er fint da. Og på en måte provosere frem noe i dem, en form for kjærlighet» (John).

John sier at perspektiver på naturen forsterkes av kunnskap om den. Det kan forstås i sammenheng med Freeman Tildens prinsipper om interpretasjon (Tilden & Craig, 2007), hvor kunnskap om den kan føre til omsorg og beskyttelse av den. Flere av informantene mener at forståelse er viktig, også for produktets kvalitet:

«Det er en veiviser for betalende gjester med en generell forståelse for det miljøet man drar ut i. På alle mine guidinger så skal man inn i noe, ja forsøke å komme litt inn i naturen. Litt nærmer naturen, forstå litt av den. I alle fall sette ord på mye av det man har rundt seg i naturen» (Willem).

Willem sier videre at det er elementer ved et reiselivsprodukt som må innfris i første rekke, men at den personlig vrien på guidingen er viktig:

«Så selvfølgelig skal jeg ta de med ut og gi de det som er selgende for Svalbard, og det som sikrer en god opplevelse, men jeg prøver å få folk til å føle litt på egen hånd også» (Willem).

Når det kommer til reiselivets arbeid med å bli bærekraftig så mener flere av informantene at naturguiden er en viktig informasjonskanal opp mot turistene:

«Er det noen som har den muligheten til å være en god miljøvernsambassadør så er det jo naturguiden, og er det noen som er i en posisjon til å påvirke så er det først og fremst naturguiden. For det er nok en av de viktigste, eller den viktigste informasjonskanalen eller strømmen vi har da. Det er oss. Det er ikke kunngjøringene fra sysselmannen og det er ikke anbefalte ferdsels, eller retningslinjer og sånne ting, det er vi» (Willem).

Det som gjør naturguiden ideell til å virke som informasjonskanal ut til turistene er at turistene er ifølge informantene meget mottakelige for den type formidling:

«De er veldig åpne for informasjon og kunnskap. De tar til seg kunnskap veldig lett når de er på tur. Og hvis du har litt fokus på det, så er det kanskje en holdningsendring som skjer allerede der, som de kan ta med seg hjem til sine samfunn» (John).

Dette skyldes en forandring i turistenes fokus når de ferier på Svalbard. Informantene mener å ane et økt fokus omkring tema som klimaforandringer og ned-smeltingen av bre og havisen på Svalbard:

«Ja spørsmålet kommer mer og mer i de siste årene. Er isbjørnen utrydningstruet? Kommer breene snart til å forsvinne. De spørsmål kommer oftere og oftere, folk blir mer opplyst om klimaforandringene som vi har nå. Så det er lett å i alle situasjoner å komme inn på miljø og klima» (Elling).

Årsaken tenkes å være at folk er meget bevisste på hvor de drar og hvorfor de drar slik at de er allerede åpne for denne typen perspektiver:

«I think most people you meet that come here, it is such an unusual place to choose as a destination, that people are usually genuine interested in one aspect at least. Whether is the northern lights or its polar bears, whatever it was they've come for something, so I think you can engage your guests fairly easy» (Hanna).

Men som John påpeker, så kan det være utfordrende å fokusere på miljøutfordringer hvis turistene ikke er interessert eller mottakelig for det:

«Når du prater om isbreer som trekker seg tilbake og isbjørner som reguleres så kan du på en måte snike inn litt holdninger her og der, på en annen side er det litt skummelt noen ganger fordi hvis man begynner å snakke om fotavtrykket de gjør når de flyr hit så føler de seg ikke velkommen. Så man må trå varsomt slik at de havner på ditt lag» (John).

Noen turister vil bare ha skrøner om fangstmannslivet og ta bilder av isbreen, for mange så skal ferien være et godt minne:

«I think there is an expectation to story tell. But again, that's the more surface level things, it history. And that sense of place, which is important. But it is not the deeper issues I suppose. And not everyone is interested in that either, they are on holiday. You know you are not supposed to scare people» (Hanna).

Selv om informantene opplever at turistene forventer denne typen kunnskap og kompetanse, så opplever Elling at det ikke er noen krav fra destinasjonen om at en naturguide på Svalbard skal ha disse kvalitetene:

«Nei jeg tror ikke det finnes krav, men forventninger. At gjester forventer at guidene skal vite mye om miljøet og klimaforandringene, men det er ingen krav» (Elling).

Det ble av Justis- og beredskapsdepartementet bestemt i 2016 at det ikke er behov for en lovpålagt sertifiseringsordning for guider på Svalbard (Justis- og Beredskapsdepartementet, 2016, s. 29), men at kravet stilles til tur-operatørene. Informantene trekker frem muligheten til påvirke en persons perspektiver på naturen, og bringe den personen nærmere naturen, er et positivt potensial i turismen på Svalbard og i naturguiden:

«And when you can start talking to people about those sorts of ideas, that's really interesting, and that's where it can be quite eye-opening I think, when you start to have people thinking in a different way about their own lives. If you can influence somebody along the way. You never know what they are going to end up doing, so I think that that's my reason. The perspective and if you can maybe change one- or two-people's views, then they might go off and do something pretty great» (Hanna).

Willem ser det samme potensialet i turismen:

«Det kan selvfølgelig bidra positivt, det kan hende de faktisk husker det og kanskje snakker litt om det når de kommer tilbake fra reisen sin» (Willem).

Informantene oppfatter, som nevnt tidligere, at turismen på Svalbard ikke er spesielt bærekraftig. Noen av informantene har spekulert i om Svalbard bare skulle ha vært fraflyttet, men potensialet i turismen og den kunnskapen naturguiden kan formidle virker å være verdt mer:

«Nei, det er jo veldig fint å bo her og jeg tror ikke at hvis vi stopper å drifte øya så er det det beste for øya. Jeg tror kloden generelt påvirker i mye større grad enn det reiselivet på Svalbard gjør. Så jeg føler at den kunnskapsformidlingen som skjer fra Longyearbyen og fra de turene som skjer her, har større verdi enn å flytte fra øya» (John).

Svalbard er blitt et såpass etablert reisemål at det virker lite sannsynlig for informantene at turismen forsvinner med det første:

«So, people aren't going to stop coming, but I think if those of us that are working here can have some sort of positive psychological influence, that they go home and think of something else a little bit differently in their homelife because of the time they spent here, I think that's quite important too. For the time tourism still occurs here» (Hanna).

Naturguider på Svalbard blir oppfattet som en som er glad i å være på tur uansett og at den gleden gjør at naturen er viktig for naturguiden. Det å da få vise frem den naturen til andre er nok noe av det informantene mener motiverer mest:

«Men jeg tror nok at i bunn av alle de som jobber her så ligger det en like stor glede i å få lov til å være ute i Svalbard naturen. Ikke nødvendigvis at det skal være med gjester, men de har også den litt iboende i seg, at de synes det er fantastisk flott å få være på Svalbard. Man jobber jo som guide, nettopp fordi at man har et ønske om å vise og videreformidle det stedet man har blitt så glad i selv da» (Helge).

Informantene beskriver naturguiden som en som sørger for sikkerhet til turistene og sørger for at de har en god opplevelse av turproduktet. Videre så beskriver alle informantene at en naturguide skal også formidle kunnskap og bidra til læring slik at turistene kommer nærmere det stedet de befinner seg på. En naturguide blir oppfattet som ideell til å formidle verdier fra bærekrafts-arbeidet, men også sørge for at naturen ivaretas i henhold til Svalbardmiljøloven.

4.6.2 Kompetansekrav og sikkerhet.

Dette funnet viser at informantene opplever at flere og flere personer med lite eller ingen villmarks-erfaring kommer til Svalbard og begynner å jobbe som naturguide. Informantene uttrykker at de ønsker en standardisering av naturguide-kompetansen slik at man unngår potensielle farlige situasjoner ved isbjørn-møter og ulykker på bre eller havis. Informantene har allerede beskrevet at flere og flere turister virker uerfarne og kanskje uegnet til det klimaet som møter dem, da oppleves det som problematisk at naturguidene kanskje også er uerfarne og skaper potensielt farlige situasjoner:

«Jeg kan som et eksempel fortelle om østkysten, dette har skjedd mange ganger. Jeg stopper på 2 km avstand fra en isbjørn. Jeg synes det er nok å se den gjennom en kikkert fordi jeg vil ikke forstyrre. Så sier jeg til mine gjester at vi skal stå her fordi vi skal ha respekt for naturen og vi skal ikke forstyrre bjørnen mer en nødvendig, den skal knapt vite at vi er her. Og da ser man et følge som kommer dit med en guide som kanskje ikke har vært her så mye, og som ikke har den samme respekten som jeg har. Da er det utfordrende å forklare til mine gjester hvorfor vi skal stå på 2 km avstand» (Elling).

Elling oppfatter det å stanse langt unna en isbjørn som et tosidig tiltak hvor man tar hensyn til både sikkerhet og unngår å forstyrre dyrelivet. Informantene virker å etterlyse Svalbard-

erfaring som avgjørende for sikkerheten til turistene. Det at turistene er trygge er helt avgjørende for produktets kvalitet, men også naturopplevelsen:

«Spesielt overalt der det er naturturisme er det behov for folk som vet hvordan man tar vare på naturen og ferdes i naturen. Og der har vi et stort ansvar, fordi vi får folk fra hele verden med forskjellig bakgrunn, og da er det vår oppgave å gjøre det så enkelt så mulig å komme ut i naturen uten at de skader seg» (John).

Johns uttalelse kan forstås som at en befolkning som hele tiden oppfatter naturen som for krevende vil over tid miste mer og mer tilkoblinger til den (Tordsson, 2010). Informantene beskriver at Svalbardnaturen er ikke umiddelbart truende og farlig, og at det krever erfaring for å lese når en situasjon kan bli farlig. Elling frykter at en slik hendelse kan være forestående hvis det ikke kommer noen krav:

«Jeg har sett folk komme rett fra storbyen, og med minimal friluftslivserfaring kommer de og guider her fordi det er så enkelt. En april dag i solskinn kan hvem som helst finne fram overalt, men når været kommer eller man havner i en situasjon så blir det vanskelig hvis man ikke har noe utdanning» (Elling).

Det er klare kompetansekrav til naturguiden når det kommer til sikker ferdsel og ledelse av grupper i natur som Andersen og Rolland beskriver det (2016), også Røkenes et al. (2015) beskriver sikkerhet som et viktig moment for turistenes opplevelse av turens verdi. Informantene snakker ofte om hvordan de oppfatter ulike tilnærminger til sikkerhet som problematisk. Noen selskaper og naturguider er villig til å ta turistene sine nært potensielt farlige situasjoner og dette kan få uønskede ringvirkninger:

«There is a lot of companies providing very similar services and if you can provide something more than the company down the road and your guests see more polar bears, whatever it is it is a competition. And I think that can lead some companies to push the boundaries. Which is hard because then they are the one ending up with the money and pushing other companies out. Then they are dictating the nature guide role, which is unfortunate maybe» (Hanna).

Hanna sier videre at det virker som for mye er opp til selskapene selv og mener at hver guide må ta et standpunkt i forbindelse til hvordan balansen mellom sikkerhet og turistenes opplevelsesbehov skal forvaltes:

«I need to keep them safe and alive. I don't need to kill polar bears to do it, it's a balance. I don't think its necessarily one everybody shares, and you see it a lot with different companies on how close they are willing to push towards polar bears, some are keeping a distance and being respectful and others will just fly right in to that situation, so the guests get good photographs» (Hanna).

Informantene har ulike forhold til guide-utdanningene som finnes, men med en dalende kurve på erfaringen blant naturguider, og oppfølgingsbehovet til dagens turister blir større, så mener Elling at det burde vært strengere krav både til firma som tilbyr turer på Svalbard, men også til minimumskravet for å bli naturguide:

«Det er en av de sakene jeg tenker mest på tror jeg. For sikkerhetens skyld. Og jeg har tenker at det beste her oppe hadde vært å bare ha firma som er lokaliserte på Svalbard, har kontor på Svalbard, og med godkjente guider. Enten fra ANG eller fra SGO, pluss erfaring da. Det synes jeg burde har vært et krav. Man får ikke med seg folk hvis man ikke har en utdanning for å være guide» (Elling).

Isbjørn blir ofte nevnt av informantene og at omgang med isbjørn krever erfaring. Willem mener at jaget etter å se bjørn er stort og at det er lettere å forstyrre bjørn enn man tror:

«Er det noe som selger Svalbard, er det noe som melkes for det det er verdt så er det isbjørn. Selvfølgelig så sender alle gjestene sine der det er bjørn. Det er det som selger Svalbard aller lettest av alt. Selvfølgelig er det vanskelig for guiden å avgjøre dette. Det er forskjellige ting som spiller inn, du har vindretning, du har type bjørn. Mange faktorer som er veldig varierende da, men kanskje en bjørn du ser på 2km ikke bryr seg om at man kjører 1km nærmere for å få et godt kikkertbilde, men kanskje begynner den sårbare isbjørnbinna å løpe for livet når man starter motorene igjen og da selvfølgelig har jo overtråkket skjedd, men det er litt vanskelig å ha kontroll på de varierende faktorene» (John).

Elling reflekterer videre omkring ulykkes-potensialet og mener at hele naturguide-miljøet blir dømt etter tabbene til de minst kompetente:

«Og dessuten så må det jo være profesjonelle guider som gir en bra opplevelse for at hele organisasjonen skal fungere. For at om, kanskje det finnes et firma som ikke bør guide her oppe og en stor ulykke skjer. Da får jo hele turistnæringen her oppe en stor ripe i lakken. Så da går alle under en kam, ikke bare et firma, men guiding på Svalbard» (Elling).

Informantene synes å oppfatte at det ikke er god nok kontroll på kompetansen og erfaringen til de som jobber som naturguider på Svalbard. Dette opplever flere av informantene som problematisk da det er en god sjans å treffe isbjørn på lange scooterturer vinterstid, eller å være i en situasjon hvor isbjørnen har initiativet hvis den dukker opp. Informantene opplever også at i mangel på en standard så kan selskaper og guider selv definere hva som er trygg ferdsel som igjen kanskje motiveres av å gi turistene spektakulære bildemuligheter. Noen av informantene nevnte spesifikt SGO og ANG som minimumskrav, men alle informantene ønsket en form for standardisering.

4.6.3 Kompetansekrav og naturvern.

Dette funnet viser at informantene mener at naturguiden har et ansvar for den naturen som benyttes i reiselivsproduktene, og at det er naturguidene som er i felt og kan påvirke både naturen og turistene. Naturguiden er av informantene oppfattet som en representant for Svalbardnaturen, men i en mangel på en naturguide-standard så blir denne holdningen er tilfeldig og opp til hvert enkelt firma og hver enkelt naturguide. En standardisering av naturguiden kan ifølge John bidra til et bærekraftig reiseliv:

«Ja det vil jeg si, det er derfor jeg føler at sertifisering av naturguider er viktig. For at folk skal ha en holdning til naturen som er sunn og fornuftig og, som hjelper oppunder dette med bærekraft» (John).

I bærekrafts-arbeidet blir naturguidens rolle oppfattet som en som kan formidle kunnskap og holdninger til naturen på Svalbard. Dette samsvarer med tidligere forskning omkring naturguidens rolle (Pereira & Mykletun, 2012; Randall & Rollins, 2009). Det er av Elling oppfattet som viktig da turismen på Svalbard tjener penger på naturen og er avhengig av den:

«Så jeg tror det er viktig at alle tenker sikkerhet og tenker på å opplyse folk om den vakre naturen vi har her oppe, for den er vi avhengig av helt enkelt» (Elling).

Naturen på Svalbard og dens tilstand blir beskrevet som avgjørende for at reiselivet skal kunne bestå. Men også fra myndighetenes side så har naturen på Svalbard har en egenart som er av høy prioritet å bevare tilnærmet urørt (Justis- og Beredskapsdepartementet, 2016). Mye av kvaliteten i Svalbards natur er ifølge informantene at den oppleves som urørt, og Willem mener selv at det bør være av høy prioritering:

«Man skal jo til den samme urørte plassen neste dag også. Og fra naturen sin side så skal vi jo ta vare på den og ikke skade den. Vi baserer jo en hel bedrift og et liv, ja et yrkesliv på den. Da har man selvfølgelig forpliktelser til naturen» (Willem).

Siden turismen vokser og belastningen på naturen øker så mener Hanna at det er avgjørende for bevaring av naturen på Svalbard at alle naturguider har samme fokus og standard på å beskytte og forvalte naturen:

«There is growing number of tourist and I think Svalbard receives over ¼ of the global arctic tourism numbers. And we are tiny and that is huge. You know so for getting that massive influx of people you need guides, so I can't say that every guide that you meet has the same respect maybe for our environment, which is a shame. But there is no standard yet. I think there should be, there should be a requirement» (Hanna).

Det finnes ulike utdanninger man kan ta for å bli naturguide, men som informantene opplever det, så er det problematisk at det ikke er et krav. Dette oppleves som problematisk for Hanna som ser på naturguiden som en ambassadør for naturen:

«Yeah, I think like we were saying to try to have that positive psychological impact on the people you are meeting is obviously an important role, then you are an ambassador for the nature, and I think that is a vital role, education is a vital role in anything. And in that way the nature guide is the teacher. I think if the role is used in that way, but then again it is dependent on the companies, the people. Like our education, so I think that the more we push for there to be a standardize education for guides here, the more that role will become

important. But until then it is just dependent on individual guides on have much impact our role can have» (Hanna).

Det vil være ulike tolkninger av natur og naturguiderollen blant Svalbards mange naturguider sier Hanna og legger til at noen vil ha andre holdninger hvor man tenker mer konsekvens enn andre, men at det burde være et minimumskrav av hensyn til naturen:

«And a big aspect of that is preserving what we are in, so we can share it with more people, and you are not irrevocably damaging something so next year you can't do that. It is attempting to be sustainable on a bigger level because you want this to continue for generations» (Hanna).

Informantene virker å oppfatte at det finnes naturguider som ikke burde guide på Svalbard og at selskapene har et ansvar de kanskje ikke tar tak i. Naturguidene må da ta det ansvaret på eget initiativ, da man har stor frihet ute i Svalbardnaturen alene med turister:

«Det er jo til syvende og sist vi som leverer produktet. Det er vi som møter turistene og det er vi som er ute i felt, og det er vi som må ta vare på det feltet. Også ledelsen i firmaene, de må følge opp, de har et ansvar med å kvitte seg med guider som heller bensin på bålet, eller følge opp de guidene man har. Sjekke opp hva som skjer i felt, følge med litt. Men vi som er naturguider har det ansvaret fordi det er på daglig basis og man kan ikke sjekke hver dag. Og hver dag teller» (John).

Naturguidens rolle i den bærekraftige turismen blir forstått som å representere den gjennom formidling, gjøre den kjent for turistene, men et annet aspekt som dukker opp er at naturguidene kan bidra til å forvalte naturen gjennom å rapportere inn observasjoner fra felt:

«Ja absolutt fordi at naturguidene, vartfall på Svalbard er jo stort sett ute hver eneste dag og det er de som på en måte ser hva som foregår og det er de som reiser på kryss og tvers av øya. Og der tror jeg nok det er et ganske godt system hvor man har vært og er ganske flinke til å rapportere inn dersom man ser noe. Enten det skulle være dyreliv eller andre ting, så naturguiden her spiller jo en veldig stor rolle, både fordi naturen på Svalbard er annerledes enn på fastlandet. Det er en del andre ting man må forholde seg til, og med tanke på gjester

og med tanke på hvor øde og utilgjengelig deler av Svalbard er, så har jo naturguiden en ekstremt viktig rolle her» (Helge).

Naturguidebegrepet virker for flere av informantene uklart og udefinert, og hvem som helst kan kalle seg guide eller naturguide på Svalbard. Det er til tross for det en oppfatning av at naturguiden har en forpliktelse:

«Det er vanskelig å si fordi du kan kalle deg guide uten å jobbe for en arbeidsgiver, men det jeg vet er at det er jo ganske mange operatører nå så det er vanskelig fordi hvem som helst kan jo kalle seg for naturguide, man må ikke nødvendigvis har gått på skole eller på en måte, en linje for å ha lært dette her. Men jeg føler jo kanskje at det ligger en viss forpliktelse uansett i den tittelen» (Helge).

Selve begrepet brukes ikke av alle informantene til daglig og det Hanna reflekterer over hva begrepets definisjon er eller kan være:

«I think the term naturguide is something I've encountered through the ANG, and it is not a term we really use in the UK. I think in a way it puts an emphasis on the fact that we are trying to build that connection with the outdoors and show people something different and appreciation for your surroundings. But it also implies that it is something else» (Hanna).

Hanna mener videre at begrepet kan forstås som at mennesket er adskilt fra naturen og videre forsterke fremmedgjøringen ved at man må ha egne guider som viser turister hva natur er. Selv om begrepet ikke oppleves som tydelig av noen av informantene så er det en positivitet rundt det at begrepet vokser og det finnes muligheter til å utdanne seg som naturguide:

«Jeg synes det er litt spennende med den tittelen naturguide. Fordi, og jeg vet ikke om det på en måte er en veldig enkel beskrivelse av, naturguide hva det er for noe, men det er spennende å se på de som studerer naturguide studiet, om det er noen forskjell på hva det er de lærer og kontra hva man lærer ellers på en friluftslivsutdanning. Og om det er en trend at det er flere og flere som har lyst til å søke på det. Det er jo til vår fordel, vi som sitter og ansetter, så synes jeg jo det er bra. At det blir muligheter for å studere dette og muligheter for å opparbeide seg reel kunnskap og erfaring som kommer godt med. Så vi håper jo å få flere naturguider etter hvert, som har faktisk lyst til å jobbe ute i naturen» (Helge).

Thomas Vold skriver at de fleste naturguider på Svalbard titulerer seg bare som «guide» og at naturguide blir mer en samlebetegnelse for en yrkesgruppe som har natur som en del av arbeidsfeltet (Vold, 2015). Informantene virker å være opptatt av at kvaliteten på naturguider på Svalbard handler mye om sikkerhet, men også bevaring av naturen. Svalbardmiljøloven blir av flere informanter nevnt som styrende for ferdselen, men at det bør komme på plass et system slik at man kan garantere at naturguider kjenner til denne loven:

«Der er helt klart at det er behov for naturguider da flere vil ut å oppleve naturen. Da er det også behov for folk som kan videreformidle de lovene og reglene» (Helge).

Frem til da vil selskapene selv bestemme hvilken rolle naturguiden skal ha oppimot natur og arbeidet for et bærekraftig reiseliv, og slik John beskriver det så er det naturlig nok ikke det viktigste i øynene til en arbeidsgiver:

«Altså de intervjuene jeg har vært på så har jeg aldri blitt spurt om hvilke holdninger jeg har til naturen. Mer omkring holdninger til scooterkjøring, så kanskje indirekte så har det noe med naturen å gjøre. I mitt seneste intervju var det mer viktig hvor jeg hadde kjørt tidligere og at jeg hadde en viss erfaring med scooterkjøring og reparasjon av scootere. Og jeg tror ikke noen har nevnt holdninger til natur eller bærekraft» (John).

Informantene opplever at naturguiden har forpliktelser til naturen da den er livsgrunnlaget for yrket, men at mangelen på en naturguide-standard ikke garanterer at alle naturguider og selskaper bruker naturen på en så bærekraftig og skånsom måte som mulig. Informantene opplever også at det er vanskelig å hevde at naturguider bør ha forpliktelser til natur, da det å være naturguide på Svalbard er udefinert. Naturguide begrepet oppleves litt forskjellig blant informantene, men enes om at det ligger et potensial i det. Naturguiden kan bidra til å forvalte Svalbardnaturen bedre gjennom rapportering og kjennskap til Svalbardmiljøloven ifølge informantene.

4.6.4 Oppsummering kategori 4.

Denne kategorien viser at naturguider opplever at deres rolle knyttet til ledelse av kommersielle grupper i natur handler i første rekke om sikkerhet, men at naturguiden også representerer naturen og har et ansvar med å formidle kunnskap, forståelse, men også

naturvennlige holdninger til naturen. Informantene begrunner dette med at naturen er livsgrunnlaget for den naturbaserte turismen på Svalbard og at belastning av denne vil minske verdien på turproduktene, men også skade noe man som beboer på Svalbard har blitt glad i. Svalbardmiljøloven blir trukket frem en felles ledelinje for hvordan ferdsel skal foregå, men at selskapene selv styrer hvor stor kjennskap naturguider har til denne loven.

Av hensyn til sikkerhet og forebygging av ulykker så ønsker naturguidene en standard som stiller krav til naturguiders kompetanse og kunnskap om den særegne Svalbardnaturens risikomomenter. Flere av informantene trekker frem omgang med isbjørn som en potensiell ulykke, hvor det er observert ulik forståelse av hvor nærme en isbjørn det er akseptabelt å være. Det oppfattes også at natur og friluftslivserfaringen til naturguider er dalende og at flere kommer til Svalbard for å prøve noe nytt, og blir sendt ut på tur med ansvar for betalende gjester. Det er av informantene påpekt at vær og klima er noe annerledes på Svalbard enn fks i Oslo eller Stockholm.

Informantene opplever at en naturguide-standard kan fungere som et tiltak for å bidra med å beskytte Svalbardnaturen. Dette begrunner de med at kunnskap om Svalbards flora og fauna er vesentlig for å bevege seg skånsomt gjennom terrenget. Flere av informantene opplever det som urovekkende at man ikke har noen garanti for hvilken kunnskap og holdninger andre guider har til naturen. Det at Svalbards arktiske natur er livsgrunnlaget til reiselivet og at naturen er beskyttet gjennom en egen lov, er argumenter informantene har for å ønske en opprettelse av en naturguide-standard.

5 Diskusjon.

Det foregående kapitlet har vist informantenes opplevelse av turismen på Svalbard, både av dens innhold og bærekraft, samt informantenes oppfattelse av naturguiden og den rolle naturguiden kan spille i det bærekraftige reiselivet. Basert på deres uttalelser og med forankring i den tidligere foreviste litteratur, vil deres opplevelser av fenomenet diskuteres fra et friluftslivs perspektiv.

5.1 Turismen på Svalbard.

For å forstå hvordan naturguider opplever naturguidens rolle i arbeidet for et bærekraftig reiseliv på Svalbard, var det først viktig å forstå hvordan de opplever reiselivet. I analysen kommer det frem at informantene opplever turismen på Svalbard som raskt voksende og for noen, alt for stor, dette har blitt dokumentert tidligere (Vold, 2015, s. 210). Flere av informantene beskriver veksten og størrelsen som noe de opplever som negativt eller utfordrende, spørsmålet blir da fra hvilket perspektiv er den for stor? Peter S. Valentine skriver at natur-orienterte turister har mindre aksept for andre turister som forstyrrer deres opplevelse av natur (Valentine, 1992). Dette kan også gjelde naturguider og i dette tilfellet, informantene. Som tidligere vist så er informantene tur-glade mennesker med stor interesse for aktiviteter i natur, det kan tenkes at deres forestilling om natur som noe fritt og urørt, mister sin «kvalitet» når den fylles med mennesker anført av en industri. Bjørn Tordsson skriver at naturen kan oppleves som en motsetning til sivilisasjonen, at «naturen er det kulturen ikke er» (Tordsson, 2010, s. 53). Antatt at naturen for informantene oppfattes som noe sivilisasjonen ikke er, altså noe urørt, så vil en økende mengde mennesker forringe den opplevelsen av villmark. Opplevelse av villmark blir også beskrevet som et verdifullt aspekt av turproduktene. Informantene forklarer at noe av kvaliteten til naturen på Svalbard er at den fremstår som rå og urørt og at dette er noe man forøker å bevare. Det er også dokumentert at mange turister kommer til Svalbard for å oppleve urørt arktisk natur (Enger, 2018; Vistad, 2008). Informantene uttrykker at både turproduktets kvalitet og deres egen opplevelse av villmark blir forringet av turismens størrelse og vekst, men det kommer også til syne at informantene er bekymret for belastningen turismen har på Svalbardnaturen. Det å bevare et tilnærmet urørt miljø på Svalbard er uttrykt som selve formålet med Svalbardmiljøloven (Svalbardmiljøloven, 2002), men også et overordnet mål i Svalbardpolitikken (Justis- og Beredskapsdepartementet, 2016). Belastningen på naturen blir av informantene beskrevet som blant annet skader på vegetasjon, forstyrrelser av dyrelivet og forurensning. Vegetasjonen på Svalbard tåler lite belastning og har dårlig regenereringsevne (Vistad, 2008) og cruiseturismen, som mange av informantene er negative til, har bredt nedslagsfelt over hele Svalbard og landgangene er dokumentert å ha forårsaket noe slitasje på naturen (Vistad, 2008, s. 39). Cruiseturismen forekommer bare på Svalbard sommerstid og informantene føler den turismetyper bør reguleres bedre på grunn av mengden mennesker som trækker i land. Den såkalte barmarksturisme innebærer skader på flora og med det kan man gi informantene rett i at vinterturismen kan oppleves mer bærekraftig med tanke på slitasje på natur (Vistad, 2008).

At cruiseturismen trækker ned store områder vegetasjon hvert år kan løses ved å lose turistene inn på merkede stier og kreve at oversjøiske cruiseskip bruker lokale guider med kunnskap om naturen (Vistad, 2008). Når det gjelder forstyrrelser av dyreliv så har informantene selv erfart og observert at dyr blir forstyrret, og at individer foretar en plutselig endring i adferd og løper. Om disse forstyrrelser påvirker en hel bestand og dens evne til reproduksjon er ikke lett å dokumentere og krever videre forskning (Vistad, 2008). Det at turismen på Svalbard har noen negative belastninger på naturen og miljøet på Svalbard kan man argumentere for, men om turismen ødelegger mer enn annen menneskelig aktivitet er vanskelig å si da det ikke er lett å dokumentere hvor miljøets kapasitetstak går. Det man kan diskutere er da om opplevelsen av at naturen blir negativt belastet på grunn av turisme, dreier seg like mye om holdninger som en faktisk ødeleggende belastning? Informantenes opplevelse av villmark kan da etter mitt skjønn forstås som tosidig. En personlig opplevelse av rå og urørt natur forstyrres når den fylles av menneskelig aktivitet, og reiselivsproduktets villmarks-preg forringes av for mange andre turister. Dette bidrar til at informantene opplever turismen som for stor og at turismens kvanta har noe å si for slitasje og belastning på natur.

Den nye uerfarne turisten kommer frem som en gjentagende faktor i informantenes beskrivelser av turismen på Svalbard. De beskriver en økning av turister fra utlandet som virker å ikke ha noe erfaring eller forventning til hva et arktisk klima innebærer. Det har ikke lyktes å finne statistikk som støtter en slik utvikling og det virker som at vintersesongen fortsatt er dominert av skandinaver og spesielt nordmenn (Enger, 2018). Utviklingen kan settes i sammenheng med en generell utvikling hvor mennesker, spesielt i store byer, gradvis mister omgang med upåvirket natur og deretter mister ferdighetene og kunnskapen som kreves (Margaryan & Fredman, 2017). Det kan også settes i sammenheng med at markedsføringen blir bedre og når lengre enn tidligere. Tall viser at Svalbard har en høy andel førstegangsbesøkende som kan være en indikator på effektiv markedsføring (Enger, 2018). Informantene opplever uansett at flere og flere turister ikke er egnet for mange av de turene som tilbys på Svalbard vinterstid. Spesielt de lange snøscooterturene beskrives å være så lange som 220km. Det informantene peker på som en mulig årsak er markedsføringen av isbjørn. Isbjørn er et viktig symbol for reiselivet og markedsføres tydelig av Visit Svalbard (Visit-Svalbard, 2019a), og det er på østkysten man har størst sjanse for å se isbjørn ifølge informantene. Dette sier de er kjent blant resepsjonistene og andre som selger turer, slik at turister blir oppfordret til å delta på lange snøscooterturer hvis de ønsker å se isbjørn. Dyreliv

er svært viktig for naturbaserte reisemål (Valentine, 1992), men fokus på og avhengighet av de store dyrene er hva David B. Weaver kaller «karismatisk megafauna», og kan føre til en mer overfladisk form for naturbasert turisme, men med økonomisk vinning (Weaver, 2005). Som virker å være en motsetning til informantenes ønske om dypere naturkontakt for seg selv og turistene. Det er etter mitt skjønn flere faktorer som spiller inn i informantenes opplevelse av turistenes skikkethet, de tydeligste kan da være at de kommer fra land med lite eller ingen vinter, at de har mindre utendørserfaring enn før på grunn urbaniseringen av store deler av verden og at de ledes til å kjøpe turprodukter som er for krevende i håp om å oppleve dyreliv, da spesielt isbjørn.

Informantene opplever turismen på Svalbard som ikke bærekraftig etter deres forståelse av bærekraft. Det er da turismens størrelse og vekst som blir et av hovedargumentene for at den ikke fremstår som bærekraftig. Dette samsvarer med Mehmet Mehmetoglus prinsipper for bærekraftig utvikling (Mehmetoglu, 2007). Utfordringen med begrepet bærekraftig turisme er som vi har sett tidligere i oppgaven relatert til begrepets mange definisjoner (Butler, 1999). Det er ingen regel som sier at masseturisme ikke kan være bærekraftig (Mehmetoglu, 2007), slik at størrelse alene er kanskje ikke nok til å betegne den som ikke bærekraftig. Mange turister samtidig i sårbar natur kan by på utfordringer, og det kan bety slitasje som på Svalbard vil være irreversibelt, spesielt på sommeren (Vistad, 2008). Cruiseturismen er av informantene opplevd som mer skadelig og kan ha sammenheng med at den forekommer på sommerhalvåret. En annen oppfatning er utslippene cruiseskipene står for, og selv om det ble innført et forbud mot tungolje i 2015 (Justis- og Beredskapsdepartementet, 2016, s. 81), så føler informantene at utslippene er betydelige. Når det kommer til begrepet bærekraft og bærekraftig utvikling virker informantene å være orientert rundt en begrepsforståelse som ligner på en 2-SD forståelsen av bærekraft, hvor en økologisk bærekraft må ligge til grunn (Aall, 2014). Dette samsvarer med Arne Næss sin oppfattelse av bærekraftig utvikling, hvor selve livsgrunnlaget må opprettholdes i første rekke (Næss, 1991). Problemet er slik noen av informantene påpeker det, at turismen på Svalbard kan aldri bli bærekraftig grunnet utslippene som kreves for å komme dit truer livsgrunnlaget på hele kloden. Et av de store uadresserte problemene i diskusjonen rundt bærekraftig turisme er ifølge Karl G. Høyer, greenhouse gas- (GHG) utslipp forårsaket av reise som turismen er helt avhengig av (Høyer, 2000). Carlo All kritiserer også det manglende fokuset på GHG utslipp og finner Innovasjon Norges 10 prinsipper for et bærekraftig reiseliv som mangelfull i forbindelse med dette (Aall,

2014). Disse 10 prinsipper er det Svalbard som reiselivsdestinasjon jobber etter i arbeidet med å bli bærekraftig (Innovasjon-Norge, 2018a; Visit-Svalbard, 2016). Som påpekt tidligere så virker de 10 prinsipper for et bærekraftig reiseliv å være konstruert etter en 3-SD forståelse av begrepet bærekraftig utvikling (Aall, 2014), hvorpå de 10 prinsippene er fordelt på tre dimensjoner, *bevaring av natur, kultur og miljø, styrking av sosiale verdier og økonomisk levedyktighet* (Ibenholt m.fl., 2016), hvor en balanse mellom disse er målet. Carlo All kritiserer også Innovasjon Norges 10 prinsipper for å ikke tydeliggjøre hvilken dimensjon som er prioritet (Aall, 2014). Det skal nevnes at de 10 prinsipper ikke er utviklet spesielt for Svalbard, og brukes på flere destinasjoner rundt i Norge (Innovasjon-Norge, 2018a). Slik at det er andre faktorer som spiller inn i bærekrafts-arbeidet, spesielt på Svalbard, og slik informantene selv påpeker så er de positive til samarbeidet mellom turoperatørene og Sysselemannen på Svalbard. Gjennom Sysselemannens time så blir turoperatørene og deres naturguider informert og holdt oppdatert på ulike aspekter ved ferdselen i Svalbardnaturen (Sysselemannen, 2018), og flere av informantene følte at dette hever både kompetansen og statusen til naturguidene. Men den er også med på sikre en konsensus blant naturguider om hvordan man best tar vare på naturen. Man ser at dette kan bidra til at flere prinsipper for bærekraft blir innfridd, spesielt lokalt kontrollert og kunnskapsrike turister (Mehmetoglu, 2007, s. 30). Samtidig føler informantene at de lokale turoperatørene er flinke til å administrere sin egen ferdsel, men at tilreisende selskapene er noe dårligere. Dette til tross av at man stiller krav til turoperatører på Svalbard (Justis- og Beredskapsdepartementet, 2016). Et annet moment er turistene som noen av informantene beskriver som mindre kunnskapsrike. Tall viser at det kommer færre gjenbesøkende og flere førstegangsbesøkende turister til Svalbard (Enger, 2018), som samsvarer med en mindre bærekraftig turisme ifølge Mehmetoglus prinsipper (Mehmetoglu, 2007, s. 30). Turismen på Svalbard oppleves som ikke bærekraftig, den vokser og det trengs tiltak for å håndtere utfordringene (Vistad, 2008). Det er forståelig nok at informantene føler den ikke er bærekraftig da Visit Svalbard selv sier destinasjonen ikke er ferdig med bærekrafts-arbeidet (Visit-Svalbard, 2016). Men selv om Svalbard skal være det best forvaltede villmarksområdet i verden (Justis- og Beredskapsdepartementet, 2016), med forankring i Svalbardmiljøloven (Svalbardmiljøloven, 2002), så må de massene av turister som kommer håndteres. De skal ledes inn i naturen og helst av naturguider med kompetanse og kunnskap om Svalbard, og da er det viktig at disse guidene får mulighet til å utføre dette på en sikker og miljøvennlig måte.

5.2 utfordringer.

Informantene føler det er betydelige utfordringer som hindrer de i å gi turistene den trygge og gode opplevelsen av Svalbard og dens natur og kultur på en måte som samsvarer med målet i turistforskriften (Forskrift om turisme på Svalbard, 1991). En utfordring som går igjen er overarbeid, informantene føler at i høysesong så jobber man for mye til at det sikrer en skikkelig gjennomføring av turproduktene. Noen tilfeller av mindre heldige arbeidsforhold nevnes også, selv om ikke alle informantene opplever det slikt så registreres det at det foregår en debatt omkring temaet på Svalbard (Svalbardposten, 2018). Resultatet av en slik arbeidsmengde beskrives å være at man inntar en slags overlevelsesmodus hvor man bruker den energien man har til å sørge for sikkerheten. En annen utfordring er press til å gjennomføre turer selv om ikke alle risikovurderinger er blitt gjort. Her nevner informantene at blant annet snøskredfaren noen ganger blir ignorert på grunn av forventningspress. Noen informanter beskriver at de blir bedt om å vurdere situasjonen selv underveis på turen, men at hverken tid eller kompetanse strekker til, så ender man opp med å kjøre gjennom potensielt farlig skredterreng, med betalende gjester. Den store arbeidsmengden og til tider uheldige arbeidsforhold kan også føre til, slik informantene beskriver det, et stort gjennomtrekk av sesongarbeider som bidrar til å gi naturguideyrket lav yrkesstatus. Man kan argumentere for at manglende krav til sertifisering (Justis- og Beredskapsdepartementet, 2016), og en økende turisme med behov for flere guider, samt at bransjen har en forhistorie for å være attraktiv for unge mennesker som tar til takke med kost, losji og eventyr istedenfor skikkelige kontrakter (Vold, 2015), ikke nødvendigvis hever yrkesstatusen i første omgang. Ei heller håndterer sikkerhetsaspektet skikkelig på mange av turene. Selv om en heving av kvaliteten på naturguider uttrykkes som et viktig tiltak i bærekrafts-arbeidet på Svalbard (Enger, 2018, s. 30), så bør mer gjøres for at naturguider skal kunne ferdes så sikkert som mulig med turister i arktisk villmark.

En annen utfordring informantene opplever som en hindring for god naturformidling er tid. Det er en gjengs oppfatning at man har det travelt på mange av turproduktene vinterstid, spesielt på snøscooter. Det som trekkes frem er gjerne turer til østkysten hvor man underlegger enorme avstander innen ett gitt tidsvindu. Mange av disse turene blir opplevd som rene transportetapper hvor sikkerheten er det eneste man prioriterer grunnet en økning av turister som er dårlig forberedt til arktisk klima. Informantene savner litt mer bynære og ikke-motoriserte turer slik at man får bedre tid med turistene. Dette kan ses og være i tråd med

prinsippene i «Slow Adventure» hvor kommersiell ferdsel i natur basert på filosofien fra «genuint friluftsliv» (Gelter, 2010), og «Slow Movement» skaper et naturbasert turisme-produkt med fokus på tilstedeværelse, dyp forståelse og en opplevelse av å være i nuet (Varley & Semple, 2015). Tid er et viktig moment ifølge informantene, tid til å lytte til den arktiske stillhet og tid til å reflektere over hvor man er fremstår som viktige momenter i guidingen. Tid til omstilling sier Arne Næss (Næss, 1976), og påpeker at mennesker som bor og lever i storbyene trenger mer tid til å komme inn i de naturlige rytmene. Mennesker trenger natur for å roe ned, få tid til ettertanke og oppleve seg selv som en del av noe større, ja mennesker har et biologisk behov for naturkontakt (Tordsson, 2010). Det kan være at turistene som kommer lever høyhastighets liv hvor man stadig distanseres fra opplevelser med substans på grunn av det økende tempoet (Varley & Semple, 2015), og at de har behov for å komme i kontakt med en verden bestående av mer enn bare mennesker (Gelter, 2007). Dårlig tid på turene fører til mindre kontakt mellom naturguiden og turistene, men også mellom turistene og den opplevelsen de har. Naturguiden kan med sin kompetanse, tilrettelegge for læring som igjen kan føre til dypere naturforståelse (Sigmund Andersen & Rolland, 2018), som igjen kan bidra til å styrke det bærekraftige reiselivet (Pereira & Mykletun, 2012). Det kan da også virke som om naturguidene har like stort behov for den tiden de etterlyser.

En bærekraftig turisme har som mål å stå til ansvar for, og redusere sin belastning på miljøet (Aall, 2014), den kan også bidra til beskyttelse og forvaltning av et vernet naturområde (Pereira & Mykletun, 2012; Randall & Rollins, 2009), men informantene opplever at det handler om hvem som har ressurser til å prioritere målet om bærekraft. Denne oppfattelsen kan komme av at bærekrafts-arbeidet er pågående og at destinasjonen på ingen måte er ferdig med arbeidet (Visit-Svalbard, 2016) og at alle turoperatører ikke er like etablerte enda. Det kan også være at overarbeid skaper en følelse av overfladisk penge-orientert naturturisme, hvor man verken har tid eller energi til å engasjere turistene eller seg selv i naturen (Gelter, 2010; Vold, 2015). Dette vil gå utover naturguidens mulighet til å formidle kunnskap om natur med mål om å inspirere til naturvennlige holdninger og økt kjennskap til natur og kultur (S. Andersen & Rolland, 2016). Det kan også argumenteres for at naturkontakten til både turistene og naturguiden blir på et overfladisk nivå og man mister en mulighet til å koble mennesker til en dyp forståelse av naturen (Næss, 1976). Hvis et mål i bærekrafts-arbeidet er å bedre menneskets forhold til naturen (WCED, 1987), så må naturen ta en større del av

menneskets hverdag (Nils Faarlund, 1994), og man må forstå sin plass i økosystemet og forstå de konsekvenser av den livstilen teknokulturen tilrettelegger (Næss, 1976; Setreng, 1976). En slik bekjentgjøring av natur kan føre til økt omsorg for den (Pereira & Mykletun, 2012; Tilden & Craig, 2007).

5.3 Naturguidens rolle.

Informantene oppfatter naturguiden som en som sørger for sikker ledelse av betalende gjester i natur. Alle informantene setter sikkerhet i første rekke for hva en naturguide bør prioritere på tur. Sikkerhet var tidlig en av hovedoppgavene til den «originale guiden» og tilhører den instrumentelle delen av lederskaps sfæren til turguiden (Cohen, 1985). Sikkerhet er også beskrevet som en av hovedgrunnene til at man velger å dra på tur med guide, samt at sikkerhets aspektet er svært viktig for turens verdi (Rokenes m.fl., 2015). I tillegg til sikkerhet så beskriver informantene naturguidens rolle som noe mer, de beskriver læringsmål, formidling av natur og opplevelse som viktige aspekter ved naturguiding. At læring beskrives som et viktig aspekt av naturguiding får støtte fra flere hold innen litteraturen om guiding (S. Andersen & Rolland, 2016; Cohen, 1985; Moen, 2010; Rokenes m.fl., 2015). Gjennom læring kan turistene oppnå en sterkere naturopplevelse som ikke nødvendigvis lå og ventet i landskapet, men som blir trukket frem av naturguiden gjennom sin kunnskap om naturen (S. Andersen & Rolland, 2016). Dette er avhengig av et samspill mellom naturguiden og turistene hvor man skaper turen sammen (Vold, 2015). Men slik informantene tidligere har beskrevet så har man kanskje ikke så god tid til dette på dagsturene, men heller de litt lengre turene med overnatting hvor man som naturguide kan legge til rette for læring, men også trekke seg tilbake på kveldstid slik at turistene bruker sin egen nysgjerrighet til å utforske og bearbeide det naturguiden har formidlet (Vold, 2015).

Når det kommer til formidling av naturen så opplever informantene at dette er et viktig aspekt av naturguiderollen. Ved beskrivelse av hva en naturguide er så trekker de frem som nevnt sikkerhet, men også formidling av natur med mål om å bevare den. Naturguiden har et ansvar for naturen sier informantene og legger til grunn at det er reiselivet som bruker den, tjener penger på den og derfor må beskytte den. Det er beskrevet at turistenes opplevelse av naturen på en naturbasert turistdestinasjon har mye å si for dens suksess (Valentine, 1992). Så det er svært viktig fra et konkurranseperspektiv å bevare naturens villmarkspreget slik produktet bevarer sin kvalitet (Huybers & Bennett, 2003). Men ut ifra informantenes uttalelser så kan

man argumentere for at de ikke nødvendigvis har det kommersielle perspektivet i første rekke. Ønsket om å gi turistene et perspektiv på menneskets forhold til naturen virker å være godt representert blant informantene, det å bidra til kunnskaps økning om menneskets plass i økosystemet og dets påvirkning av det (Pereira & Mykletun, 2012; Setreng, 1976), virker å være mer i tråd med målene om bærekraftig utvikling (WCED, 1987), enn kun det kommersielle perspektivet (Huybers & Bennett, 2003). Men det kommer an på om man definerer bærekraft og bærekraftig turisme gjennom en 2-SD eller 3-SD forståelse (Aall, 2014). Informantene skildrer en naturguide som er i kontakt med turistene og bidrar til deres kontakt med naturen, dette samsvarer med veiledertradisjonen fra friluftslivet hvor man stimulerer til samhold i og med natur som bidrar til et medansvar for naturen gjennom kunnskapsdeling og tilrettelegging for læring (Nils Faarlund, 1974). Thomas Vold skriver også at samspill er viktig, hvor naturguiden lager turen sammen med turistene basert på turistenes forutsetninger og forventninger (Vold, 2015). I dette samspillet så føler flere av informantene at naturguiden representerer naturen på Svalbard, da dette er, til en viss grad, deres hjem hvor turistene er gjester. Selv om man har forpliktelser til turistenes opplevelse av produktet så har man også en forpliktelse til naturen, om dette kommer gjennom Svalbardmiljøloven (Svalbardmiljøloven, 2002), eller et økofilosofisk tankegods (Næss, 1976), så vil naturguiden ha et ansvar for naturen på Svalbard i et bærekraftig reiseliv.

En standardsertifisering av naturguider er en pågående debatt hvor det er varierende enighet rundt hva som er relevant kompetanse for en naturguide (Vold, 2015). Som nevnt tidligere så stilles det ikke krav til en standardsertifisering av naturguider på Svalbard, men heller til turoperatørene (Justis- og Beredskapsdepartementet, 2016). Informantene beskriver at det finnes både turoperatører og naturguider som ikke har den nødvendige kompetansen og respekten med tanke på sikker og skånsom ferdsel i Svalbards villmark. Sikker ferdsel krever erfaring, man må gradvis tilegne seg kunnskap og kompetanse i et naturmiljø som står i stil til erfaringsnivået (Nils Faarlund, 1974). Hvis behovet for naturguider er voksende, hvordan kan man garantere at alle har den nødvendige kompetansen, og hva er den nødvendige kompetansen? Flere og flere mennesker lever liv uten mye naturkontakt (Gelter, 2010), og ifølge noen informanter så kan dette også gjelde de nye naturguidene. Når det er, som noen informanter beskriver, et press fra både turistene og ledelsen om at turen skal innfri så kan det være vanskelig å vite når man skal snu eller grave seg ned hvis man ikke har erfaring. Thomas Vold skriver at turens «spenning» kan vedlikeholdes ved at turistene forventer at isbjørner

kan hoppe frem fra hvor som helst, men med den visshet om at sikkerheten er tatt hånd om og at naturguiden vet hva han eller hun holder på med (Vold, 2015, s. 179). Som informantene selv sier, det er vanskelig med isbjørn, og noen holder avstand mens andre kjører nærme for å sikre gode bilder. Skulle det blant annet ha vært et formelt krav av hensyn til isbjørnsikkerhet for naturguider? Informantene melder at flere selskaper kun aksepterer naturguider med enten SGO eller ANG, og dette blir ansett som positivt for statushevingen til naturguidene på Svalbard. Det er ikke sikkert det hadde hindret de situasjonene som informantene beskriver, da man kan bare anta at de naturguidene var uerfarne. De kan godt ha vært erfarne, men med andre holdninger til risiko og natur. Når det kommer til naturen på Svalbard, så er informantene som vist tidligere under den oppfattelse av at naturguiden representerer og har et ansvar for naturen. Både av hensyn til kvalitet på turprodukter, men også for naturens skyld. Det viser seg at informantene ikke er sikre på hvilke holdninger og kunnskap andre turoperatører og naturguider har omkring ferdsel i naturen på Svalbard, selv om Sysselmannens time og samarbeidet mellom lokale turoperatører bidrar til en viss konsensus blant naturguider. Det har kommet frem av tidligere forskning på naturguider på Svalbard at naturguider selv oppfatter et potensiale som resursforvalter i yrket (Hagen, Eide, Fangel, & Vistad, 2012). Dette blir også antydnet av informantene i denne oppgaven, hvor man som naturguide har et stort påvirkningspotensial og at dette må brukes til å forvalte Svalbardnaturen på en skikkelig måte. Dette har likehetstrekk med interpretasjon, hvor man forvalter et sårbart naturområde gjennom å engasjere de besøkende til forstå, men også til å bry seg (Tilden & Craig, 2007). Informantene kobler det opp mot bærekraft, og opprettholdelse av naturen på Svalbard. Kunnskap om å bevege seg skånsomt er avgjørende for at naturguiden skal kunne bidra til å bevare naturen på Svalbard. Men en dypere forståelse om hvorfor kan bidra til et bærekraftig reiseliv. En ting er å lese i Svalbardmiljøloven alt man ikke skal gjøre, men for å kunne bruke den informasjonen til å gi turistene et innsyn i de store sammenhengene og konsekvenser av våre valg krever en dypere naturforståelse. En slik forståelse kan føre til en forbedret forvaltning av beskyttede naturområder (Valentine, 1992), men kan også bidra til økt verdi av destinasjonens turprodukter og bidra til naturvennlige holdninger (S. Andersen & Rolland, 2016). Naturguidens bidrag til den bærekraftige turismen avhenger av kunnskap om natur og økosystemer og evnen til å sette dette i sammenheng for turistene (Pereira & Mykletun, 2012). Friluftsliv og naturbasert turisme hadde felles arnested i «the grand tour» og romantikkens naturbevegelse (Breivik, 1978; Nils Faarlund, 2009; Mehmetoglu, 2007), men friluftslivet skilte lag med naturturismen og ble ideologisk anført

blant annet av Fritjof Nansen (Nils Faarlund, 1974; Tordsson, 2010). Friluftslivets ideologi utviklet seg og siktet på å inspirere til et liv i og med natur med målsetting om å beskytte og bevare natur (Næss, 1976), mye av dette ble til under miljøbevegelsen (Tordsson, 2010). Utover 1980 årene ble miljøkamp en storpolitisk agenda etter utgivelsen av Brundtland-rapporten og populariseringen av begrepet bærekraftig utvikling (Langhelle & Lafferty, 1995; WCED, 1987). Dette førte til at turismen anerkjente sitt ansvar for påvirkningen på miljøet og begynte arbeidet om å bli bærekraftig (Aall, 2014). Man kan nå se konturene av argumentet, at friluftsliv og naturbasert turisme er i ferd med å møtes om de ideologiske målsetting med å forbedre menneskers forhold til natur gjennom målet om bærekraft. Da skal det ligge til rette for å argumentere for at naturguiden kan spille en rolle for et bærekraftig reiseliv gjennom en friluftslivstilnærming til kompetanse om læring og opplevelse i natur med mål om å skape naturvennlige holdninger (S. Andersen & Rolland, 2016; Pereira & Mykletun, 2012).

6 Konklusjon.

Som kjent så var målet med denne oppgaven å forstå hvordan naturguiderollen kan bidra til et bærekraftig reiseliv gjennom en friluftslivstilnærming til naturbasert turisme og naturguiding. For å forstå det var det vesentlig å skaffe innsikt i hvordan naturguiderollen ble oppfattet av naturguider og guidemanagere på Svalbard og hvordan denne rollen ble oppfattet i forbindelse med arbeidet for et bærekraftig reiseliv på Svalbard. Dette ga som nevnt følgende problemstilling:

1. Til hvilken grad opplever naturguider og guidemanagere reiselivet på Svalbard som bærekraftig?
2. Hvilken rolle opplever naturguider og guidemanagere at naturguiden kan spille i arbeidet for et bærekraftig reiseliv på Svalbard?

Oppgavens problemstilling var to-delt for å forstå helheten av fenomenet som skulle undersøkes. For å forstå hvordan informantene oppfattet naturguidens rolle, var det først vesentlig å forstå hva naturguiden skulle ha en rolle i. Naturguiden og reiselivet er avhengig av hverandre, så forståelse av reiselivet på Svalbard som konteksten til naturguiden var vesentlig for å forstå rollen naturguiden kunne spille. Det overordnede målet med problemstillingen var å skaffe innsikt og tilegne ny kunnskap til forskning rundt naturguiderollen og bærekraftig reiseliv.

Oppgaven viser at naturguider opplever turismen på Svalbard som for raskt voksende og på grensen til å være for stor og at dette påvirker deres oppfatning av turismen som bærekraftig eller ikke. Dette har vi sett samsvarer med litteraturen omkring hva størrelse og vekst har av betydning for bærekraftig turisme (Mehmetoglu, 2007). Et annet element ved turismen som naturguidene opplevde var den belastning som blir gjort på naturen. De potensielle skadene naturbasert turisme kan påføre naturen finner også støtte i litteraturen (Mehmetoglu, 2007; Valentine, 1992). Verst følte de om cruiseturismens belastning selv om det ble beskrevet belastende forhold i forbindelse med scooterturisme også. At landsettinger fra cruisebåter bidrar til en del skade på Svalbards flora er tidligere dokumentert (Vistad, 2008). Selv om informantene følte at både myndigheter og lokale selskaper gjorde positive bidrag til et mer skånsomt og bærekraftig reiseliv, så var oppfatningen den at turismen på Svalbard i mindre grad kan kalles bærekraftig og at reguleringer og endringer må til før den er bærekraftig. Det er forståelig at informantene føler at turismen på Svalbard ikke er bærekraftig ut ifra de diskuterte momenter, men det skal også reflekteres over at i denne oppgaven så ble informantene intervjuet i starten av høysesong og noen av de hadde hektiske dager bak seg som kunne ha påvirket synet på hvordan de oppfatter turismen. De fleste informanter jobbet i større grad med snøscooter turer, altså motoriserte reiselivsprodukter som også kan ha betydning for hvordan de oppfatter turismen.

Denne oppgaven viser også hvordan naturguiden blir oppfattet av naturguider og guidemanagere, og hvilken rolle naturguiden kan ha i det bærekraftige reiselivet på Svalbard. Naturguiden ble oppfattet som en med både instrumentell kompetanse, men også kompetanse knyttet til formidling av natur, læring i og holdninger til natur. Denne oppfattelsen har støtte i litteraturen omkring naturguidens kompetanse (S. Andersen & Rolland, 2016; Pereira & Mykletun, 2012; Rokenes m.fl., 2015; Vold, 2015). Ved å ha riktig kunnskap om ferdsel i Svalbardnaturen og formidlingsevne til å dele denne kunnskapen så opplever informantene at naturguiden kan spille en forvaltningsrolle i det bærekraftige reiselivet, hvor man på en sikker måte, basert på kunnskap viser frem noe man også vokter. Informantene uttrykte at det var flere hindringer som stod i veien for å utøve den naturguiderollen de ønsket. Disse utfordringer var dårlig tid på mange turprodukter, uerfarne turister og til tider uheldige arbeidsforhold. En endring av turprodukter til mer bynære og ikke-motoriserte kan ifølge informantene bidra til at naturguiden spiller en større rolle i bærekrafts-arbeidet. Ester M. Pereira og Reidar J. Mykletun skriver at bidraget fra naturguiden til det bærekraftige reiselivet

i Manaus, Amazonas var lavt og at dette skyldtes lite eller manglende utdanning hos guidene og lite tilrettelegging fra myndighetenes side (Pereira & Mykletun, 2012). På Svalbard er mulighetene for utdanning til stede og myndighetenes tilrettelegging og forvaltning er god. Slik at naturguidene i denne oppgaven, som var godt kurset og utdannet innen naturguiding og friluftsliv, er kompetente nok og ønsket selv å guide slik at man bidrar til et bærekraftig reiseliv, men at strukturen på mye av reiselivsproduktene hindrer de i å utføre naturguiderollen slik de ønsker. Naturguidene føler da at naturguiden kan spille en større rolle i å bidra til et bærekraftig reiseliv på Svalbard gjennom en friluftslivstilnærming til naturguiderollen hvor det å skape læring i natur og formidling er sentrale ferdigheter (S. Andersen & Rolland, 2016; Pereira & Mykletun, 2012; Randall & Rollins, 2009). Faktorer som dårlig tid, store arbeidsmengder og utfordrende turister vanskeliggjør utøvelsen. En friluftslivstilnærming til reiselivet basert på konseptene «Slow Adventure» og «Slow Experience» kan da være en løsning på naturguidens manglende bidrag til det bærekraftige reiselivet på Svalbard (Gelter, 2010; Varley & Semple, 2015).

Denne oppgaven har bare undersøkt brøkdeler av fagfeltet, og det er i informantenes refleksjoner funnet både forventninger som samsvarer med en friluftslivstilnærming til naturguiderollen, men også utfordringer knyttet til naturguiderollen som en friluftslivstilnærming til naturbasert reiseliv kan finne en løsning på. Slik at videre forskning omkring naturguiden og bærekraftig reiseliv med en friluftslivstilnærming til disse kreves for å få en dypere forståelse. Datamaterialet til denne studien kom fra fem personer som jobber i reiselivet på Svalbard og er å anse som for liten til å foreta noen form for generalisering, men studien viser at det er tendenser blant naturguidene, som også tidligere forskning har vist om naturguidens potensial som resursforvalter og bidragsyter til et bærekraftig reiseliv. I denne oppgaven var informantutvalget to-delt, det var naturguider og guidemanagere. Det ble ikke avdekket noen forskjell i oppfattelser av naturguiderollen. Også omkring oppfattelsen av at turismen på Svalbard som mindre bærekraftig så var informantene samstemt.

Denne oppgaven er ment som et bidrag til forskning rundt naturguidens rolle i et bærekraftig reiseliv. Noen momenter som ble avdekket i denne studien er relevant for videre forskning. Informantene opplever at flere og flere turister er uerfarne og uegnet, det hadde vært interessant å undersøke om dette er tilfellet og hvorfor det eventuelt er slik. En slik studie kan være relevant for reiselivet i å tilrettelegge turproduktene etter turistenes evne, med tanke på

sikkerhet og gode naturopplevelser. Dette krever videre forskning med ulike tilnærminger og datainnsamlingsmetoder. Fokuset på bærekraftig reiseliv øker med tiden og naturguiden kan spille en viktig rolle i forvaltningen av både reiselivet og naturen. Denne oppgaven er et bidrag til kunnskaps-økning om naturguidens rolle, som på sikt kan bidra til å øke fokuset på temaet i fremtiden.

Referanseliste

- Aall, C. (2014). Sustainable Tourism in Practice: Promoting or Perverting the Quest for a Sustainable Development? *Sustainability*, 6(5), 2562-2583. doi: 10.3390/su6052562
- Akinsemolu, A. A. (2018). The role of microorganisms in achieving the sustainable development goals. *Journal of Cleaner Production*, 182, 139-155. doi: 10.1016/j.jclepro.2018.02.081
- Andersen, S., & Rolland, C. (2016). Naturguiding - Profesjonalisering eller kommersialisering av friluftslivskompetanse? I A. Horgen, M. L. Fasting, T. Lundhaug, L. I. Magnussen & K. Østrem (Red.), *Ute!* (s. 153-181). Bergen: Fagbokforlaget.
- Andersen, S., & Rolland, C. G. (2018). Educated in friluftsliv – working in tourism: A study exploring principles of friluftsliv in nature guiding. *Scandinavian Journal of Hospitality and Tourism*, 18(4), 362-376. doi: 10.1080/15022250.2018.1522727
- Arlov, T. B. (2003). *Svalbards historie* (2. rev. utg.). Trondheim: Tapir akademisk forl.
- Breivik, G. (1978). To tradisjoner i norsk friluftsliv. I G. Breivik & H. Løvmo (Red.), *Friluftsliv fra Fridtjof Nansen til våre dager : et utvalg* (s. 7-16). Oslo: Universitetsforlaget.
- Brundtland, G. H. (1987). *Our common future*. Oxford: Oxford University Press.
- Butler, R. W. (1999). Sustainable tourism: A state - of - the - art review. *Tourism Geographies*, 1(1), 7-25. doi: 10.1080/14616689908721291
- Cohen, E. (1985). The tourist guide: The origins, structure and dynamics of a role. *Annals of Tourism Research*, 12(1), 5-29. doi: 10.1016/0160-7383(85)90037-4
- Dalen, M. (2004). *Intervju som forskningsmetode : en kvalitativ tilnærming*. Oslo: Universitetsforl.
- Dalland, O. (2007). *Metode og oppgaveskriving for studenter* (4 utg.). Oslo: Gyldendal akademisk.
- DNT. (2018). *DNTs historie*. fra <https://www.dnt.no/historikk/>
- Elvevold, S., Dallmann, W., & Blomeier, D. (2007). *Svalbards geologi*. Tromsø: Norsk Polarinstitutt.

- Enger, A. (2018), *Gjesteundersøkelse for Svalbard, 2018*.
<https://www.visitsvalbard.com/informasjon-for-besokende/corporate-site/gjesteundersokelse>: Visit-Svalbard.
- Faarlund, N. (1974). *Friluftsliv : hva - hvorfor - hvordan*. Hemsedal: Høyfjellsskolen norsk alpincenter.
- Faarlund, N. (1994). Friluftsliv - a way home. *Nature*, 21-26.
- Faarlund, N. (2009). Challenging Modernity by Way of the Norwegian Friluftsliv Tradition I *Henrik Ibsen: The Birth of "Friluftsliv": A 150 Year International Dialogue, September 14-19, 2009: Høyskolen i Nord Trøndelag*.
- Faarlund, N., Dahle, B., & Jensen, A. (2007). Nature is the Home of Culture—Friluftsliv is a Way Home. I. Anchorage, AK: USDA Forest Service Proceedings RMRS-P-49.
- Forskrift om turisme på Svalbard. (1991). *Forskrift om turisme, feltopplegg og annen reisevirksomhet på Svalbard*. Hentet fra <https://lovdata.no/dokument/SF/forskrift/1991-10-18-671>
- Fredman, P., & Tyrväinen, L. (2010). Frontiers in Nature - Based Tourism. *Scandinavian Journal of Hospitality and Tourism*, 10(3), 177-189. doi: 10.1080/15022250.2010.502365
- Gelter, H. (2007). Friluftsliv as slow experience in a post-modern "experience" society. I B. Henderson & N. Vikander (Red.), *Nature First: Outdoor Life the Friluftsliv Way* (s. 37-46). Toronto: Natural Heritage Books.
- Gelter, H. (2010). Friluftsliv as slow and peak experiences in the transmodern society. *Norwegian Journal of Friluftsliv*.
- Gilje, N., & Grimen, H. (2013). *Samfunnsvitenskapenes forutsetninger - Innføring i samfunnsvitenskapenes vitenskapsfilosofi* (15). Oslo: Universitetsforlaget AS.
- GSTC. (2018, 07.06). *Innovation Norway Sustainable Destination Standard is Now a GSTC-Recognized Standard*. fra <https://www.gstccouncil.org/innovation-norway-sustainable-destination-standard-is-now-a-gstc-recognized-standard/>
- Hagen, D., Eide, N. E., Fangel, K., & Vistad, O. I. (2012). *Sårbarhetsvurdering og bruk av lokaliteter på Svalbard : Sluttrapport fra forskningsprosjektet Miljøeffekter av ferdsel* NINA rapport (online), Bd. 785.

- Høyer, K. G. (2000). Sustainable Tourism or Sustainable Mobility? The Norwegian Case. *Journal of Sustainable Tourism*, 8(2), 147-160. doi: 10.1080/09669580008667354
- Huybers, T., & Bennett, J. (2003). Environmental Management and the Competitiveness of Nature-Based Tourism Destinations. *The Official Journal of the European Association of Environmental and Resource Economists*, 24(3), 213-233. doi: 10.1023/A:1022942001100
- Ibenholt, K., Toftedahl, H., Bruvoll, A., Grodrud, C., & Haavardsholm, O. (2016), *Evaluering av Bærekraftig Reisemål* (2016:37). www.vista-analyse.no: Vista Analyse AS.
- Ingstad, H. (2001). *Landet med de kalde kyster* (5. utg. utg.). Oslo: Gyldendal.
- Innovasjon-Norge. (2018a, 15.11.2018). *Merket for bærekraftig reisemål*. fra <https://www.innovasjon norge.no/no/tjenester/reiseliv/merket-for-barekraftig-reiseliv/>
- Innovasjon-Norge. (2018b). *Nøkkeltall for Norsk turisme*. Hentet 29.11 fra <https://www.visitnorway.no/innsikt/nokkeltall/>
- Justis- og Beredskapsdepartementet. (2016). *Svalbard*. (Meld. St. 32 (2015-2016)). Hentet fra <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/meld.-st.-32-20152016/id2499962/>.
- Lafferty, W. M., Aall, C., & Seippel, Ø. (1998). *Fra miljøvern til bærekraftig utvikling i norske kommuner* (Rapport (ProSus (program) : trykt utg.) nr 2/98). Oslo: ProSus.
- Langhelle, O., & Lafferty, W. M. (1995). *Bærekraftig utvikling : om utviklingens mål og bærekraftens betingelser*. Oslo: Ad Notam Gyldendal.
- Margaryan, L., & Fredman, P. (2017). Bridging outdoor recreation and nature-based tourism in a commercial context: Insights from the Swedish service providers. *Journal of Outdoor Recreation and Tourism*, 17, 84-92. doi: 10.1016/j.jort.2017.01.003
- Mehmetoglu, M. (2007). *Naturbasert turisme*. Bergen: Fagbokforlaget.
- Miljødirektoratet. (2019). *Statens Naturoppsyn*. Hentet 17.04 fra <https://www.miljodirektoratet.no/om-oss/miljodirektoratets-organisasjon/statens-naturoppsyn/>
- Moen, C. H. (2010). «*Jess, jeg skal på tur – en inderlig glede i mitt liv*» *Kvinnelige naturguiders yrkeserfaringer fra Svalbard*. (Mastergrad), Norges Idrettshøgskole, Oslo.

- Næringsdepartementet. (2007). *Verdifulle opplevelser : nasjonal strategi for reiselivsnæringen*. Oslo: Nærings- og handelsdepartementet.
- Næringsdepartementet. (1990). *Næringsstiltak for Svalbard*. (Meld. St. 50 (1990-1991)). Hentet fra <https://www.stortinget.no/no/Saker-og-publikasjoner/Stortingsforhandlinger/Lesevisning/?p=1990-91&paid=3&wid=d&psid=DIVL1575>.
- Næss, A. (1976). *Økologi, samfunn og livsstil : utkast til en økosofi* (5. omarb. utg. De store U-bøkene). Oslo: Universitetsforl.
- Næss, A. (1991). Den dypøkologiske bevegelse: aktivisme ut fra helhetssyn. I S. Gjerdåker, L. Gule & B. Hagtevt (Red.), *Den Uoverstigelige Grense - Tanke og Handling i Miljøkampen*. Lillehammer: J.W Cappelens Forlag a.s.
- Nansen, F. (1922). Friluftsliv. I H. Løvmo, G. Breivik & S. K. Setreng (Red.), *Friluftsliv fra Fridtjof Nansen til våre dager* (s. 199-201). Oslo: Universitetsforlaget.
- NNGF. (2019a). *Om naturguiden*. Hentet 18.04 fra <http://naturguideforbund.no/om-naturguide/>
- NNGF. (2019b). *Utdanning av naturguiden i Norge*. fra <http://naturguideforbund.no/utdanning/>
- NRK. (2016, 22.09.2016). *Kullsamfunnet som går i dvale*. fra <https://www.nrk.no/troms/xl/kullsamfunnet-som-gar-i-dvale-1.13144229>
- Patterson, C. (2015). *Sustainable Tourism*. Champaign: Champaign, IL: Human Kinetics Publishers.
- Pereira, E. M., & Mykletun, R. J. (2012). Guides as Contributors to Sustainable Tourism? A Case Study from the Amazon. *Scandinavian Journal of Hospitality and Tourism*, 12(1), 74-94. doi: 10.1080/15022250.2012.663558
- Peter Fredman, Sandra Wall-Reinius, & Grundén, A. (2012). The Nature of Nature in Nature-based Tourism. *Scandinavian Journal of Hospitality and Tourism*, 289-309.
- Postholm, M. B. (2010). *Kvalitativ metode : en innføring med fokus på fenomenologi, etnografi og kausstudier* (2. utg.). Oslo: Universitetsforlaget.

- Randall, C., & Rollins, R. B. (2009). Visitor perceptions of the role of tour guides in natural areas. *Journal of Sustainable Tourism*, 17(3), 357-374. doi: 10.1080/09669580802159727
- Rokenes, A., Schumann, S., & Rose, J. (2015). The Art of Guiding in Nature-Based Adventure Tourism – How Guides Can Create Client Value and Positive Experiences on Mountain Bike and Backcountry Ski Tours. *Scandinavian Journal of Hospitality and Tourism*, 15(s1), 1-21. doi: 10.1080/15022250.2015.1061733
- Setreng, S. K. (1976). *Økokrise, natur og menneske : en innføring i økofilosofi og økopolitikk*. Trondheim: Tapir.
- SSB. (2016). Dette er Svalbard : hva tallene forteller. *Dette er Svalbard : hva tallene forteller*.
- Svalbardmiljøloven. (2002). *Lov om miljøvern på Svalbard*. Hentet 12.05 2017 fra <https://lovdata.no/dokument/NL/lov/2001-06-15-79>
- Svalbardposten. (2018). *Krever endring for guidene*. Hentet 09.05 fra <https://svalbardposten.no/nyheter/krever-endring-for-guidene/19.9518>
- Sysselmannen. (2014, 08 april). *Reiselivsstatistikk for Svalbard*. fra <https://www.sysselmannen.no/globalassets/sysselmannen-dokument/informasjon/reiselivsstatistikk-for-svalbard-2013.pdf>
- Sysselmannen. (2016a). *Svalbardvettreglene*. Hentet 12.05 fra <http://www.sysselmannen.no/Toppmeny/Om-Svalbard/Svalbardvettreglene/>
- Sysselmannen. (2016b). *Turisme*. fra <https://www.sysselmannen.no/Naringsliv/Turisme/>
- Sysselmannen. (2018). *Årsrapport 2017* (Årsrapport for Sysselmannen på Svalbard 2017). Longyearbyen: Sysselmannen på Svalbard.
- Tangeland, T., & Aas, Ø. (2011). Household composition and the importance of experience attributes of nature based tourism activity products – A Norwegian case study of outdoor recreationists. *Tourism Management*, 32(4), 822-832. doi: 10.1016/j.tourman.2010.07.005
- Tilden, F., & Craig, R. B. (2007). *Interpreting our heritage* (4th ed., expanded and updated. utg.). Chapel Hill, N.C: University of North Carolina Press.
- Tjora, A. H. (2017). *Kvalitative forskningsmetoder i praksis* (3. utg.). Oslo: Gyldendal akademisk.

- Tordsson, B. (2007). What is friluftsliv good for? Norwegian friluftsliv in a historical perspective. I B. Henderson & N. Vikander (Red.), *Nature First: Outdoor Life the Friluftsliv Way* (s. 62-74). Toronto: Natural Heritage Books.
- Tordsson, B. (2010). *Friluftsliv, kultur og samfunn*. Kristiansand: Høyskoleforl.
- UiT. (2019). *Arctic Nature Guide - one year programme*. Hentet 06.05 fra https://uit.no/utdanning/program/345066/arctic_nature_guide_-_one_year_programme
- UN. (2018a). *Agenda 21*. Hentet 29.11 fra <https://sustainabledevelopment.un.org/outcomedocuments/agenda21>
- UN. (2018b). *What are the Sustainable Development Goals?* Hentet 29.11 fra <https://www.un.org/sustainabledevelopment/summit/>
- UN. (2019). *Sustainable Development Goals*. Hentet 22.02 fra <https://sustainabledevelopment.un.org/sdgs>
- UNEP, & WTO. (2005). *Making Tourism More Sustainable - A Guide for Policy Makers (English version)*. Paris: United Nations Environment Programme, Division of Technology, Industry and Economics.
- Valentine, P. S. (1992). Nature-based tourism. I (s. 105-127). London: Belhaven Press, 1992.
- Varley, P., & Semple, T. (2015). Nordic Slow Adventure: Explorations in Time and Nature. *Scandinavian Journal of Hospitality and Tourism*, 15(1-2), 73-90. doi: 10.1080/15022250.2015.1028142
- Visit-Svalbard. (2016). *Longyearbyen - et bærekraftig reisemål*. Hentet 12.05 fra <http://www.visitsvalbard.com/?id=225350786&News=200>
- Visit-Svalbard. (2019a). *Om Svalbard: Det ekte arktis*. Hentet 16.04 fra <https://www.visitsvalbard.com/informasjon-for-besokende/om-svalbard>
- Visit-Svalbard. (2019b). *Svalbard Guide Opplæringen*. fra <https://www.visitsvalbard.com/informasjon-for-besokende/svalbard-guide-opplaeringen-sgo>
- Vistad, O. I. (2008). *Miljøeffekter av ferdsel og turisme i Arktis : en litteratur- og forstudie med vekt på Svalbard* NINA rapport (online), Bd. 316.

- Vold, T. (2015). *Venner på tur : naturguiding som relasjonell kunnskap*. Norges idrettshøgskole, Oslo.
- WCED. (1987), *Our Common Future* (Report of the World Commission on Environment and Development). Oxford.
- Weaver, D. B. (2005). Comprehensive and minimalist dimensions of ecotourism. *Annals of Tourism Research*, 32(2), 439-455. doi: 10.1016/j.annals.2004.08.003
- Weiler, B., & Davis, D. (1993). An exploratory investigation into the roles of the nature-based tour leader. *Tourism Management*, 14(2), 91-98. doi: 10.1016/0261-5177(93)90041-I
- Zapffe, P. W. (1969). *Barske Glæder* (2 utg.). Utgivelses sted: Forlag.

Vedlegg 1.

Vil du delta i forskningsprosjektet

”[Naturguidens rolle i det bærekraftige reiselivet på Svalbard]”?

Dette er et spørsmål til deg om å delta i et forskningsprosjekt hvor formålet er å undersøke hvilken rolle naturguiden kan spille i arbeidet for et bærekraftig reiseliv på Svalbard. I dette skrevet gir vi deg informasjon om målene for prosjektet, og hva deltakelse vil innebære for deg.

Formål

Denne oppgaven har som formål å undersøke naturguide-yrket. Nærmere bestemt hvordan personer som jobber som naturguider på Svalbard, og personer som jobber som guidemanager hos turoperatører på Svalbard ser på naturguide-rollen. Oppgavens problemstilling vil i all hovedsak omhandle:

- Hvilken mening ilegger guider og deres ledere naturguide-rollen, og hvilken rolle kan naturguiden ha i arbeidet mot et bærekraftig reiseliv?

Prosjektet er en kvalitativ studie og hvor datamaterialet skal samles inn ved dybdeintervjuer av 5-6 personer som jobber i reiselivet på Svalbard.

3-4 av disse skal være naturguider og 2-3 skal være guidemanager hos en turoperatør på Svalbard. Forskningsprosjektet er en masteroppgave ved studiet: Master i Idrettsvitenskap v/UiT campus Alta. Idrettshøgskolen.

Hvem er ansvarlig for forskningsprosjektet?

UiT campus Alta v/Idrettshøgskolen er ansvarlig for forskningsprosjektet.

Hvorfor får du spørsmål om å delta?

For å skaffe den kunnskapen som oppgaven søker så har jeg foretatt et utvalg med noen kriterier til hvem som best kan besvare oppgavens problemstilling.

Utvalgsriteriene for naturguider er:

- Må jobbe som naturguide for en turoperatør på Svalbard og ha minst ett års erfaring.
- Må være norsktalende.

Utvalgsriteriene for ledere er:

- Må jobbe som guidemanager for en turoperatør på Svalbard.
- Må være norsktalende.

Det er som nevnt 5-6 personer som får denne forespørselen om deltagelse som informanter.

Hva innebærer det for deg å delta?

Hvis du er villig til å delta, innebærer dette at du lar deg intervjuer av studenten. Intervjuet er beregnet til ca 1 time, og det blir utført lydopptak av hele intervjuet med en digital båndopptaker. Selve intervjuet er lagt opp etter en såkalt tematisk struktur som betyr at man samtaler fritt innenfor forhåndsbestemte tema. Det er dine refleksjoner omkring temaet som er av verdi for studien. Alle lydopptak vil transskriberes (gjøres om til tekst) og det vil bli foretatt en ytterligere anonymisering i

denne prosessen. Både transkripsjonen og lydopptak vil bli slettet ved prosjektets avslutning 15.05.19.

Personopplysninger om deg i denne studien skal holdes til et minimum. Det skal ikke hentes inn navn, navn på firma eller lignende under intervjusituasjonen. Du som informant skal være helt anonym. Det er kun gjennom signering av dette samtykkeskjema, eller gjennom kommunisering med studenten via telefon eller sosiale medier som kan identifisere deg. Dette skal på ingen måte være med i selve oppgaveteksten, og vil bli holdt privat og til slutt slettet/makulert av studenten ved prosjektets avslutning 15.05.19.

Det er frivillig å delta

Det er frivillig å delta i prosjektet. Hvis du velger å delta, kan du når som helst trekke samtykke tilbake uten å oppgi noen grunn. Alle opplysninger om deg vil da bli anonymisert. Det vil ikke ha noen negative konsekvenser for deg hvis du ikke vil delta eller senere velger å trekke deg.

Ditt personvern – hvordan vi oppbevarer og bruker dine opplysninger

Vi vil bare bruke opplysningene om deg til formålene vi har fortalt om i dette skrevet. Vi behandler opplysningene konfidensielt og i samsvar med personvernregelverket.

- Det er kun studenten som har tilgang til opplysningene.
- Lydopptaket vil være lagret på en ekstern lydopptaker. Denne har ikke noen form for trådløs tilkobling, gjelder også internett, så den kan ikke utsettes for hacking eller at lydfilen spres. Det er kun studenten som har tilgang til lydopptakeren og denne holdes innlåst i kontorskuff i privat bolig når den ikke er i bruk.
- Transkriberingen av lydopptaket vil oppbevares på privat PC som er passord-beskyttet.
- I oppgaven vil du anonymiseres ved at du tillegges ett dekknavn og alle identifiserende elementer fjernes.
- I oppgaven vil sitater som er viktige for oppgavens problemstilling hentes frem. Dette vil være refleksjoner og meninger om de temaer oppgaven berører.
- Alle sitater som velges vil undergå en anonymisering.
- Etter prosjektets slutt 15.05.19 vil alle transkripsjoner og lydopptak slettes.

Hva skjer med opplysningene dine når vi avslutter forskningsprosjektet?

Prosjektet skal etter planen avsluttes mai 2019. Lydfilen vil da bli slettet og dokumentene med transkriberingen blir også slettet.

Dine rettigheter

Så lenge du kan identifiseres i datamaterialet, har du rett til:

- innsyn i hvilke personopplysninger som er registrert om deg,
- å få rettet personopplysninger om deg,
- få slettet personopplysninger om deg,
- få utlevert en kopi av dine personopplysninger (dataportabilitet), og
- å sende klage til personvernombudet eller Datatilsynet om behandlingen av dine personopplysninger.

Hva gir oss rett til å behandle personopplysninger om deg?

Vi behandler opplysninger om deg basert på ditt samtykke.

På oppdrag fra UiT campus Alta v/Idrettshøgskolen har NSD – Norsk senter for forskningsdata AS vurdert at behandlingen av personopplysninger i dette prosjektet er i samsvar med personvernregelverket.

Hvor kan jeg finne ut mer?

Hvis du har spørsmål til studien, eller ønsker å benytte deg av dine rettigheter, ta kontakt med:

- UiT campus Alta v/Idrettshøgskolen ved:

Prosjektansvarlig:

Sindre Sivertsen

+47 47079902

Sinnjer87@gmail.com

Student ved Master i Idrettsvitenskap UiT

Veileder:

Sigmund Andersen

78450500

Sigmund.andersen@uit.no

Universitetslektor. Fagkoordinator ANG

- Personvernombud UiT:

Joakim Bakkevold

+47 97691578 / 77646322

personvernombud@uit.no

- NSD – Norsk senter for forskningsdata AS, på epost (personverntjenester@nsd.no) eller telefon: 55 58 21 17.

Med vennlig hilsen

Prosjektansvarlig:

Sindre Sivertsen

Sigmund Andersen

Samtykkeerklæring

Jeg har mottatt og forstått informasjon om prosjektet [*Naturguidens rolle i det bærekraftige reiselivet på Svalbard*], og har fått anledning til å stille spørsmål. Jeg samtykker til:

- å delta i dybdeintervju holdt i henhold til de beskrevne forhold.

Jeg samtykker til at mine opplysninger behandles frem til prosjektet er avsluttet, ca. 15.05.19

(Signert av prosjektdeltaker, dato)

Vedlegg 2.

Intervjuguide Naturguidens rolle og bærekraftig turisme på Svalbard.

Denne intervjuguiden er utformet med en tematisk struktur hvor det skal snakkes fritt innenfor forhåndsbestemte tema som studenten styrer underveis. Spørsmålene som er nedskrevet under hvert tema i intervjuguiden er ment for å fungere som oppstarts- eller hjelpespørsmål, dette for å komme i gang med temaet eller som en påminnelse hva det spørres etter. De skal ikke følges slavisk da det er informantens refleksjoner som er av interesse. Intervjuets varighet er ca 1 time, med en pause på 15 min etter ca 30 min.

TEMA 1: INTRO

Noen spørsmål om informantene og deres forhold til Svalbard, og til natur og villmarksliv. Dette er «oppvarmingsdelen» av intervjuet hvor intervjuer og informanten blir kjent. Her blir også premissene for intervjuet forklart. Litt om opptakstutstyret og om temaene som skal gjennomgås.

- Hvor lenge har du bodd på Svalbard?
- Hva motiverte deg mest for å flytte hit/fortsette å bo her?

TEMA 2: TURISMEN OG NATUREN PÅ SVALBARD

Spørsmål som omhandler utviklingen av turismen på Svalbard. Dette er «refleksjonsdelen» av intervjuet hvor hovedtemaet blir berørt.

- Hvordan vil du beskrive turismen på Svalbard?
- Hvordan er forholdet mellom turismen og selve naturen på Svalbard?
- Hva er ditt forhold til begrepet bærekraft?
- Hvordan opplever du at reiselivet jobber med bærekraft?
- Hvor stor del av bærekrafts-arbeidet omhandler naturen på Svalbard?
- Hvor lenge føler du turismen kan holde på slik som i dag?

TEMA 3: NATURGUIDEN

Spørsmål som omhandler hvilken mening man ilegger naturguide-rollen og hva den kan bety for bærekrafts-arbeidet. Dette er en fortsettelse av «refleksjonsdelen» av intervjuet og er hovedtemaet.

- Hva er en naturguide for deg?
- Hvordan vil du beskrive naturguidens rolle i forhold til naturen?
- Hvilken kompetanse bør naturguider ha utover det å sørge for sikkerhet og komfort?
- Hvordan kan naturguiden bidra i arbeidet mot et bærekraftig reiseliv?
- Til hvilken grad kan naturguiden prioritere turistenes opplevelse av nærhet til natur?
- Hvis vi skal oppgi en grunn til å ha turisme på Svalbard, hvordan vil du beskrive den?
- Har naturguiden et ansvar om å formidle naturvennlige holdninger?
- Hva er den viktigste oppgaven til en naturguide?
- Hvilke utfordringer kan naturguiden møte ved å formidle naturvennlige holdninger?

TEMA 4: AVRUNDING

Denne delen er ment som nedkjøring eller «normaliseringsdelen» hvor man prater lett omkring det å jobbe på Svalbard. Intervjueren takker så meget for deltagelsen og forklar litt omkring hva som skjer med materialet.

- Har du noen spørsmål til prosjektet?
- Er det noe du vil tilføre eller fjerne fra dette intervjuet?

Opgavens problemstilling:

- 1. Til hvilken grad opplever naturguider og guidemanagere reiselivet på Svalbard som bærekraftig?**
- 2. Hvilken rolle opplever naturguider og guidemanagere at naturguiden kan spille i arbeidet for et bærekraftig reiseliv på Svalbard?**

Vedlegg 3.

4.3.2019

Meldeskjema for behandling av personopplysninger

NSD sin vurdering

Prosjektittel

Naturguiden - En veiviser mot et bærekraftig reiseliv?

Referansenummer

434047

Registrert

25.02.2019 av Sindre Rødsten Sivertsen - ssi040@post.uit.no

Behandlingsansvarlig institusjon

UiT Norges arktiske universitet / Det helsevitenskapelige fakultet / Idrettshøgskolen

Prosjektansvarlig (vitenskapelig ansatt/veileder eller stipendiat)

Sigmund Andersen, sigmund.andersen@uit.no, tlf: 78450500

Type prosjekt

Studentprosjekt, masterstudium

Kontaktinformasjon, student

Sindre Sivertsen, sinnjer87@gmail.com, tlf: 47079902

Prosjektperiode

01.04.2019 - 15.05.2019

Status

27.02.2019 - Vurdert

Vurdering (1)

27.02.2019 - Vurdert

Det er vår vurdering at behandlingen av personopplysninger i prosjektet vil være i samsvar med personvernlovgivningen så fremt den gjennomføres i tråd med det som er dokumentert i meldeskjemaet med vedlegg den 27.02.2019 samt i meldingsdialogen mellom innmelder og NSD. Behandlingen kan starte.

MELD ENDRINGER

Dersom behandlingen av personopplysninger endrer seg, kan det være nødvendig å melde dette til NSD ved å oppdatere meldeskjemaet. På våre nettsider informerer vi om hvilke endringer som må meldes. Vent på svar før endringer gjennomføres.

TYPE OPPLYSNINGER OG VARIGHET

<https://meldeskjema.nsd.no/vurdering/5c50182e-6221-4ef1-9e22-3964c8eebfca>

1/2

Prosjektet vil behandle alminnelige kategorier av personopplysninger frem til 15.05.2019.

LOVLIG GRUNNLAG

Prosjektet vil innhente samtykke fra de registrerte til behandlingen av personopplysninger. Vår vurdering er at prosjektet legger opp til et samtykke i samsvar med kravene i art. 4 og 7, ved at det er en frivillig, spesifikk, informert og utvetydig bekreftelse som kan dokumenteres, og som den registrerte kan trekke tilbake. Lovlig grunnlag for behandlingen vil dermed være den registrertes samtykke, jf. personvernforordningen art. 6 nr. 1 bokstav a.

PERSONVERNPRINSIPPER

NSD vurderer at den planlagte behandlingen av personopplysninger vil følge prinsippene i personvernforordningen om:

- lovlighet, rettferdighet og åpenhet (art. 5.1 a), ved at de registrerte får tilfredsstillende informasjon om og samtykker til behandlingen
- formålsbegrensning (art. 5.1 b), ved at personopplysninger samles inn for spesifikke, uttrykkelig angitte og berettigede formål, og ikke behandles til nye, uforenlige formål
- dataminimering (art. 5.1 c), ved at det kun behandles opplysninger som er adekvate, relevante og nødvendige for formålet med prosjektet
- lagringsbegrensning (art. 5.1 e), ved at personopplysningene ikke lagres lengre enn nødvendig for å oppfylle formålet

DE REGISTRERTES RETTIGHETER

Så lenge de registrerte kan identifiseres i datamaterialet vil de ha følgende rettigheter: åpenhet (art. 12), informasjon (art. 13), innsyn (art. 15), retting (art. 16), sletting (art. 17), begrensning (art. 18), underretning (art. 19), dataportabilitet (art. 20).

NSD vurderer at informasjonen om behandlingen som de registrerte vil motta oppfyller lovens krav til form og innhold, jf. art. 12.1 og art. 13.

Vi minner om at hvis en registrert tar kontakt om sine rettigheter, har behandlingsansvarlig institusjon plikt til å svare innen en måned.

FØLG DIN INSTITUSJONS RETNINGSLINJER

NSD legger til grunn at behandlingen oppfyller kravene i personvernforordningen om riktighet (art. 5.1 d), integritet og konfidensialitet (art. 5.1. f) og sikkerhet (art. 32).

For å forsikre dere om at kravene oppfylles, må dere følge interne retningslinjer og/eller rådføre dere med behandlingsansvarlig institusjon.

OPPFØLGING AV PROSJEKTET

NSD vil følge opp ved planlagt avslutning for å avklare om behandlingen av personopplysningene er avsluttet.

Lykke til med prosjektet!

Kontaktperson hos NSD: Karin Lillevold
Tlf. Personverntjenester: 55 58 21 17 (tast 1)